Arthur Conan Doyle

Den store skygge

Et diplomatisk eventyr • En veteran fra '15

Bibliotek 1800

Arthur Conan Doyle

Den store skygge

Et diplomatisk eventyr

En veteran fra '15

eBibliotek 1800

2022

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Arthur Conan Doyle: *Den store skygge* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Arthur Conan Doyle: *Den store skygge* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal*

context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

BY NC SA

Den store skygge

1. Ildglimt i natten

Hvor forunderligt er det ikke, at jeg, Jack Calder af West-Inch, der kun er 55 år gammel og næsten ikke har et gråt hår på mit hoved, lige i midten af det nittende århundrede kan mindes en tid, da menneskenes tanker og handlinger var så forskellige fra vore, som om de havde levet på en anden planet. Når jeg spadserer ude på mine marker, ser jeg viden om disse små, hvide røgskyer, der kommer fra dette sælsomme, hundredbenede uhyre, hvis føde er kul, og som har tusinde mennesker i sin bug. Kaster jeg blikket ud på havet, ser jeg atter det samme uhyre, eller måske et helt dusin, svømme stik imod vinden lige så let som en laks op ad en flod og med en lang, sort hale svævende efter sig oppe i luften. Et sådant syn ville have gjort min brave, gamle fader målløs både af vrede og forbavselse; for han var så bange for at fortørne skaberen, at han næsten anså alt nyt for blasfemi. Så længe Gud endnu skabte hesten, og en mand i Birmingham fabrikerede maskinen, ville min gode fader have holdt på sadlen og sporerne.

Men han ville være blevet endnu mere forbavset, hvis han havde kendt den fred og venlighed, som nu råder i menneskenes hjerter, i bladenes spalter og ved folkelige møder, og over, at der ikke mere skal føres nogen krig, undtagen naturligvis mod sorte og vilde; for da han døde, havde vi ført

krig næsten uden afbrydelser i et kvart århundrede. Børn, der var født under krigen, blev voksne mennesker med egne børn, og krigen vedvarede endnu. Det var ikke så underligt, at folk omsider kom til at betragte krig som den regulære tingenes tilstand, krig med Holland, Danmark, Spanien, Tyrkiet, Amerika og frem for alt med Frankrig, hvis store hersker vi navnlig hadede, frygtede og beundrede.

Der er sunget mange forherligende sange om denne mand, tegnet mange billeder af ham; men jeg kan bevidne, at rædslen for denne vældige krigsmand hang som en sort skygge over hele Europa, og at der var en tid, da et ildglimt ved nattetid tæt ved kysten kunne få hver en kvinde til at falde på knæ og hver mand til at gribe til bøssen. Altid havde han sejret; deraf kom rædslen. Han syntes støttet af skæbnegudinderne. Nu vidste vi, at han lå ved nordkysten med 150.000 veteraner, og han havde både til at føre dem over i. Men – lykkeligvis – der var endnu et hjemsted for fri tanke og tale i Europa.

På en høj ved Tweed-flodens munding var der bygget en stor bavn af træ og tjæretønder, og jeg husker så godt endnu, hvorledes jeg aften efter aften anstrengte mit øje for at se, om der var fyr i den. Jeg var kun otte år dengang; men det er en alder, da en sorg piner til hjertet, og jeg havde en fornemmelse af, at mit lands skæbne afhang af min årvågenhed. Så endelig, efter mange afteners stirren, opdagede jeg et lille ildglimt på bavnehøjen – en eneste rød tunge i det dybe mørke. Jeg husker, hvorledes jeg gned mine øjne, kneb mig selv i armen for at sikre mig, at jeg var vågen. Flammen skød højere op, jeg så den røde, sitrende ildtunge ud over vandet, og jeg styrtede ud i køkkenet for at fortælle min fader, at de franske var gået i land, for

bavnen var tændt. Han stod og talte med mr. Mitchell, juristen fra Edinburgh; men jeg kan se ham endnu, hvorledes han stirrede på mig over sine hornbriller og sagde:

"Er du vis på det, Jack?"

"Så vis som på døden!" gispede jeg.

Han rakte hånden ud efter Bibelen, som lå på bordet, og åbnede den på sit skød, som om han ville til at læse i den; men han lukkede den atter i tavshed og ilede ud. Også juristen og jeg gik ud og fulgte ham til lågen ude ved landevejen, hvor vi kunne se den store bavns røde lys og glimtet af den mindre mod nord ved Ayton. Min moder kom ud med to tæpper for at beskytte os mod kulden, og vi blev alle stående der til om morgenen uden at sige stort og det lidet, vi sagde, skete i en hviskende tone. Der var flere folk ude på vejen, end der nogen sinde før havde været ved nattetid, for mange af bønderne havde meldt sig som frivillige og red nu så stærkt, hestene kunne bære dem, til mønstringsstedet. Nogle tog sig et godt glas før afrejsen, og jeg husker tydeligt en, der fo'r forbi på en stor, hvid hest, svingende et rustent sværd i måneskinnet. I forbifarten råbte de til os, at bavnerne længere mod nord også var tændt, og man mente, at ordren var kommet fra Edinburgh Castle. Nogle få galopperede den anden vej: Kurerer til Edinburgh, godsejerens søn, underfogeden, mr. Clayton, og den slags folk. Blandt andre var der en høj, statelig herre på en blakket hest; han standsede ved vor låge og spurgte om vejen. Han tog hatten af og strøg hånden over sit hoved, og jeg lagde mærke til hans lange, venlige ansigt og meget høje pande.

"Jeg tror, det er falsk alarm," sagde han. "Jeg havde vist gjort bedst i at blive, hvor jeg var; men da jeg nu er kommet så langt,

vil jeg dog melde mig ved regimentet."

Han gav sin hest af sporerne og red videre.

"Jeg kender ham godt," sagde juristen og nikkede efter ham. "Han er en dygtig karl til at lave vers. Hans navn er Walter Scott."

Ingen af os havde hørt dette navn før; men det varede ikke længe, før det blev det bedst kendte i Skotland, og vi har mange gange senere tænkt på ham i den uhyggelige nat.

Den næste morgen tidlig fik vi vore sind beroligede. Den var mørk og kold. Min moder var gået ind for at lave te til os, da der kom en gig rullende med dr. Horscroft fra Ayton og hans søn Jim. Doktoren havde kraven smøget op over ørerne og så ud til at være i dårligt humør, for Jim, der kun var 15 år, var ilet til regimentet med faderens fuglebøsse, så snart nyheden kom. Så måtte faderen ud efter ham ved nattetid, og nu var knøsen endelig fanget og så omtrent lige så gnaven ud som faderen.

"Det er bare løgn alt sammen," råbte doktoren, idet han passerede. "Der er ikke sket nogen landgang, og alle Skotlands tosser har føjtet om på vejene efter ingenting."

Hans søn Jim snerrede noget til ham over dette, og faderen gav ham et slag med den knyttede hånd på siden af hovedet, så han faldt om på siden. Min fader rystede på hovedet, for han kunne godt lide Jim; men vi gik nu alle sammen ind, nikkende og blinkende, for vi kunne næsten ikke holde øjnene åbne, nu da vi havde fået at vide, at der ingen fare var på færde, og med hjertet opfyldt af en glæde, som jeg kun én gang i mit liv har følt mage til. På en vis måde har dette ikke meget at gøre med, hvad jeg egentlig ville fortælle; men noget har det dog, for Jim Horscroft fik en så bitter fejde med sin fader, at han blev sendt

til Berwick Academy, og da min fader allerede længe havde ønsket mig derhen, benyttede han lejligheden til at sende mig med. Men før jeg fortæller videre om denne skole, vil jeg fortælle lidt om mig selv og mit hjem.

West-Inch er et navn, som har en god klang; men det er dog ikke nogen stor gård med flotte bygninger på; det er kun udstrakte, vindpiskede sandjorder langs kysten, hvor en nøjsom mand ved strengt arbejde lige kan betale sine afgifter og få smør på brødet om søndagen i stedet for den sædvanlige sirup. I midten er der et grundmuret, skifertækt hus med staldbygninger bagved og "1703" udhugget i en sten over døren. Der har vor familie boet i mere end hundrede år og erhvervede sig trods deres fattigdom et godt navn. Der var én mærkværdighed ved West-Inch: Historikerne og andre sagkyndige folk havde regnet ud, at grænsen mellem England og Skotland gik lige midt igennem huset og delte det således, at vort næstbedste soveværelse var halvt engelsk og halvt skotsk, og den seng, hvori jeg sov, stod med hovedgærdet i det ene land og fodenden i det andet. I skolen blev jeg derfor ofte kaldt "Half and half", og når der var kamp mellem de engelske og de skotske drenge, sparkede det ene parti mine ben, og det andet gav mig ørefigener, mens de alle lo af fuld hals, som om det var *så* skrækkelig morsomt.

I begyndelsen var jeg meget ulykkelig på Berwick Academy. Førstelæreren hed Birtwhistle og andenlæreren Adams; men jeg holdt ikke af nogen af dem. Jeg var af en tilbageholdende natur og langsom til at slutte venskab såvel med lærerne som med drengene. Der var ca. 3 mil ad landevejen fra Berwick til West-Inch, og det pinte mig i hjertet, at der var så stor afstand

mellem min moder og mig. En dreng i den alder vil gerne give det udseende af, at han ikke bryder sig om en moders kærtegn; men han mener det ikke. Omsider kunne jeg ikke holde det ud længere og besluttede at løbe hjem snarest mulig; men i yderste øjeblik var jeg imidlertid så heldig at vinde ros og beundring fra alle, fra overlæreren og nedad, og dermed at finde skolelivet mere tåleligt. Alt dette kom af, at jeg ved et ulykkestilfælde faldt ud af et anden sals vindue.

Det gik således til: En aften var jeg blevet sparket af Edward Barton, der var den værste slagsbroder i skolen, hvilket fik mit lille bæger til at flyde over. Jeg svor den aften, idet jeg begravede mit tårevædede ansigt under tæpperne, at jeg den næste morgen enten ville være i West-Inch eller et godt stykke på vej dertil. Vort soveværelse var på anden sal; men jeg var dygtig til at klatre og blev ikke svimmel i højden. Jeg var ikke bange for at gå ned ad et tov fra gavlen på West-Inch, og den var 11 meter høj. Der var derfor ikke megen fare for, at jeg ikke skulle kunne komme ud af Birtwhistles sovesal. Jeg ventede, til hosteriet og uroen i sengene var hørt op, og alle sov trygt. Så rejste jeg mig, iførte mig mine klæder, tog mine sko i hånden og gik på tåspidserne hen til vinduet. Jeg åbnede det og så ud. Under mig lå haven, og lige foran mig var en tyk gren af et pæretræ. En rask dreng kunne ikke ønske sig nogen bedre stige. Når jeg først var kommet ned i haven, havde jeg kun en mur på en god halv meter at klatre over, og så lå kun afstanden mellem mig og mit hjem. Jeg tog et fast tag i en gren med den ene hånd, lagde mit knæ på en anden gren og skulle lige til at svinge mig helt ud af vinduet, da jeg på én gang blev ligesom forstenet.

Der var et ansigt, som stirrede på mig ovre fra havemuren. Jeg blev grebet af rædsel over dets stivhed og hvidhed. Månen skinnede på det, og jeg så øjestenene bevæge sig langsomt fra side til side, skønt jeg var gemt bag træets løv. Så steg manden op på havemuren og halede en dreng af min størrelse op med. Manden ruskede ham dygtigt, hviskede nogle ord til ham, og så sprang de begge ned i haven. Jeg stod endnu med den ene fod på grenen og den anden i vinduet uden at turde røre mig af frygt for at vække deres opmærksomhed, for jeg kunne høre dem liste sig af sted i husets lange skygge. Pludselig hørte jeg lige under mig en sagte, kradsende lyd og så en klirren af faldende glas.

"Nu er det godt," hviskede manden ivrigt. "Der er plads nok til dig."

"Men kanten er helt ujævn!" jamrede den anden sagte.

Manden udstødte en drøj ed og snerrede: "Ind med dig, hvalp, eller –"

"Jeg skal nok gå, jeg skal nok gå," klynkede den lille fyr.

Mere hørte jeg ikke, for jeg blev ganske svimmel, foden gled ned af grenen, jeg udstødte et frygteligt brøl og faldt med mine 50 kilos vægt lige ned på indbrudstyvens bøjede ryg. Jeg ved i grunden ikke rigtig, om det var et ulykkestilfælde, eller jeg gjorde det med vilje.

Måske tænkte jeg på det, og så gjorde skæbnen resten. Manden stod foroverbøjet i færd med at skubbe drengen ind ad et lille vindue, da jeg faldt ned på ham lige på grænsen mellem hals og rygrad. Han udstødte et slags fløjtende skrig, faldt ned på ansigtet og trillede rundt tre gange, idet han sparkede i græsset med hælene. Hans lille ledsager smuttede bort i

månelyset og kom over havemuren i en fart hvad mig angår, så sad jeg og brølede af fuld hals, idet jeg holdt på mit ene ben, hvori der var en fornemmelse, som om der var en rødglødende ring omkring det.

Som man kan tænke, varede det ikke længe, før hele huset blev alarmeret, fra overlæreren til tjenestedrengen, og kom ud i haven med lamper og lygter. Manden blev båret bort på en båre, og jeg blev med megen højtidelighed ført til et særskilt værelse, hvor doktor Pardie satte mit ene lægben i lave. Det viste sig, at begge røverens ben var lammede, og lægerne var i tvivl, om han ville genvinde brugen af dem; men det var også lige meget, for han blev hængt ca. 6 uger efter. Det kom frem, at han var en af de værste forbrydere i Skotland, for han havde begået mindst tre mord, og han havde i det hele taget så mange ting på sin samvittighed, at han for den sags skyld gerne kunne være hængt ti gange.

Det var denne affære med indbrudstyven, som først grundfæstede venskabet mellem Jim Horscroft, lægens søn, og mig. Han var skolens kamphane fra den dag, han kom der, for samme dag kastede han Barton, der havde været kamphane før ham. Jim var allerede dengang høj og firskåren, meget tilbøjelig til at ligge og drive med ryggen mod væggen og med hænderne dybt begravede i bukselommerne. Jeg kan også huske, at han plejede at holde et halmstrå i sin mundvig, hvor han senere holdt piben. Jim har altid været den samme, siden jeg lærte ham at kende.

Kors, hvor vi så op til ham! Vi havde de vildes hele respekt for den fysiske kraft. Der var Tom Carndale fra Appleby, som kunne skrive vers både i heksameter og vanskeligere fødder; men

ingen brød sig en døjt om Tom. Der var Willy Earnshaw, som kunne alle årstal lige fra Abels drab på fingrene; men han var en smalbrystet knøs, alt for høj efter bredden, og hvad hjalp hans årstal ham, når Jack Simons fra den lavere tredje klasse drev ham hen ad gangen med sin bogrem? Den slags ting skulle vi nok lade være med at gøre ved Jim Horscroft. Hvilke vidunderlige historier hviskedes der ikke om hans kræfter! Selvfølgelig ville det være upassende, om sådan en helt brød sig om jamber eller daktyler eller om, hvem der underskrev *Magna Charta*. Når han i hele klassens påhør sagde, at det var kong Alfred, så følte alle vi mindre drenge os overbeviste om, at det var rigtigt, og at Jim måske vidste bedre besked end den mand, der skrev lærebogen.

Det var altså affæren med indbrudstyven, der henledte hans opmærksomhed på mig; for han klappede mig på hovedet og sagde, at jeg var en tapper, lille gut, hvad jeg følte mig grumme stolt af. I to år var vi fine venner trods forskellen i alder, og skønt han i tankeløshed eller hidsighed gjorde mange ting, som jeg ikke syntes om, elskede jeg ham dog som en broder. Da han endelig rejste til Edinburgh for at studere sin faders profession, fældede jeg så mange tårer, at de kunne have fyldt en blækflaske. I fem år efter den tid blev jeg hos Birtwhistle, og da jeg endelig forlod skolen, var jeg selv blevet kamphane, for jeg var svær og sej som hvalbarder, skønt jeg aldrig nåede min store forgængers kraft. Da jeg forlod Birtwhistle, var jeg hjemme i tre år for ar lære landvæsenet; men hærene og flåderne kæmpede stadig, og endnu svævede Bonapartes store skygge over landet. Hvordan kunne jeg gætte, at også jeg skulle komme til at hjælpe

til med for bestandig at fjerne den skygge, som knugede folkeslagene?

2. Kusine Edith fra Eyemouth

Nogle år før, mens jeg endnu var en dreng, kom min farbroders datter over til os på et fem ugers besøg. Willy Calder havde bosat sig i Eyemouth som fabrikant af fiskegarn, og han havde lavet flere penge ved det, end vi andre sandsynligvis ville gøre af vore sandmarker i West-Inch. Hans datter Edith Calder kom altså over til os, meget fint udhalet og med så mange dejlige ting i sin rejsekuffert, at min kære moder næsten blev helt misundelig. For mig var det et vidunderligt syn at se den lille tøs flotte sig med penge. Hun kunne selv betale smør til sit brød og sukker til sin te, hvad jeg næsten aldrig fik. Jeg regnede ikke pigebørn for stort dengang, for jeg kunne ikke rigtigt se, hvad de var skabt til. Hos Birtwhistle var der ingen, som brød sig stort om dem. Vi smådrenge var alle af samme mening: At en skabning, der hverken kunne slås, fortælle historier i en uendelighed eller kaste sten langt, i grunden var til ingen verdens nytte. Og hvilken vigtig mine kunne de så ikke påtage sig, som om de var både fader og moder i én person. Altid talte de om, at vi var snavsede, vore strømper var itu og slige for os ganske ligegyldige ting.

Da dette pigebarn nu kom over til West-Inch, var jeg ikke videre glad ved at se hende. Jeg var 12 år dengang (det var i en ferie), og hun 11, en høj, slank pige med sorte øjne og et besynderligt væsen. Hun så sig altid om og opdagede næsten altid noget at beundre. "Hvor yndig! Hvor dejlig!" kunne hun udbryde om en lyngblomst, en bregne eller lignende af den slags, som om det havde været et helt maleri. Hun brød sig ikke

om leg; men jeg plejede dog af og til at løbe om kap med hende, skønt der ikke var megen fornøjelse ved det, da jeg kunne fange hende i løbet af 3 spring, hvorimod hun aldrig kunne fange mig. Når jeg fortalte hende, at hun ingenting var til, og at det var urigtigt af hendes fader at opdrage hende således, så gav hun sig til at græde og sagde, hun ville rejse hjem samme dag og aldrig tilgive mig det, så længe jeg levede. Men fem minutter efter havde hun glemt det hele. Én ting var mærkelig: Hun holdt mere af mig, end jeg af hende. Hun ville altid være sammen med mig og søgte efter mig, når hun ikke vidste, hvor jeg var.

Jeg fandt dog snart, at der var noget godt i hende. Hun gav mig undertiden penge; en gang havde jeg endog fire pennies i min lomme samtidig; men det bedste ved hende var historierne, hun fortalte. Hun var meget bange for frøer, jeg tog derfor ofte en hen til hende og truede med at sætte den ned på hendes hals, hvis hun ikke fortalte en historie. Det hjalp hende altid til at få begyndt, og det var helt vidunderligt, hvor hun kunne fortælle. Alle de ting, hun havde oplevet, var nok til at tage vejret fra mig. Der var historien om sørøveren fra Berberiet, som havde været i Eyemouth og ville komme tilbage om fem år med skibet fuldt af guld for at gøre hende til sin hustru. Der var den vandrende skjald, der også havde været der og havde foræret hende en ring, som han ville løskøbe, når tiden kom. Hun viste mig ringen, der nærmest lignede dem i mit sengetæppe; men hun påstod, at den var af ægte guld. Jeg spurgte hende, hvad skjalden ville gøre, hvis han mødte afrikarøveren, og hun svarede, at han ville hugge hans hoved af, hvilket jeg ikke rigtig var med på. Så fortalte hun, at en forklædt prins havde fulgt hende på vej til West-Inch. Jeg spurgte,

hvordan hun kunne vide, det var en prins, og hun svarede, det kunne hun se på forklædningen, hvad der heller ikke var meget logisk. En anden dag sagde hun, at hendes fader var ved at lave en gåde, som ville komme i bladene, når den var færdig, og den, der gættede den, ville få hans datter og halve formue. Jeg sagde, at jeg var god til at gætte gåder, og hun måtte vise den til mig, når den var færdig. Hun svarede, at den ville komme i *Berwick Gazette*, og hun ville gerne vide, hvad jeg ville gøre med hende, hvis jeg vandt hende. Jeg svarede, at jeg ville sælge hende ved offentlig auktion for, hvad hun kunne koste; men det syntes hun dog ikke om og ville ikke fortælle flere historier den aften.

Jim Horscroft var borte, mens kusine Edith boede hos os; men han kom tilbage den uge, hun rejste, og jeg husker, hvor forbavset jeg blev over, at han kunne nære nogen interesse for en tøs. Han spurgte mig, om hun var smuk, og da jeg svarede, at jeg ikke havde lagt mærke til det, lo han og kaldte mig et fæ; men mine øjne ville nok en dag blive åbnet. Imidlertid fik han meget snart andre interesser, og jeg skænkede aldrig Edith en tanke, før hun en dag tog mit hele liv i sine hænder og vred det, som jeg kunne vride denne pennefjer.

Det var i 1813, da jeg allerede var atten år gammel med godt og vel fyrretyve hår på min overlæbe og godt håb om flere. Jeg havde forandret mig en del, siden jeg forlod skolen, og var langt fra så legesyg som før; derimod havde jeg ligesom kusine Edith fået øjnene op for naturens skønhed. Nu forekom det mig som en ligegyldig ting, om jeg kunne løbe eller springe bedre end min nabo. Nu så jeg op mod den store himmelhvælving og ned på det flade, blå hav, og jeg følte, der var noget, jeg manglede; men hvad dette noget var, forstod jeg ikke rigtig. Jeg blev også

ofte gnaven og pirrelig, og hvis min moder spurgte mig, hvad der var i vejen med mig, kunne jeg give skarpe, uvenlige svar, hvad der ofte senere har gjort mig ondt. En mand kan have mere end én hustru, mere end ét barn og mere end én ven; men han kan aldrig have mere end én moder. Hende må han derfor elske så længe, det er muligt.

En dag, da jeg kom hjem fra marken, sad min fader med et brev i hånden, hvilket var en ret sjælden ting hos os. Da jeg kom nærmere, så jeg, at han græd, og jeg studsede, for jeg havde altid troet, det var noget, en mand ikke kunne gøre. Min moder sad ved siden af ham og strøg hans hænder, ligesom hun gjorde ved kattens ryg, når hun kælede for den.

"Ak, Jeannie," sagde han. "Stakkels Willy er død. Det er fra sagføreren. Det skete så pludseligt, ellers ville de have sendt bud før. Hjerneblødning, siger han."

"Ak, ja, så er hans sorger forbi," sagde min moder.

Min fader gned sine øjne med borddugen.

"Han har efterladt sit pigebarn alle sine penge, og sandelig, hvis hun er, som hun tegnede til at blive, vil hun snart give dem ben at gå på. Du husker nok, hun sparede ikke på skillingen, da hun var her."

Min moder rystede på hovedet, men sagde ingenting.

"Han taler ikke om, hvor mange penge der er," fortsatte min fader; "men der er nok en god slump. Hun vil komme og bo hos os. Det er hans sidste vilje."

"Og betale for opholdet!" udbrød min moder skarpt.

Jeg var ked af, at hun talte om penge i det øjeblik; men på den anden side, hvis hun ikke havde været påholdende, ville vi snart være gået fallit.

"Ja, hun vil betale, og hun kommer endnu i dag. Jack, vil du køre over til Ayton og møde aftenvognen. Din kusine Edith er med, og du kan bringe hende hertil."

Jeg tog da af sted klokken kvart over fem med John, vor femten år gamle, langhårede pony og vognen med den nymalede agestol, som vi kun brugte ved særlige lejligheder. Postvognen var lige kommet ind, da jeg kom, og jeg naive landsbyknøs gik og søgte et pigebarn, hvis skørter lige nåede hende neden for knæene; men pludselig var der nogen, der rørte ved min albue, og da jeg vendte mig om, stod en sortklædt dame foran mig. Det var altså min kusine Edith; men hvis hun ikke havde rørt ved mig, kunne jeg have passeret forbi hende snese af gange uden at kende hende. Hvis Jim Horscroft dengang havde spurgt mig, om hun var smuk, så vidste jeg sandelig, hvad jeg skulle have svaret. Hun var en del mørkere end de fleste unge piger i grænselandet, men med den fineste rosenrødme, der brød frem gennem den sorte teint. Munden var purpurrød, venlig og bestemt. I de store, mørke øjne spillede det skælmske og drilske blik, jeg kendte fra gamle dage. Hun var som sagt klædt i sort, efter min mening på en meget smagfuld måde med et sort slør skubbet op til panden.

"Nej, nej, Jack, vi er temmelig gamle til det!" sagde hun, efter at hun havde rakt mig hånden; for jeg var kejtet nok til at række mit brune ansigt frem for at kysse hende, ligesom jeg havde gjort, da jeg sidst så hende; "men gør mig den tjeneste, lille fætter, at gå hen og give konduktøren en skilling; han har været så høflig mod mig på hele turen."

Jeg blev blussende rød i ansigtet, for jeg havde kun en firepence i min lomme. Aldrig havde min mangel på penge

tynget så hårdt på mig. Men hun forstod mig øjeblikkelig og stak mig en fin, lille pung i hånden. Jeg betalte manden og ville have leveret pungen tilbage; men hun ville ikke modtage den.

"Du skal være min forvalter, Jack," sagde hun leende. "Er det vores vogn? Hvor den ser løjerlig ud! Og hvor skal jeg sidde?"

"I agestolen," sagde jeg.

"Og hvordan skal jeg komme derop?"

"Sæt din fod på hjulet; jeg skal nok hjælpe dig."

Jeg sprang straks op og tog hendes små, fine hænder i mine. Idet hun kom op, mærkede jeg hendes søde, varme åndedrag i mit ansigt, og jeg følte en brændende lyst til at slutte hende i mine arme; men beskeden og tilbageholdende, som jeg var, kunne jeg ikke andet end hjælpe hende med at komme til at sidde rart i agestolen. Hendes øjne fulgte postvognen, som rullede tilbage til Berwick, og pludselig viftede hun med lommetørklædet.

"Han tog hatten af," sagde hun. "Det er vist en officer. Han så så fornem ud. Måske lagde du mærke til ham, en herre på bukken, meget køn, i en brun overfrakke." Jeg rystede fornærmet – måske skinsyg – på hovedet. "Ak ja; ham får jeg vel aldrig at se mere. Her er de grønne marker og den brune, snirklede vej, akkurat de samme som før, og hos dig, Jack, ser jeg heller ikke nogen større forandring. Jeg håber, dine manerer er blevet lidt bedre. Du vil da vel ikke prøve på at putte frøer ned på min ryg; vil du vel?"

Jeg gøs ved den blotte tanke.

"Vi vil gøre alt, hvad vi formår, for at gøre dig lykkelig," sagde jeg og smældede med pisken.

"Det er meget kønt af jer at tage mod en stakkels, enlig pige," sagde hun.

"Det er kønt af dig, at du kommer," stammede jeg. "Jeg er kun bange for, at du vil finde det kedeligt her."

"Åh ja, jeg antager, der er noget roligt, Jack. Ikke mange herrer, så vidt jeg husker."

"Her er major Elliot fra Currimuir. Han plejer at komme over til os om aftenen, en brav, gammel soldat, som fik en kugle i knæet under Wellington."

"Ja vel, Jack, men når jeg taler om herrer, mener jeg ikke gamle mænd med kugler i knæerne. Jeg mener folk af vor egen alder, som vi kunne blive venner med. A propos, havde den gnavne, gamle doktor ikke en søn?"

"Jo, det er Jim Horscroft, min bedste ven."

"Er han hjemme?"

"Nej, men han vil snart komme. Han studerer endnu i Edinburgh."

"Åh, så vil vi holde hinanden med selskab, til han kommer, Jack. Men jeg er træt; jeg ville ønske, vi var i West-Inch."

Jeg lod gamle John rende så stærkt, som den aldrig havde gjort før, og i løbet af en time sad vi ved aftensbordet, hvor der ikke blot fandtes smør, men også et glas syltetøj, der funklede i lyset. Jeg kunne se, at mine forældre var lige så forbavsede som jeg over forandringen ved hende, skønt ikke på samme måde. Min moder blev så imponeret af fjerkraven, hun bar om halsen, at hun kaldte hende frøken Calder i stedet for Edith, indtil min kusine på sin elskværdige, kåde vis truede ad hende med pegefingeren, hver gang hun gjorde det. Da hun efter

aftensbordet var gået i seng, talte de ikke om andet end hendes udseende og væsen.

"I forbigående sagt," bemærkede min fader, "det lader ikke til, hun er sønderknust over min broders død."

Nu for første gang kom jeg til at tænke på, at hun ikke havde sagt et ord om det, siden vi mødtes.

3. Skyggen over havet

Det varede ikke længe, før kusine Edith var dronning i West-Inch, og vi hendes lydige undersåtter, fra min fader og nedefter. Hun havde penge nok, skønt ingen vidste, hvor mange. Da moder sagde, at fire shillings om ugen ville være betaling nok, fastsatte hun selv 7 1/2 shillings. Det sydlige værelse, som var det lyseste og havde en kaprifolium omkring vinduet, blev bestemt til hende, og det var forunderligt at se de ting, hun hentede i Berwick og anbragte der. To gange om ugen kørte hun derover, og vor egen vogn var ikke nok til hende, for hun lejede en gig hos Angus Whitehead, hvis gård lå tæt ved. Det var sjældent, hun tog bort uden at bringe noget med tilbage til den ene eller den anden af os. Der var en pibe til fader, et tæppe til moder, en bog til mig eller et nyt halsbånd til vor hund. Der har aldrig været en mere rundhåndet kvinde.

Men det bedste, hun gav os, var dog hendes egen nærværelse. For mig var fra den dag, hun kom, solen klarere, markerne grønnere og luften friskere. I mine øjne var vort hjem helt forandret fra det øjeblik hun satte sin fod indenfor det. Det var ikke hendes ansigt, skønt det var indtagende nok, ikke hendes figur, skønt jeg aldrig så en pige, som kunne måle sig med hende; men det var hendes ånd, ja, hendes ånd, hendes spydige tale, det udfordrende blik i øjet, det stolte kast med hovedet, som fik mig til at føle min underlegenhed, og så til slut de milde, venlige ord, der atter gjorde mig jævnbyrdig med hende.

Dog aldrig rigtig jævnbyrdig alligevel. Jeg kunne aldrig rigtig føle, at det samme blod randt i vore årer, at hun ikke var af

finere ler, end jeg. Jo mere jeg kom til at holde af hende, jo mere bange blev jeg for hende. Jeg var bange for at være borte fra hende; men når jeg var sammen med hende, frygtede jeg hele tiden for, at min kejtede tale skulle fornærme hende. Hvis jeg havde kendt mere til kvinder, ville jeg ikke have behøvet at gøre mig så mange bekymringer.

"Du er lidt anderledes, end du plejer at være, Jack," sagde hun, idet hun sendte mig et sideblik fra de mørke øjne.

"Det sagde du ikke, lige da vi mødtes."

"Nej, men den gang talte jeg om dit udseende, nu om dit væsen. I sin tid var du så hård og myndig imod mig; du ville altid råde. Jeg kan se dig endnu med dit pjuskede, brune hår og skadefro blik, og nu er du så venlig og beskeden."

"Man lærer bedre opførsel med årene," sagde jeg.

"Ja, men, Jack, jeg holdt meget mere af dig, som du var før."

Da hun sagde dette, gloede jeg forbavset på hende, for jeg troede, at hun aldrig rigtig kunne tilgive mig min tidligere opførsel mod hende. At hun ligefrem syntes om den, kunne jeg ikke forstå. Jeg tænkte på, hvorledes jeg kastede knolde efter hende, når hun sad og læste, hvorledes jeg engang tog en stor ål, jeg havde fanget, og jagede hende med den, indtil hun løb skrigende hen og gemte sig under min moders forklæde, og min fader gav mig en på øret, så både jeg og min ål trillede ind under køkkenbordet. Og det var den slags ting, hun savnede! Ja, så måtte hun savne dem, for før skulle min hånd visne, end jeg gjorde det nu. Nu først begyndte jeg at begribe det underlige ved kvinden. Man kan sige, at jeg var en tåbe, der lod mit hoved således forskrue, at jeg blev en kvindes slave; men så må man

huske på, hvor lidet jeg var vant til at omgås damer, og hvor meget vi to var sammen.

Desuden var hun en ualmindelig ung pige, og der skulle et stærkt hoved til at modstå hende.

Der var major Elliott, en mand der havde begravet tre hustruer og deltaget i tolv slag, ham kunne Edith have svøbt om sin finger som en klud. Jeg så ham komme humpende tilbage fra West-Inch den første gang, efter at hun var kommet, med rødmende kinder og en glans i øjnene, der gjorde ham ti år yngre. Han snoede sit grå overskæg helt op til øjnene og sparkede ud med det sunde ben som en dreng. Hvad hun havde sagt til ham, må Vorherre vide; men der var ligesom gydt nyt blod i hans årer.

"Jeg har været ovre at se til dig, unge ven; men jeg må hjem igen nu. Mit besøg har imidlertid ikke være spildt, da jeg har set *la belle cousine*. En højst fortryllende ung dame, kære ven."

Han talte altid kort og formelt og holdt af at brække på den smule fransk, han havde samlet op i Spanien. Han ville vist være blevet ved med at tale om kusine Edith; men jeg så hjørnet af en avis stikke op af hans lomme, og jeg vidste, at han var kommet over, som han plejede for at fortælle noget nyt, for det fik vi ellers kun lidt af i West-Inch.

"Hvad nyt, hr. major?" spurgte jeg. Han rev i en fart avisen op. "De allierede har vundet et stort slag, min ven," svarede han. "Jeg tror ikke, Napoleon klarer sig længe efter det. Han blev slået ved Leipzig. Wellington er over Pyrenæerne. Graham vil inden længe være i Bayonne."

Jeg skubbede hatten op. "Så vil krigen altså endelig få ende," udbrød jeg.

"Ja, måske," sagde han og rystede alvorligt på hovedet. "Det har været en blodig affære. Men det er vel knapt umagen værd at sige dig, hvad jeg egentlig tænkte på."

"Hvad var det?"

"Nå, ja, unge mand. Du gør ikke noget godt her, og siden mit knæ er blevet bedre, håber jeg på at komme i aktiv tjeneste igen. Jeg tænkte, om du måske kunne have lyst til at gøre tjeneste under mig."

Mit hjerte hoppede ved tanken.

"Om jeg kunne!" råbte jeg.

"Men det vil vare et halvt år, inden jeg duer til at gå i krig, og der al udsigt til, at Napoleon vil være under lås og lukke før den tid."

"Og så er der min moder," sagde jeg, "jeg tvivler på, at hun vil lade mig gå med."

"Oh, det vil hun ikke blive spurgt om så," svarede han og humpede videre.

Jeg satte mig i lyngen med hagen hvilende i min hånd, mens jeg grublede over sagen og så ham forsvinde bag bakken. Det var et kummerligt liv at sidde her i West-Inch og vente på at komme til at arve min faders gård. Men der ovre, hinsides det blå hav, åh, der var et liv, som det sømmede sig for en mand. Der var majoren, nu en ældre mand, blevet hårdt såret, og alligevel tænkte han på at gå i krig igen, mens jeg forspildte min ungdoms fulde kraft blandt disse bakker. Skamrødmen steg mig til hovedet, jeg sprang op som i en henrykkelse, opsat på at spille en mands rolle i verden. I to dage var den ting ikke ude af mit hoved, og på den tredje skete der noget, som bragte mine

beslutninger til at kulminere, og så pustedes det hele bort som en røgsky i vinden.

Jeg var om eftermiddagen gået ud med kusine Edith og vor hund Rob, indtil vi befandt os på det højeste punkt af den skråning, der går jævnt ned til strandbredden. Det var ikke langt fra aften; solen skinnede endnu varmt, og en sydlig brise kom i små, varme pust og krusede det vide, blå hav. Jeg plukkede en favnfuld lyng for at lave en bekvem plads til Edith, og der satte hun sig på sin nonchalante måde, lykkelig og tilfreds. Jeg lænede mig mod en græstue med Robs hoved i mit skød, og mens vi sad der fredeligt på heden, så vi pludselig på vandet skyggen af den store mand derovre, som havde skrevet sit navn med røde bogstaver på Europakortet.

Med den friske brise kom der et skib, øjensynlig en solid, ældre købmand, måske bestemt til Leith. Ræerne var svære, og alle sejl var hejsede. På den anden bov kom der fra nordøst to store, grimme, jagtlignende fartøjer, hver med én mast og et stort, firkantet, brunt sejl. Pludselig kom der fra den ene jagts side en ildtunge og en blålig røgsky, derpå det samme fra den anden, og der lød små knald fra købmandsskibet.

Vi sprang begge op ved dette udbrud, og Edith lagde sin skælvende hånd på min arm.

"De slås, Jack!" udbrød hun. "Hvad er de, og hvem er de?"

Mit hjerte bankede voldsomt, og jeg kunne næppe få vejret så meget, at jeg kunne svare hende.

"Det er to franske kaperskibe, Edith; det tredje er et af vore handelsskibe, og de vil tage det så sikkert som døden, for majoren siger, de altid har svære kanoner og er stærkt

bemandede. Hvorfor mon den tosse ikke styrer tilbage til Tweedmouth?"

Men skibet styrede uforfærdet videre, mens vort gamle flag fo'r til vejrs og pludselig vajede fra mastetoppen. Så lød atter skraldene fra dets små kanoner og drønene fra jagternes svære kanonader. Et øjeblik efter mødtes de tre skibe, og handelsskibet vaklede videre som en hjort med to ulve hængende ved hofterne. De tre blev til en mørk plet midt i røgen, og fra røgskyen kom der hvert øjeblik hurtige ildglimt, mens skraldene, drønene, hurraråb og kommandoord blandedes i en øredøvende forvirring, der genlød i mine øren flere uger efter. Med hjertet siddende i halsen stirrede vi efter, om vort flag endnu vajede ; men pludselig fortsatte handelsskibet sin kurs lige så stolt og sort som før, og da røgen var drevet noget bort, så vi den ene jagt sidde som en vingeskudt and på vandet, og den anden arbejdede hårdt på at få mandskabet ud, før den sank.

I hele denne time var jeg gået helt op i kampen. Min hat var blæst af; men jeg havde ikke skænket den en tanke. Nu vendte jeg mig til Edith, og hendes udseende førte mig seks år tilbage. Ligesom så ofte den gang stod hun og stirrede ud i luften med åben mund og hænderne knyttede, så knoerne blev hvide som elfenben.

"Å, den kaptajn!" udbrød hun begejstret. "Det er rigtignok en mand, enhver kvinde ville føle sig stolt af at være gift med."

"Ja, han klarede sig bravt," sagde jeg.

"Jeg ville give et år af mit liv bare for at tale med sådan en mand," sagde hun. "Men det er følgen af at bo på landet. Man ser aldrig andre end dem, der ikke egner sig til noget bedre."

Jeg ved ikke, om det var hendes hensigt at fornærme mig, skønt hun ikke plejede at være bange for det. Men i alt fald ramte hendes ord mig i hjertet.

"Nuvel, kusine Edith," sagde jeg så roligt, jeg kunne, "det slår hovedet på sømmet. Jeg vil hente hvervepengene i Berwick i aften."

"Hvad for noget, Jack; du vil være soldat!"

"Ja, siden du tror, hvert menneske på landet er en kujon."

"Åh, du vil se så nydelig ud i en rød frakke, Jack; men jeg er vis på, det er bare din spøg."

"Du skal få at se, om det er spøg."

Lige med det samme gav jeg mig til at løbe over heden, til jeg styrtede ind i køkkenet, hvor fader og moder sad ved hver sin side af ildstedet.

"Moder," råbte jeg, "jeg vil være soldat!"

Hvis jeg havde sagt, at jeg ville være indbrudstyv, kunne jeg ikke have forskrækket dem mere, for dengang var det for det meste kun de sorte får af landboerne, der lod sig hverve til soldat. Min moder holdt hænderne op for øjnene, og min fader så ligeså mørk ud som en tørvegrav.

"Du er et fæ, Jack," sagde han.

"Et fæ eller ej, jeg vil af sted."

"Det bliver ikke med min velsignelse."

"Så må jeg undvære den."

Ved disse ord udstødte min moder et skrig og slyngede sine arme omkring min hals. Jeg så på hendes hånd, der var helt forslidt og knoklet af hendes arbejde for at opdrage mig, og det talte mere til mig end ord. Mit hjerte var blødt overfor hende; men min vilje var hård som flint! Jeg satte hende med et kys

tilbage på hendes stol og løb så til mit værelse for at pakke min ransel. Det var allerede ved at blive mørkt, og jeg havde en lang vej at gå. Jeg pakkede derfor kun nogle få sager sammen og skyndte mig af sted. Idet jeg passerede igennem en sidedør, var der nogen, der rørte ved min skulder. Det var Edith.

"Dumme dreng," sagde hun, "du rejser ikke for alvor."

"Nå, ikke det? Du får at se."

"Men din fader ønsker det ikke, og din moder heller ikke."

"Det ved jeg."

"Hvorfor så rejse?"

"Det burde du vide."

"Hvorfor da?"

"Fordi du bringer mig til det."

"Men jeg ønsker ikke, du skal rejse, Jack."

"Du sagde, at folk på landet ikke egnede sig til noget bedre. Du regner mig ikke højere end en bondekarl. Jeg skal vise dig noget andet."

Hele min smerte udtrykte sig i heftige, små sæt i min tale. Hun blev rød i ansigtet, mens jeg talte, og så på mig på sin halvt spotske, halvt kærtegnende måde.

"Nå, har jeg så ringe en mening om dig?" sagde hun. "Og er det grunden til, at du vil rejse? Nuvel, Jack, vil du da blive, hvis jeg er – hvis jeg er venlig imod dig?"

Vi stod ansigt til ansigt tæt ved hinanden. Det hele tog ikke lang tid: Jeg slyngede armene omkring hende og kyssede hende og kyssede hende i et væk på munden, kinderne og øjnene, mens jeg knugede hende til mit hjerte og hviskede, at hun var alt for mig, og at jeg ikke kunne undvære hende. Hun sagde

intet; men det varede længe, inden hun drejede ansigtet bort, og da hun endelig skubbede mig fra sig, var det ikke ublidt.

"Åh, du er den gamle, næsvise, plumpe Jack," sagde hun, idet hun glattede sit hår med begge hænder. "Du overrumplede mig, jeg anede ikke, du ville være så fræk!"

Men hele min frygt for hende var borte; en kærlighed, der var ti gange varmere end nogen sinde, kogte i mine årer. Jeg løftede hende op igen og kyssede hende, som om det var min soleklare ret.

"Du er min egen, egen pige nu!" udbrød jeg. "Nu vil jeg ikke rejse bort, men blive og gifte mig med dig."

Men hun lo, når jeg talte om giftermål.

"Naive dreng, dumme dreng!" sagde hun med pegefingeren i vejret, og da jeg forsøgte at tage fat i hende igen, bukkede hun let og forsvandt ind i huset.

4. Jims valg

Så kom der ti uger, der var for mig som en drøm og er det endnu, når jeg ser tilbage på dem. Det ville trætte læseren at fortælle alt, hvad der passerede mellem os. Hendes egensindighed; hendes stadig skiftende luner; hendes ugrundede vrede og pludselige anger, der hver for sig fyldte mig med glæde eller sorg; således var mit liv, hele resten var den rene tomhed. Men dybt under alle mine andre følelser var der en ubestemt ængstelse, en frygt for, at jeg var som manden, der ville gribe regnbuen, og at den virkelige Edith Calder, hvor nær hun end kunne synes, dog for bestandig var langt uden for min rækkevidde.

Det var så svært at forstå hende, i det mindste for en enfoldig landsbyknøs som mig. Hvis jeg talte til hende om mine virkelige udsigter, hvorledes vi ved at forpagte hele Currimuir kunne fortjene et par hundrede pund foruden ekstraafgiften og måske blive i stand til at ombygge stuehuset i West-Inch for derved at gøre det hyggeligt for hende, når vi giftede os, så slog hun øjnene ned og surmulede, som om hun næppe havde tålmodighed til at høre på mig. Men hvis jeg lod hende lave luftkasteller om, hvorledes jeg måske kunne finde et dokument, der beviste, at jeg var lordens virkelige arving; hvorledes jeg, uden at blive soldat – for det ville hun slet ikke høre tale om - kunne vise mig at være en stor kriger og komme på alle folks læber, så kunne hun være så blid som en majdag. Jeg holdt spillet gående så godt, jeg kunne; men et eller andet uheldigt ord viste til slut, at jeg var den jævne Jack Calder fra West-Inch,

og så kom den hånlige mine atter frem om hendes mund. Således fortsatte vi vor vej, hun oppe i luften, jeg nede på jorden, og hvis bruddet ikke var kommet på den ene måde, måtte det være kommet på en anden.

Det var efter jul; men vinteren havde været mild, med lige frost nok til at gøre det muligt at passere over moselandet. En smuk morgen havde Edith været ude tidlig, og hun kom tilbage til frokost med rosenfarve på kinderne.

"Er din ven, doktorens søn, kommet hjem, Jack?" spurgte hun.

"Jeg har hørt, at han ventedes."

"Oh, så er det vist ham, jeg har mødt."

"Hvad for noget! Har du mødt Jim Horscroft?"

"Jeg må antage, det var ham. En prægtig ung mand – en helt med krøllet, sort hår, kort, lige næse og grå øjne. Han havde skuldre som en statue, og hvad højden angår, så antager jeg, Jack, at dit hoved kunne nå til hans skulder."

"Til hans øre, Edith!" sagde jeg fornærmet, "det vil sige, hvis det var Jim. Men havde han en brun træpibe i den ene mundvig?"

"Ja, han røg. Han var gråklædt, og han havde en dyb, kraftig røst."

"Ha, ha! Du har altså talt med ham!" sagde jeg.

Hun blev rød i hovedet, som om hun havde sagt mere, end hun havde villet.

"Jeg ville lige til at gå over, hvor jorden var noget blød, og han advarede mig mod det," sagde hun.

"Åh! Det må have været den kære, gamle Jim," sagde jeg. "Han skulle have været doktor i sin tid, hvis hans hjerne havde været

lige så stærk som hans arm. Men se, se, her har vi jo manden selv!"

Jeg havde set ham gennem køkkenvinduet, og nu styrtede jeg ud med min halvspiste tvebak i hånden for at hilse på ham. Han løb nu også til med hånden fremrakt og strålende øjne.

"Oh, Jack, hvor det glæder mig at se dig igen! Gammelt venskab er det bedste."

Så holdt han pludselig inde og stirrede med munden åben over mine skuldre. Jeg vendte mig om og så Edith med sådan et muntert, skælmsk smil stå i døren. Hvor jeg følte mig stolt af hende og af mig selv med, idet jeg så på hende!

"Det er min kusine, frøken Edith Calder, Jim," sagde jeg.

"Går De ofte spadsereture, hr. Horscroft?" spurgte hun, stadig med sit skælmske smil.

"Ja," svarede han og stirrede stadig på hende.

"Det gør jeg også, og i almindelighed derovre," sagde hun. "Men du er ikke særlig gæstfri mod din ven, Jack. Vil du have, at jeg skal overtage din rolle?"

Nuvel, i løbet af et øjeblik var vi inde hos de gamle, og den traditionelle tallerken grød blev serveret for ham; men han sad næsten hele tiden med skeen i hånden og stirrede på kusine Edith. Hun kastede idelig små sideblikke til ham, og det forekom mig, at hun morede sig over hans forlegenhed, og at hun ved det, hun sagde, søgte at indgive ham mod.

"Jack har fortalt mig, at De har studeret til læge," sagde hun "men hvor svært må det ikke være, og hvor lang tid må det ikke tage, før man kan samle så megen lærdom!"

"Det har taget lang tid nok for mig," svarede Jim angerfuldt; "men jeg vil nå det endnu."

"Hvor De er modig og resolut! De fæster Deres blik på et bestemt punkt og styrer ustandseligt mod det."

"Jeg har i virkeligheden kun lidet at prale af," sagde han. "Mange, der begyndte at læse samtidig med mig, er allerede for flere år siden begyndt at praktisere, mens jeg er student endnu."

"Det er Deres beskedenhed, hr. Horscroft. Man siger, at de modigste er de mest beskedne. Men når de så endelig har nået deres mål, hvilket herligt kald – at bringe lægedom i Deres hænder, at hjælpe de lidende, kun at arbejde på menneskehedens vel!"

Den brave Jim vred sig i sin stol ved disse ord.

"Jeg frygter for, at jeg ikke har så ophøjede motiver, frøken Calder," sagde han. "Det er for at tjene mit levebrød og overtage min faders forretning, at jeg gør det. Hvis jeg bringer lægedom i den ene hånd, rækker jeg den anden ud efter honoraret."

"Hvor De er ærlig og oprigtig!" udbrød hun, og således blev hun ved at tillægge ham alle mulige dyder og fordreje hans ord på den måde, jeg kendte så godt. Før hun sluttede, kunne jeg se, at hans hoved var helt fortumlet af hendes skønhed og venlige ord. Jeg var helt stolt af, at han syntes så godt om min slægtning.

"Er hun ikke smuk, Jim?" kunde jeg ikke lade være med at sige, da vi stod udenfor døren, mens han tændte sin pibe, før han begav sig på vej hjem.

"Smuk!" råbte han; "jeg har aldrig set hendes lige!"

"Vi skal giftes," sagde jeg.

Piben faldt ham ud af munden, og han stirrede på mig. Så samlede han piben op og gik uden at mæle et ord mere. Jeg så

ham langt borte over marken gå med hovedet bøjet ned på brystet.

Da jeg kom ind igen, havde kusine Edith et hundrede spørgsmål om hans barndom, hans kræfter, de kvinder, han muligvis kendte o. s. v. Hun var ikke til at tilfredsstille. Senere på dagen hørte jeg atter om ham, men på en mindre fornøjelig måde. Det var min fader, som kom hjem om aftenen med munden fuld af den stakkels Jim. Han havde været døddrukken siden middag og havde været i slagsmål med en sigøjner. Det var ikke sikkert, manden kunne leve natten over. Fader havde mødt Jim på landevejen, hvor han fornærmede alle dem, han mødte. "Gud bevare os!" sagde den gamle, "han kan nok skaffe sig en god praksis, hvis det kommer an på at knække ben."

Kusine Edith lo ad alt dette, og jeg lo, fordi hun lo; men jeg syntes slet ikke, det var morsomt. Tredje dagen derefter gik jeg over til Currimuir, og på vejen mødte jeg ingen anden end Jim selv, men han var et helt andet menneske end den pæne, venlige ungersvend, der så kort før havde været ovre hos os. Han havde intet kravetøj, hans vest var revet op, håret uredt, og ansigtet anløbent som hos en mand, der har drukket for meget om natten. Han bar på en askekæp, hvormed han slog til bregnerne på begge sider af vejen.

"Hvad for noget Jim!" sagde jeg.

Men han så på mig på den måde, som jeg så tit havde set i skolen, når trodsigheden kom op i ham, og når han vidste, at han havde uret.

Ikke et ord sagde han, men fo'r forbi mig på den smalle markvej og ravede videre, stadig svingende med kæppen.

Jeg var dog ikke vred på ham. Jeg var bedrøvet, meget bedrøvet, virkelig bedrøvet. Naturligvis var jeg ikke så blind, at jeg ikke så, hvordan sagerne stod. Han var forelsket i Edith, og han kunne ikke udholde at tænke på, at jeg skulle have hende. Stakkels fyr! Han kunne ikke gøre for det. Måske ville det være gået mig ligeså. Der var en gang, da jeg ikke kunne forstå, at en kvinde kunne forskrue en stærk mands hoved; men jeg kendte mere til det nu.

I fjorten dage så jeg ikke noget til Jim Horscroft, og så kom den torsdag, som helt skulle forandre min livsbane. Jeg var vågnet tidligt den dag og i den glade stemning, man kun sjældent føler straks, når man slår øjnene op. Edith havde været usædvanlig venlig den foregående aften, og jeg var faldet i søvn i den tanke, at jeg dog måske endelig havde grebet regnbuen, og at hun uden yderligere fantasteri dog var kommet til at elske den jævne Jack Calder i West-Inch. Det var denne tanke, som endnu fyldte mit hjerte med fryd. Så huskede jeg på, at jeg måske var kommet tidligt nok op til at gå morgentur med hende, for hun plejede at stå op med solen.

Men det var for sent. Da jeg kom til hendes dør, var den halvåben, og værelset tomt. Nuvel, tænkte jeg, så kan jeg i det mindste følges med hende hjem. Fra toppen af Currimuir–højen kan man se hele egnen rundt; så tog jeg min stok og begav mig i den retning. Det var klart vejr, men koldt, meget koldt, og jeg husker, at havet drønede højt, skønt det ikke havde stormet i vort nabolag de sidste dage. Jeg gik nynnende op ad den stejle sti, til jeg nåede toppen lidt forpustet. Da jeg kastede blikket ned ad den anden side af bakken, så jeg, som jeg

ventede, kusine Edith; men Jim Horscroft spadserede ved hendes side.

De var ikke ret langt borte, men alt for optaget af hinanden til at opdage mig. Hun gik langsomt, knejsende med sit dejlige hoved og af og til henkastende en bemærkning. Han skridtede af sted ved siden af hende, så hyppigt på hende og bøjede under sin ivrige tale hovedet tæt ind til hende. Så, idet han sagde noget, lagde hun hånden kærtegnende på hans arm, og han vendte sig om, løftede hende op og kyssede hende atter og atter. Ved dette syn kunne jeg hverken råbe eller røre mig, men stod med et hjerte af bly og et ansigt som et lig og stirrede ned på dem. Jeg så hende lægge hånden om hans hals, og at hans kys var hende lige så kærkomne, som mine nogen sinde havde været.

Så satte han hende ned igen, og jeg forstod, at dette havde været deres afsked, for efter endnu hundrede skridt kunne de ses fra husets øvre vinduer. Hun gik langsomt bort og viftede et par gange tilbage til ham, mens han stod og så efter hende. Jeg ventede til hun var kommet et stykke bort, og gik så ned; men han stod i så dybe tanker, at jeg kun var en armslængde fra ham, da han fik øje på mig. Han forsøgte at smile, idet hans blik mødte mit.

"God morgen, Jack; tidligt på benene!" sagde han.

"Jeg så dig!" gispede jeg; men min hals var så tør, som om jeg havde halsbetændelse.

"Gjorde du det?" sagde han og udstødte et lille fløjt. "Nuvel, Jack, det er jeg slet ikke ked af. Jeg har tænkt på at komme over til West-Inch endnu i dag for at tale med dig. Måske er det bedst således."

"Du har vist dig som en køn ven!" sagde jeg.

"Nå, vær nu fornuftig, Jack," sagde han, idet han stak hænderne i lommerne og rokkede frem og tilbage. "Lad mig forklare dig, hvordan sagerne står. Se mig ind i øjnene, og du vil se, at jeg ikke lyver. Det forholder sig således. Jeg havde mødt Edith – frøken Calder mener jeg – før jeg kom den morgen, og der var noget, som gav mig anledning til at betragte hende som fri, og jeg lod da mine tanker dvæle ved hende. Så sagde du, at hun ikke var fri, men havde lovet sig til dig, og det var det hårdeste slag, jeg i lang tid havde fået. Det bragte mig rent af lave; jeg opførte mig i nogle dage som en tosse, og det er et Guds under, at jeg ikke sidder i Berwick Fængsel. Så mødte jeg hende tilfældigvis igen – jeg forsikrer dig, Jack, at det var tilfældigvis fra min side – og da jeg talte om dig, lo hun ad tanken. I var fætter og kusine, men hvad det angik, at hun ikke var fri, eller at du var mere for hende end en ven, så var dette tåbelig tale. Du ser altså, Jack, at jeg alligevel ikke er så meget at dadle, så meget mere som hun lovede, at hun ville lade dig mærke, at du tog fejl, hvis du troede, du havde noget krav på hende. Du må have lagt mærke til, at hun næppe har sagt et ord til dig i de sidste to uger."

Jeg lo bittert.

"Det er ikke længere siden end i aftes," sagde jeg, "at hun fortalte mig, jeg var det eneste menneske i verden, hun nogen sinde kunne komme til at elske."

Jim Horscroft rakte sin rystende hånd frem og lagde den på min skulder, mens han stak ansigtet tæt hen til mit og så mig ind i øjnene.

"Jack Calder," sagde han, "jeg har aldrig hørt dig sige en løgn. Nu vil du vel ikke narre mig i en alvorlig sag. Lad os nu være ærlige, mand mod mand."

"Det er så sandt, som Gud er i himlen," sagde jeg.

Han stod og så på mig, og det var tydeligt at se på hans ansigt, at han havde en hård kamp med sig selv. Det varede et par minutter, før han talte.

"Hør, Jack," sagde han. "Denne kvinde holder os begge skammeligt for nar. Hun elsker dig i West-Inch, og hun elsker mig ude i marken, og i hendes djævelske hjerte bryder hun sig ikke en døjt om nogen af os. Lad os trykke hinanden i hånden og forbande den tøjte ned i Helvede!"

Men det var mig dog for meget. Jeg kunne ikke forbande hende i mit eget hjerte, og lige så lidt kunne jeg udholde at høre et andet menneske gøre det.

"Du må ikke skælde hende ud!" udbrød jeg.

"Åh, jeg bliver helt vammel ved din blide tale. Jeg vil kalde hende, hvad jeg finder for godt."

"Vil du det?" sagde jeg og trak frakken af. "Hør, Jim Horscroft, hvis du siger et ord til imod hende, skal jeg banke det tilbage i din hals, om du så var så stor som Berwick Castle. Prøv mig og se!"

Han smøgede sin frakke ned til albuerne, og så trak han den langsomt på igen.

"Vær ikke sådan en tåbe, Jack," sagde han. "To gamle venner må ikke støde sammen om sådan en – nå, jeg vil ikke sige det. Men, sandelig, hun har nerver for ti!"

Jeg så mig om, og der stod hun, ikke ti meter fra os, og så lige så kold og rolig ud, som vi var hidsige og febrilske.

"Jeg var omtrent kommet hjem," sagde hun, "da jeg så jer to knægte i ivrig konversation, derfor kom jeg tilbage for at få at vide, hvad det hele drejede sig om."

Horscroft for frem og greb hende ved håndleddet. Hun udstødte et lille skrig ved synet af hans ansigt; men han trak hende hen til det sted, hvor jeg stod.

"Nu, Jack, har vi været nok til nar. Her er synderinden. Skal vi tage hendes ord på, hvem hun kan lide? Hun kan ikke drive løjer med os, når vi begge er sammen."

"Jeg ønsker det," svarede jeg.

"Det gør jeg også, og hvis hun går til din side, sværger jeg på, at jeg aldrig vil så meget som kaste et blik på hende mere. Vil du love mig det samme?"

"Ja, jeg vil."

"Godt! Hør nu, kvinde! Vi er begge ærlige mennesker og gamle venner. Vi lyver ikke for hinanden. Jeg ved, hvad du sagde i aftes. Jack ved, hvad du sagde i dag. Nuvel! Ærligt og oprigtigt! Hvem skal det være, Jack eller mig?"

Man skulle have troet, at pigen ville have vredet sig af skam; men i stedet strålede hendes øjne af fryd, og jeg tør vædde på, at det var det stolteste øjeblik i hendes liv. Jeg havde aldrig set hende se så indtagende ud, som da hun stod der og så fra den ene til den anden, mens den kølige morgensol kastede sin glans i hendes ansigt. Jim følte det sikkert også, for han slap hendes håndled, og det barske udtryk forsvandt fra hans ansigt.

"Hvem skal det så være, Edith?" spurgte han.

"Uartige drenge, at tage sådan på vej!" udbrød hun. "Fætter Jack, du ved, hvor meget jeg holder af dig."

"Gå så til ham!" sagde Horscroft.

"Men jeg elsker ingen anden end Jim. Der er ingen, jeg elsker så højt som ham," og hun trykkede sin kind imod hans bryst.

"Der kan du se, Jack!" sagde han og så over hendes skulder.

Ja, jeg så det, og jeg gik hjem til West-Inch som et andet menneske, end da jeg gik ud.

5. Manden fra havet

I ugevis følte jeg et dybt hjertesår, ja, selv nu efter så mange års forløb og trods et lykkeligt ægteskab smerter det mig, når jeg tænker på det. Men jeg bar min skæbne som en mand. Fra den dag af var jeg som en broder for Edith, intet mere, skønt der var tider, da det faldt mig svært at beherske mig; for selv nu kunne hun komme og på sin indsmigrende måde fortælle mig, hvor rar Jim var, og hvor lykkelig hun var, da jeg var venlig mod hende; men det lå hende i blodet at tale således, det kunne hun ikke gøre for.

Som regel var hun og Jim lykkelige nok. Det hed sig, at de skulle giftes, så snart han havde taget sin eksamen, og han kom over til West-Inch fire aftener om ugen. Det var mine forældre glade for, og jeg søgte at være det også.

Måske var der i begyndelsen en lille smule kulde mellem Jim og mig; men da den første smerte var drevet over, syntes jeg, han havde handlet ærligt, og at jeg ikke havde nogen grund til at klage over ham. Jim og jeg gik ofte lange ture sammen, og det er om en af disse, jeg nu her skal fortælle. Vi var gået over Bramston Hede og rundt om den granplantage, som skærmer major Elliots hus mod søvinden. Det var forår nu og meget mildt, så at træerne allerede havde mange blade i slutningen af april. Vi blev i høj grad forbavsede over at se et vældigt bål på græsplænen foran majorens dør, og flammerne slog helt op til anden etage. Jim og jeg stod og stirrede; men vi stirrede endnu mere, da majoren kom ud med et meget stort glas i sin hånd, og lige efter ham kom søsteren, der holdt hus for ham, og to piger.

Alle fire gav sig til at danse rundt om ilden. Han levede ellers et meget roligt og stille liv; men her lavede han en hel trolddans og svang sin toddy over hovedet. Vi gav os begge til at løbe, og da han så det, svang han glasset endnu ivrigere.

"Fred!" brølede han; "hurra, drenge, fred!"

Ved dette gav vi to os også til at danse og råbe, for skyggen havde ligget så længe over os og hele Europa, at det var herligt at føle, at den nu var fjernet. Det var næsten for meget til, at vi kunne tro det; men majoren lo ad vore tvivl.

"Jo, jo, det er sandt," råbte han, idet han standsede med hænderne i siden. "De allierede har taget Paris, og det franske folk sværger nu til Ludvig den Attende."

"Og kejseren?" spurgte jeg. "Vil de skåne ham?"

"Der er tale om at sende ham til Elba, hvor han er uskadeliggjort. Men der er nogle af hans officerer, som ikke vil slippe så let. Der er foregået ting i de sidste tyve år, der ikke endnu er glemt. Men der er fred nu! Fred!"

Og han gav sig atter til at danse rundt med sit store glas omkring glædesblusset.

Vi blev nogen tid hos majoren; så gik Jim og jeg ned til stranden, mens vi talte om den store nyhed og alt, hvad der kunne blive følgen af den. Jim vidste lidt, og jeg mindre; men vi stillede det hele sammen og talte om, hvorledes vore brave landsmand kunne vende hjem, hvorledes vi kunne tage kystbavnerne ned, og hvorledes skibene kunne sejle alle vegne i fred, da der ingen fjende var at frygte. Således passiarede vi, mens vi spadserede hen ad det rene, hårde strandsand og så ud over Nordsøen. Hvor lidet vidste Jim ikke i dette øjeblik, da han gik ved min side så fuld af sundhed og humør, at han havde

nået toppunktet af sin løbebane, og at han fra nu af i sandhed ville gå ned ad bakke.

Det var lidt tåget ude på havet. Idet vi kiggede ud over det, så vi pludselig sejlet af en lille båd komme frem gennem tågen og styre ind mod land. Der sad en enlig mand i båden, og da han opdagede os, styrede han ind til strandbredden, hvor vi stod. Han slap så sejlet, sprang ud og trak båden længere op.

"Storbritannien, formoder jeg?" sagde han, idet han hurtigt vendte sig mod os.

Han var en mand lidt over middelhøjde, men overordentlig tynd. Øjnene var gennemborende, næsen lang og spids med et stridt, brunt overskæg under. Han var velklædt i et brunt sæt tøj med messingknapper, og han bar lange støvler. Ansigt og hænder var så mørke, at han for den sags skyld gerne kunne være spanier; men da han tog hatten af for os, så vi, at den øverste del af hans pande var ganske hvid. Han så fra den ene til den anden, og der var i hans grå øjne noget, jeg aldrig før havde set. Man læste tydeligt spørgsmålet, men der var tillige noget truende, som om et svar var en ret, ikke en nåde.

"Storbritannien?" spurgte han igen, idet han gav et lille tramp i sandet.

"Ja," sagde jeg, mens Jim brast i latter.

"England eller Skotland?"

"Skotland. Men det er England på den anden side af disse træer."

"Godt! Så ved jeg, hvor jeg er. Jeg har sejlet i tåge uden kompas i næsten tre dage, og jeg troede, at jeg aldrig mere skulle se land."

Han talte engelsk flydende nok, men af og til med en underlig accent.

"Hvor kommer De da fra?" spurgte Jim.

"Jeg var på et skib, som forliste," sagde han kort. "Hvad hedder byen derovre?"

"Berwick."

"Nå, ja; jeg må nok samle kræfter, før jeg kan gå videre."

Han vendte sig om mod båden; men i det samme vaklede han og ville være faldet, hvis han ikke havde grebet fat i forstavnen. Der satte han sig og så sig omkring med øjne, der lyste af vildskab.

"*Voltigeurs de la Garde!*" brølede han med en røst som et trompetstød. Atter "*Voltigeurs de la Garde!*"

Han svang sin hat over hovedet; men pludselig styrtede han forover og blev liggende med ansigtet i sandet.

Jim Horscroft og jeg stod og stirrede på hinanden. Mandens ankomst havde været så besynderlig, og hans spørgsmål og nu denne pludselige udgang. Vi tog ham ved skulderen og drejede ham om på ryggen. Hans læber var blodløse, og hans åndedrag kunne næppe røre en fjer.

"Han dør, Jim!" udbrød jeg.

"Ja, af mangel på føde og vand. Der er ikke en dråbe eller en krumme brød i båden. Måske er der noget i tasken."

Han sprang hen og hentede en sort lædertaske, som foruden en stor, blå frakke var det eneste, som fandtes i båden. Den var låset; men Jim fik den åbnet i et øjeblik. Den var halvt fuld af guldstykker.

Ingen af os havde nogen sinde set så mange penge før; nej, ikke tiendedelen. Der må have været hundreder af dem, alle

nye, blanke engelske sovereigns. Vi blev så optaget af dem, at vi helt glemte ejeren, indtil en stønnen mindede os om ham. Hans læber var mere blålige end nogen sinde, og munden stod åben. Jeg kan endnu se de hvide, ulveagtige tænder.

"Min Gud, han dør!" råbte Jim. "Løb hen til bækken efter en hatfuld vand. Men hurtigt! Jeg vil løsne hans tøj imens."

Jeg sprang af sted og kom tilbage efter et minut med hatten fuld af vand. Jim havde åbnet mandens frakke og skjorte, og vi hældte vandet over ham og gav ham noget i munden. Dette havde god virkning, for efter et par gisp satte han sig op og gned sine øjne langsomt som en mand, der vågner af en dyb søvn, men hverken Jim eller jeg så på hans ansigt nu, for vore øjne fæstedes på hans blottede bryst. Der fandtes to dybe, røde ar, det ene lige under kravebenet, det andet halvvejs nede på den højre side. Hans krop var overordentlig hvid til den brune linje på halsen, og så meget desto tydeligere var arrene. Jeg kunne se, at der det ene sted fandtes et tilsvarende ar bagfra, men ikke det andet. To kugler havde åbenbart gennemboret hans bryst. Den ene var gået ud igen, men den anden ikke.

Pludselig ravede han op og trak skjorten til med et mistænksomt blik på os.

"Hvad har jeg gjort?" spurgte han. "Jeg har været fra forstanden. Bryd Dem ikke om, hvad jeg har sagt. Har jeg råbt?"

"De råbte, før De faldt."

"Hvad råbte jeg?"

Jeg fortalte ham det, skønt jeg ikke forstod meningen med det. Han så skarpt på os og trak på skuldrene.

"Det er noget af en sang," sagde han. "Men hvad skal jeg nu gøre? Hvor fik De vandet fra?"

Jeg pegede på bækken, og han ravede derhen. Han lagde sig ned på maven og drak, til jeg troede, han aldrig ville blive færdig. Endelig rejste han sig med et langt suk og tørrede overskægget med sit ærme.

"Nu har jeg det bedre. Har De noget mad?" spurgte han.

Jeg havde puttet to stykker havrebrød i min lomme, da jeg gik hjemmefra. Dem slugte han i en fart. Så rettede han sig, stak brystet frem og gned sig i siden med hænderne.

"Jeg er Dem megen tak skyldig," sagde han. "De har været meget god mod en fremmed. Men jeg ser, De har fundet anledning til at åbne min taske."

"Vi håbede at finde vin eller cognac der, da De besvimede."

"Jeg har ikke andet der end mine sparepenge. Det er ikke just mange; men jeg kan leve roligt af dem, til jeg finder noget at bestille. Her kan man vel leve i ro? Jeg har aldrig set et mere fredeligt sted."

"De har ikke sagt os endnu, hvem De er, hvor De kommer fra, eller hvad De har været," sagde Jim rent ud.

Den fremmede så kritisk op og ned ad ham og svarede:

"Sandelig, De kunne gøre en prægtig soldat. Hvad Deres spørgsmål angår, så ville jeg være blevet fornærmet over dem fra andre læber; men De har ret til at vide det, siden De har modtaget mig så venligt. Mit navn er Bonaventure de Lapp. Jeg er soldat og vandringsmand af profession, og jeg kommer fra Dunkirk, som De kan se malet på båden."

"Jeg troede, De var forlist?" sagde jeg.

Han så på mig og svarede i en oprigtig tone: "Det er rigtigt, min ven; men skibet var fra Dunkirk. Denne er en af bådene.

Mandskabet slap bort i storbåden, og skibet sank så hurtigt, at jeg ikke fik tid til at lægge noget i båden. Det var i mandags."

"Og i dag er det torsdag; De har været tre dage uden mad eller drikke."

"Det er for længe," sagde han. "To gange før har jeg været to dage, men aldrig så længe som nu. Jeg vil efterlade min båd her og se, om jeg kan få logi i et af disse huse der på bakkesiden. Hvorfor brænder det store bål derovre?"

"Det er en af vore naboer, som har kæmpet imod de franske. Han glæder sig, fordi der er sluttet fred."

"Åh, De har altså en nabo, som har været i krig! Det glæder mig, for også jeg har gjort krigstjeneste hist og her."

Han så slet ikke glad ud; men han trak brynene ned over sine skarpe øjne.

"De er franskmand, ikke sandt?" spurgte jeg, idet vi fulgtes ad videre, han med sin sorte taske i hånden og den lange, blå kappe kastet over skulderen.

"Nej og ja; jeg er elsasser, og de er, som De ved, mere tyske end franske. For mit vedkommende har jeg været i så mange lande, at jeg føler mig hjemme i alle. Men hvor tror De, jeg kan finde logi?"

Når jeg nu ser tilbage over det store tidsrum af fem og tredive år, falder det mig svært at sige, hvilket indtryk denne mærkelige mand gjorde på mig. Jeg tror, jeg nærede mistillid til ham, men alligevel syntes om ham, for der var i hele hans væsen noget, der var helt forskelligt fra, hvad jeg hidtil havde kendt. Jim Horscroft var en smuk, ung mand, og major Elliot var en tapper mand; men de manglede begge noget, som denne vandringsmand havde. Det var det hurtige, fyrige blik,

begejstringen i øjet; dernæst havde vi frelst ham, da han lå gispende på strandbredden, og ens hjerte er altid blødt mod en, man har hjulpet.

"Hvis De vil gå med mig," sagde jeg, "nærer jeg ingen tvivl om, at jeg kan skaffe Dem en seng for en nat eller to, og den tid kan De så udnytte til at træffe en anden ordning."

Han tog hatten af og bukkede med al mulig anstand; men Jim Horscroft trak mig i ærmet og førte mig til side.

"Du er jo tosset, Jack," hviskede han. "Det er jo en almindelig eventyrer. Hvorfor vil du have med ham at bestille?"

Men jeg var en stædig krabat, og jo mere man søgte at holde mig tilbage, jo ivrigere fo'r jeg frem.

"Han er fremmed, og det er vor pligt at hjælpe ham," sagde jeg.

"Du vil fortryde det," sagde han.

"Måske."

"Hvis du ikke tænker på dig selv, burde du tænke på din kusine."

"Edith forstår ganske godt at passe på sig selv."

"Så Fanden med dig, du kan gøre, som du lyster!" råbte han i et af sine pludselige udbrud af vrede, og uden at sige farvel til nogen af os slog han ind på den vej, der førte til hans faders hus. Bonaventure de Lapp smilede til mig, idet vi fulgtes ad videre.

"Jeg tror ikke, han syntes videre godt om mig," sagde han, "jeg forstår nok, at han blev vred på Dem, fordi De fører mig til Deres hjem. – Mon han tror, jeg har stjålet guldet i min taske? Eller hvad mon han er bange for?"

"Det hverken ved jeg eller bryder mig om," svarede jeg. "Ingen fremmed skal gå vor dør forbi uden en bid mad og nattely."

Med knejsende hoved og en følelse af, at jeg gjorde en såre god gerning marcherede jeg videre med min nye bekendt under armen.

6. Den vandrende ørn

Min fader syntes nærmest at hælde til Jim Horscrofts anskuelse; for han var slet ikke glad for sin nye gæst og så på ham med meget kritiske øjne. Han satte imidlertid et fad sild i eddike for ham, og jeg lagde mærke til, at han skævede lidt til ham, da han spiste ni af dem, mens to altid var vor portion. Da Bonaventure de Lapp endelig var færdig, sank øjenlågene ned over hans øjne, hvilket ikke var så underligt, da han vist hverken havde fået søvn eller mad i tre dage. Det var kun et tarveligt værelse, vi lidt senere førte ham til; men han kastede sig ned på sengen, svøbte sin blå kappe om sig og sov straks ind. Han snorkede ordentligt, og da mit værelse stødte op til hans, fik jeg al grund til at huske, at vi havde en fremmed i huset. Da jeg kom ned næste morgen, fandt jeg ham allerede siddende foran min fader ved vinduesbordet og med en lille dynge guldstykker imellem dem. Idet jeg kom ind, så min fader op til mig med et glimt af grådighed, som jeg aldrig havde lagt mærke til før. Han skrabede ivrigt pengene til sig og stak dem i lommen.

"Meget vel, sir," sagde han; "værelset er Deres, og De betaler altid den tredje i måneden."

"Se, se, her er jo min første ven!" udbrød de Lapp og rakte mig smilende hånden. "Nu er jeg mig selv igen, takket være min udmærkede aftensmad og gode nattehvile. Ak, ja! Det er sulten, som tager modet fra et menneske. Først den, og kulden næstefter."

"Ja, det har De ret i," sagde min fader; "jeg har været ude på heden i en snestorm i 36 timer og ved, hvordan det er."

"Jeg har engang set 3000 mand sulte ihjel," bemærkede de Lapp og holdt hænderne hen til kaminilden. "Dag for dag blev de magrere og mere lig aber, og de kom helt hen til broen, vi holdt dem fra, hylende af smerte og raseri. I de første dage kunne deres hylen høres viden om, men efter en uges forløb var de så matte, at vore skildvagter ikke mere hørte dem."

"Og de døde!" udbrød jeg.

"De holdt ud længe. Det var østrigske grenaderer, kønne, kraftige mænd som deres ven fra i går; men da byen faldt, var der kun fire hundrede i live, og de var så tynde, at en mand kunne løfte tre af dem ad gangen. Det var sørgeligt, ak ja! Men, unge ven, vil De præsentere mig for fruen og frøkenen?"

Det var min moder og Edith, som var kommet ind. Han havde ikke set dem aftenen i forvejen; men nu kneb det at holde ansigtet i de alvorlige folder, da jeg betragtede ham, for i stedet for et beskedent, lille buk krummede han sin ryg som en gal kat, nejede og holdt hånden for hjertet på den pudsigste måde. Min moder stirrede, for hun troede, han drev løjer med hende; men kusine Edith var straks med på det og nejede, så jeg troede, hun ville sætte sig ned midt på gulvet. Men nej, hun fløj op igen let som en fjer, og vi trak alle vore stole hen til bordet og gav os til at spise vor mælk og grød.

Han havde en vidunderlig måde at behandle kvinder på, den mand. Hvis jeg eller Jim Horscroft havde båret os ad som han, ville pigerne have leet ad os; men hos ham var det helt naturligt. Når han talte med moder eller kusine Edith, var det altid med mange buk og gestikulationer. Selv på min moder gjorde han indtryk, og i løbet af en halv time havde hun fortalt ham, at hun havde en onkel, som var læge i Carlisle, om min broder Roberts

død og meget andet, og han så ud, som om han var lige ved at fælde tårer over det, han, der nylig havde fortalt os, at han havde set 3000 mand sulte ihjel! Hvad Edith angår, så sagde hun ikke meget; men hun vedblev at tilkaste vor gæst stjålne blikke, og et par gange så han rigtig stift på hende.

Da han efter frokosten var gået til sit værelse, tog min fader otte guldstykker frem og lagde dem på bordet.

"Hvad mener du om det, Martha?" sagde han.

"Du har nok alligevel solgt de to sorte væddere!"

"Nej; men det er en måneds betaling for kost og logi fra Jacks ven, og så meget får vi hver fjerde uge."

Moder rystede på hovedet, da hun hørte det.

"To pund om ugen er alt for meget," sagde hun, "og når den stakkels mand er i nød, skulle vi ikke tage sådan en pris for hans bid mad."

"Pyt!" udbrød fader, "han har meget godt råd til det, han, der har en hel taske fuld af guld. Desuden har han selv budt det."

"Der kommer ingen velsignelse af de penge," sagde hun. '

"Men kære kone dog!" råbte min fader. "Han har vist forskruet hovedet på dig med sit fremmede væsen."

"Jeg mener, det ville være godt, hvis skotske mænd havde lidt mere af den slags dannelse," svarede hun, og det var første gang i mit liv, at jeg hørte hende sige ham imod. De Lapp kom snart og spurgte, om jeg ville gå ud med ham. Da vi kom ud i solskinnet, viste han mig et lille kors med røde sten og sagde:

"Det er rubiner. Jeg har fået dem i Tudela i Spanien. Der var to dengang; men jeg gav det ene til en pige i Lithauen. Vil De modtage det andet til erindring om Deres overordentlige venlighed mod mig i går. Det kan passe som nål til Deres slips."

Jeg takkede naturligvis for gaven, der var mere værdifuld end noget, jeg hidtil havde ejet.

"Jeg skal ud på den øvre mark for at se til lammene;" sagde jeg. "Måske kunne De have lyst til at gå med for at se noget af landskabet?"

Han betænkte sig et øjeblik og rystede så på hovedet.

"Jeg skal skrive nogle breve," svarede han. "Jeg må se at få dem skrevet i formiddag."

Hele formiddagen vandrede jeg over markerne, og man kan let forstå, at mine tanker hele tiden drejede sig om denne mærkelige mand, som tilfældet havde ført til vort hjem. Hvilket forunderligt liv måtte den mand ikke have ført, siden han havde oplevet så meget! Han havde været god mod os; men alligevel kunne jeg ikke afryste den mistillid, hvormed jeg betragtede ham. Måske havde Jim Horscroft alligevel haft ret, da han frarådede mig at tage ham med til West-Inch.

Da jeg kom tilbage, så han ud, som om han var født og opdraget på stedet. Han sad i den store lænestol med træarmlæn med den sorte kat i sit skød. På de fremrakte arme holdt han et fjed bomuldsgarn, som min moder havde travlt med at rulle op til et nøgle. Kusine Edith sad tæt ved, og jeg kunne se, at hun havde grædt.

"Hvad er der i vejen, Edith?" spurgte jeg.

"Frøkenen har ligesom alle gode kvinder et blødt hjerte," sagde vor gæst. "Jeg troede ikke, hun ville blive rørt, ellers havde jeg tiet. Jeg har fortalt om nogle troppers lidelser, da de drog over Guadarama-bjergene i 1808. Ak, ja! Det var trist, for det var kønne mænd og kønne heste. Det er underligt at se folk blive blæst af vinden ned i afgrunden; men jorden var så glat, og

der var intet at holde sig fast ved. Så tog de hinanden under armen, og det gik bedre på den måde; men nogle kunne alligevel ikke holde fast, for de var for udmattede, og selv om de kom over, ville bønderne gribe dem og korsfæste dem til deres ladedøre med fødderne opad og ild under hovederne, hvilket dog var synd for disse kønne, gamle soldater. Når de så ikke kunne gå længere, var det interessant at se, hvad de så gjorde, for de læste deres bønner, tog støvler og strømper af, satte hagen til mundingen af deres bøsse og den store tå på aftrækkeren. Så puf! og det hele var forbi. Oh ja, det var meget strengt deroppe i Guadarama-bjergene!"

"Og hvad var det for en hær?" spurgte jeg.

"Åh, jeg har tjent i så mange hære, at jeg undertiden blander dem sammen. Ja, jeg har set meget til krig. Jeg har for resten også set skotter kæmpe, og tapre karle var de. Men jeg troede efter dem at dømme, at folk her gik i skørter."

"Ja, men det er kun i højlandene."

"Ja så, i højlandene. Men der går en mand derovre. Måske er det ham, som Deres fader sagde ville bringe brevene på posthuset for mig?"

"Ja, det er forpagter Whitemans karl. Skal jeg give ham dem?"

"Ja, han vil vel så være mere forsigtig med dem, end hvis han får Dem af mig selv."

Han tog dem op af lommen og gav mig dem. Jeg skyndte mig over med dem, og undervejs faldt mit blik på det øverste. Det var adresseret til: *Hans Majestæt Kongen af Sverige*.

Hvad kunne det dog være for en ørn, der var fløjet ned i vor beskedne, lille rede?

7. Currimuirs vagttårn

Det ville trætte mig og vel sagtens læseren med, hvis jeg ville fortælle vidtløftigt, hvordan vi levede under vort tag, og hvorledes han lidt efter lidt vandt os alle sammen for sig. Med kvinderne gik det let nok; men snart havde han også optøet min fader, hvilket ikke var så ganske let, og han havde vundet Jim Horscrofts velvilje såvel som min. Vi var jo kun et par store drenge i sammenligning med ham, for han havde været alle vegne og set alt. Om aftenen kunne han fortælle vidt og bredt om hoffer, slagmarker og alverdens vidundere. Horscroft havde i begyndelsen været meget tilbageholdende over for ham, men de Lapp forstod snart ved sin takt og sit gode humør at erobre ham helt, og Jim kunne sidde med kusine Ediths hånd i sin og lytte til alt det meget, vor pensionær havde at fortælle. Jeg skal ikke gå ind på alle hans fortællinger; men selv nu, efter så lang tids forløb kan jeg spore tilbage, hvorledes han uge efter uge, måned efter måned formede os alle efter sit ønske. En af hans første handlinger var at forære min fader den båd, i hvilken han var kommet, idet han kun forbeholdt sig ret til at få den tilbage, hvis han fik brug for den. Der var netop mange sild ved kysten dette efterår, og min onkel havde foræret os et smukt sæt garn, før han døde, så de Lapps foræring var mange penge værd for os. Undertiden gik de Lapp alene ud i båden, og jeg har set ham en hel sommerdag ro langsomt af sted og hyppigt lodde dybden ved hjælp af en snor med en sten i enden. Jeg forstod ikke meningen med dette, før han selv fortalte mig det.

"Jeg holder af at studere alt, hvad der har noget at gøre med krigsvæsen," sagde han. "Jeg har tænkt på, om det ville være vanskeligt for en hærfører at landsætte sine tropper her."

"Hvis vinden ikke var østlig," sagde jeg.

"Ja, ganske rigtigt. Har De loddet dybden her?"

"Nej."

"Ser De; jeg tør vædde på, at en dygtig general med en lille skare udsøgte tropper og en flåde til støtte let ville kunne gøre landgang her. Deres hvervede tropper ville intet formå mod en hær af veteraner."

"Måske, måske; men det står dog tilbage at prøve det."

"Sandt nok, sandt!" Og så kunne han komme ind på lange strategiske udviklinger og forklaringer, som jeg kun halvt eller slet ikke forstod. Vi kom også hjemme ind på mange andre emner. Jeg husker så tydeligt en aften den sommer, at vi sad sammen, han og jeg, med fader og Jim, efter at damerne var gået til sengs. Så begyndte han at tale om Skotland og dets forhold til England.

"De havde i sin tid Deres egne konger og gav selv Deres love i Edinburgh," sagde han; "opfylder det Dem ikke med harme, når De tænker på, at det nu alt sammen kommer fra London?" Jim tog piben ud af munden og sagde:

"Det var os, som satte vor konge over englænderne. Harmen skulle altså være på deres side, hvis der er nogen."

Det var åbenbart noget nyt for den fremmede, og det bragte ham til tavshed denne gang.

Hverken Jim eller jeg kunne rigtig blive klog på, hvor gammel han egentlig var. Undertiden tænkte vi, det var en ældre mand, der så ung ud, og til andre tider, at han var ung, men så ældre

ud. På issen var hans brune hår temmelig tyndt, og i hans hud var der tusinde små rynker, der krydsede hinanden i en uendelighed. Alligevel var han smidig som en dreng og sej som hvalbarder. Vi tænkte, han vel kunne være omkring fyrre eller fem og fyrre, skønt det var vanskeligt at forstå, at han på den tid kunne have set så meget af livet. Men en dag talte vi om vores aldre, og da overraskede han os. Jeg havde sagt, at jeg var lige tyve, og Jim, at han var syv og tyve.

"Så er jeg nok den ældste af os tre," sagde de Lapp.

Vi lo ad dette, for efter vor beregning kunne han gerne have været vor fader.

"Men ikke så meget," sagde han. "Jeg blev ni og tyve i december."

Dette endnu mere end hans tale viste, hvilket mærkeligt liv han måtte have ført. Han så vor forbavselse og lo ad den.

"Jeg har levet! Jeg har levet!" udbrød han. "Jeg har ført et kompagni i et slag, hvori fem nationer deltog, da jeg kun var fjorten år. Jeg var med til at genoprette et kongedømme og indsætte en ny konge i et stort land det år, jeg blev myndig. Min Gud! Jeg har levet mit liv!"

Det var det meste, jeg nogen sinde hørte ham fortælle om sin fortid, og han rystede bare på hovedet og lo, når vi søgte at få mere ud af ham. Der var tider, da vi tænkte, at han kun var en snu bedrager, for hvorfor skulle ellers en mand med sådanne evner ligge her og drive i Berwickshire? Men en dag skete der noget, som viste, at han virkelig havde været noget.

Læseren vil erindre, at der ikke langt fra os boede en ældre officer, han, der tillige med sin søster og to piger dansede rundt om glædesblusset. Han var rejst til London angående sin

pension og muligheden for at få noget arbejde, så at han ikke kom tilbage før sent på efteråret. En af de første dage efter sin tilbagekomst kom han over til os og mødte de Lapp. Aldrig i mit liv har jeg set på så forbavset et ansigt, og han stirrede længe på vor ven uden at mæle et ord. De Lapp så lige så skarpt på ham; men der var ingen genkendelse i hans blik.

"Jeg kender Dem ikke, sir," sagde han omsider; "men De ser på mig, som om De havde set mig før."

"Det har jeg også," svarede majoren.

"Ikke det jeg ved af."

"Men jeg kan sværge på det."

"Hvor da?"

"I landsbyen Astorga i 1808."

De Lapp studsede og stirrede atter på vor nabo.

"Hvilket mærkeligt tilfælde!" udbrød han. "De var altså den engelske parlamentær? Jeg erindrer Dem meget godt, sir. Lad mig hviske noget til Dem."

Han førte ham til side og talte meget alvorligt med ham på fransk i et kvarter under ivrige gestikulationer, mens majoren fra tid til anden nikkede med sit gamle, grå hoved. Omsider syntes de at komme overens, og jeg hørte majoren sige flere gange "*parole d'honneur*" og derpå "*fortune de la guerre*", hvilket jeg meget godt forstod. Men efter den tid lagde jeg mærke til, at majoren aldrig brugte det samme fri sprog som vi overfor vor logerende, men bukkede for ham og behandlede ham med stor ærbødighed. Jeg spurgte flere gange majoren om, hvad han havde kendt til ham, men han undveg altid spørgsmålet, og jeg fik aldrig noget svar på det.

Jim Horscroft var hjemme hele denne sommer; men sent på efteråret vendte han tilbage til Edinburgh for vintersemestret, og da han agtede at arbejde strengt for at få sin eksamen om foråret, sagde han, at han ville blive julen over. Der blev altså en varm afsked mellem ham og kusine Edith, og de var enige om, at han skulle nedsætte sig som praktiserende læge og gifte sig med hende, så snart han fik sin eksamen. Jeg har aldrig kendt en mand, der elskede en kvinde mere inderligt, end han elskede hende, og hun holdt på sin måde også af ham; men når der blev tale om ægteskab, tror jeg nok, hun krympede sig lidt ved tanken om, at alle hendes vilde drømme skulle ende med, at hun blev en landlæges hustru. Hun havde imidlertid kun haft mig og Jim at vælge imellem, og hun havde valgt den kønneste, altså Jim. Ganske vist var der nu også de Lapp; men vi havde stedse en fornemmelse af, at han var langt højere på strå. På dette tidspunkt var jeg ikke klar over, om Edith brød sig om ham eller ej. Så længe Jim var hjemme, tog de kun liden notits af hinanden. Efter hans bortrejse talte de mere sammen, hvilket var ganske naturligt, da Jim før havde optaget meget af hendes tid. Et par gange talte hun om de Lapp, som om hun ikke kunne lide ham; men alligevel var der ingen, der holdt så meget af hans konversation eller havde så mange spørgsmål til ham, som hun. Hun lod ham beskrive, hvordan dronninger var klædt, hvad slags tæpper de gik på, hvor mange fjer de havde i deres hatte o. s. v., indtil jeg måtte undre mig over, at han gad svare på det alt sammen. Alligevel havde han altid svar på rede hånd og syntes så ivrig efter at tilfredsstille hende, at det undrede mig, at hun ikke syntes bedre om ham.

Således gik sommeren, efteråret og størstedelen af vinteren, og vi levede alle meget lykkelig sammen. Vi kom godt ind i året 1815, og den store kejser sad stadig og græmmede sig på Elba. I Wien stredes kongressen om delingen af løvens hud, da man nu endelig havde fanget den. Vi fortsatte i vor lille afkrog vort fredelige arbejde med at passe vore får og vort kvæg og om aftenen passiare ved den blussende tørveild. Vi tænkte aldrig på, at alle disse mægtige folks handlinger havde budskab til os, og hvad krig angik, så var alle enige om, at den store skygge for bestandig var fjernet, og at der ville blive fred i Europa i de første halvtreds år, hvis ikke de allierede selv kom i strid.

Der var dog én begivenhed, som dæmrer meget tydelig i min erindring. Jeg tror, det var i februar 1815, og jeg vil fortælle den, før jeg går videre.

På grænsen mellem England og Skotland ligger der en række gamle, nu forfaldne forsvarstårne, hvor de vilde fugle har en fortrinlig rugeplads. Jeg har hentet mange æg i Currimuir-tårnet. En dag havde jeg været et ærinde ovre i nærheden af Ayton. Omkring klokken fem, lige før solnedgang, befandt jeg mig på en markvej tæt ved Currimuir-tårnet. Jeg gik og så på tårnet, som så smukt ud i den nedgående sols stråler og med det blå hav bagved. Pludselig så jeg et menneskes ansigt bag et af hullerne i muren. Jeg standsede og undrede mig over dette, for hvad kunne et menneske have at gøre her, da det slet ikke var rugetid? Det var så underligt, at jeg besluttede at komme til bunds i den sag og vandrede rask hen mod tårnet. Der vokser græs helt ind til murværket, og mine fodtrin gjorde derfor ringe støj, før jeg nåede helt hen til hvælvingen, hvor borgporten i sin tid var. Jeg kiggede ind og så der Bonaventure de Lapp stå ved

det selv samme hul, hvor jeg havde set hans ansigt. Så snart han hørte mine fodtrin, vendte han sig om og studsede ved synet af mig.

Han var dog ikke det menneske, der lod sig forbløffe af så lidt, og hans ansigtsudtryk forandrede sig lige så lidt, som hvis han havde ventet mig et helt år; men der var noget i hans øjne, som sagde mig, at han ville have givet en hel del for at få mig tilbage til markvejen igen.

"God dag!" sagde jeg. "Hvad bestiller De her?"

"Det samme må jeg spørge Dem om."

"Jeg kom, fordi jeg så Deres ansigt."

"Og jeg, fordi jeg, som De ved, har megen interesse for alt, hvad der har noget at gøre med militærvæsen, og dertil hører naturligvis fæstnings-tårne. De undskylder mig nok et øjeblik, min kære Jack."

Dermed gik han ud gennem åbningen i muren, for at jeg ikke skulle kunne se ham. Men jeg var alt for nysgerrig til at undskylde ham så let. Jeg flyttede mig lige så hurtigt for at se, hvad han var efter. Han stod udenfor og viftede ivrigt med hånden.

"Hvad bestiller De?" spurgte jeg, idet jeg løb hen til hans side og så i samme retning, som han.

"De går for vidt, sir," sagde han vredt; "en mand må dog nok have lov til at gøre, hvad han lyster, uden Deres indblanding. Hvis vi skal være gode venner, må De lade være med at udspionere mig."

"Jeg kan ikke lide denne hemmelighedsfuldhed, og min fader kan lige så lidt."

"Deres fader kan tale for sig selv, og der er ingen hemmeligheder," sagde han kort. "De findes kun i Deres indbildning. Jeg kan ikke lide sådanne narrestreger."

Og uden så meget som et nik vendte han mig ryggen og spadserede hurtigt ad West-Inch til. Jeg fulgte imidlertid efter ham i meget gnavent lune, for jeg havde en fornemmelse af, at der foregik noget fordægtigt. Hvem kunne han vente at træffe ved grænsetårnet? Var han alligevel en spion, og skulle han der træffe en anden spion? Men det var jo urimeligt; hvad kunne der være at udspionere i Berwickshire? Desuden kendte major Elliot ham jo, og han ville ikke vise ham så stor ærbødighed, hvis der var noget galt.

Så vidt var jeg kommet i mine tanker, da jeg så majoren selv komme ned ad højen fra sin bopæl med den store buldog Bounder i et bånd. Det var et glubsk dyr, der mere end én gang havde gjort et menneske fortræd; men majoren holdt meget af den og gik aldrig ud uden den, skønt han holdt den i en solid læderrem. Som jeg stod og ventede på majoren, snublede han over en gren, og idet han kravlede op, tabte han hundebåndet, og øjeblikkelig fo'r dyret i retning af mig.

Jeg var slet ikke glad ved situationen, kan man nok tænke, da jeg vidste, at dyret var farligt.

Men jeg kendte dens navn og tænkte, at dette måske kunne hjælpe mig. Da så hunden kom snerrende hen imod mig, råbte jeg at fuld hals: "Bounder! Bounder!" Det hjalp virkelig, for den fo'r forbi mig og videre i retning af Bonaventure de Lapp. Han vendte sig om ved råbet, men gik ganske roligt videre. Jeg var i den største angst for ham, for hunden havde aldrig set ham før, og jeg løb så hastigt, jeg kunne, for at få den bort fra ham. Men

da den kom tæt hen til ham, vendte de Lapp sig om, så på den og slog knips med fingrene. Dette ligesom hypnotiserede den, for dens raseri lagde sig, og vi så den logre med sin stump hale og lægge sig ned for hans fødder.

"Deres hund, hr. major?" spurgte han, da dens ejer kom humpende derhen. "Åh, det er en prægtig hund, dejligt dyr!"

Majoren pustede stærkt, for han havde løbet næsten lige så stærkt som jeg.

"Jeg var bange for, den skulle gøre Dem fortræd," gispede han.

"Oh nej, nej!" råbte de Lapp. "Skikkeligt dyr! Jeg holder så meget af hunde. Men jeg er glad ved, at jeg har truffet Dem, hr. major, for denne unge herre, som jeg skylder så meget, begynder at tro, at jeg er spion. Ikke sandt, Jack?"

Hans ord overraskede mig i den grad, at jeg ikke kunne få et svar over mine læber, men slog øjnene ned og blev ildrød i hovedet.

"De kender mig, hr. major," sagde de Lapp, "og De vil nok sige ham, at det umuligt kan være tilfældet."

"Nej, nej, Jack! Absolut ikke! Absolut ikke!" udbrød majoren.

"Tak!" sagde de Lapp. "De viser mig retfærdighed, og jeg håber, Deres knæ er bedre nu, og at De snart vil få Deres regiment igen."

"Jeg er rask nok," svarede majoren; "men De vil ikke give mig en plads, medmindre der er krig, og der bliver aldrig mere krig i min tid."

"Mener De det?" sagde de Lapp med et smil. "Nå, vi får at se, min kære ven!"

Dermed tog han hatten af, vendte sig om og gik rask videre i retning af West-Inch.

Majoren stod og så tankefuld efter ham og spurgte mig så, hvad der havde fået mig til at tro, at han var spion. Da jeg fortalte ham det, sagde han intet; men han rystede blot på hovedet og så ikke synderlig glad ud.

8. Kutteren

Efter denne lille affære fik jeg aldrig mere den samme sympati for vor logerende. Jeg kunne aldrig glemme, at han holdt noget hemmeligt for mig, ja, var helt igennem en hemmelighed, da han altid holdt et slør over sin fortid. Når af og til dette slør tilfældigvis blev løftet til side, var der altid noget blodigt og gådefuldt bag det. Selv synet af hans legeme var frygteligt. Jeg badede sammen med ham en gang om sommeren, og jeg så da, at hans krop var fuld af ar. Foruden otte store skrammer var hans ribben i den ene side helt vredet ud af stilling, og der var et stykke revet af en af hans lægge. Han lo på sin lystige måde, da han så min forundring.

"Kosakkerne! Kosakkerne!" sagde han og strøg hånden hen over sårene. "Og ribbenene fik jeg knækket af en kanonvogn. Det er meget slemt at blive kørt over af artilleri. Kavaleriet er ikke farligt. En hest passer på ikke at træde på en. Jeg har været redet over af 1500 kyrasserer og russiske husarer, og jeg tog ingen skade. Men kanonerne er slemme."

"Og læggen?" spurgte jeg.

"Pyt! Det er kun et ulvebid," svarede han. "Nu skal De høre, hvordan det gik til: Min hest var blevet dræbt og mine ribben knækkede af kanonvognen, det var koldt, bitterlig koldt. Jorden var hård som sten, og der var ingen til at hjælpe de sårede, så at de frøs sammen til løjerlige klumper. Også jeg mærkede, at jeg frøs; hvad gjorde jeg så? Jeg tog mit sværd og åbnede min hest så godt, jeg kunne, og lavede plads i den til leje for mig selv, med kun en lille åbning til min mund. Der var varmt nok der;

men der var ikke plads nok til mine fødder og en del af mine ben, som altså stak udenfor. Så, mens jeg sov om natten, kom der ulve for at æde hesten, og de tog en lille bid af mig også, som De kan se; men efter den tid var jeg på min post med min pistol, og de fik ikke mere af mig. Der levede jeg varmt og rart i ti dage."

"Ti dage!" råbte jeg. "Men hvad spiste De så?"

"Hesten naturligvis! Den gav mig både kost og logi. Men naturligvis var jeg så fornuftig at spise benene og bo i kroppen. Der var mange døde rundt om, som havde deres vandflasker fulde, og jeg havde altså alt, hvad jeg behøvede. På den ellevte dag kom der en afdeling kavaleri. Og så blev alt godt."

Ved sådanne spredte samtaler kom der lidt lys over ham selv og hans fortid; men der kom en dag, da alt blev opklaret, hvad jeg nu skal fortælle.

Vinteren havde været trist nok; men med marts kom de første tegn til forår, og i en hel uge havde vi solskin og sydlig vind. Den syvende skulle Jim Horscroft komme tilbage fra Edinburgh. Semestret sluttede den første; men hans eksamen ville vare en uge. Den sjette var Edith og jeg nede at spadsere ved stranden, og jeg kunne ikke tale om andet end min gamle ven. Edith var meget tavs, hvilket var noget ualmindeligt hos hende; men hun hørte efter alt, hvad jeg havde at sige.

"Stakkels gamle Jim!" hviskede hun et par gange. "Stakkels gamle Jim!"

"Hvorfor det?" sagde jeg. "Hvis han har fået sin eksamen, vil han naturligvis nedsætte sig som læge, og vi vil miste vor Edith."

"Stakkels gamle Jim!" sagde hun igen, og der kom tårer i hendes øjne, idet hun sagde det. "Og stakkels gamle Jack også!" tilføjede hun, idet hun stak sin hånd ind i min. "Du brød dig også en lille smule om mig engang, ikke sandt, Jack? Men er det ikke et prægtigt skib der ude?"

Det var en let kutter på omkring 30 tons. Den kom fra syd for fulde sejl; men mens vi betragtede den, blev pludselig alle de hvide sejl firet ned, og vi hørte plasket, da ankeret faldt lige under dens bovspryd. Den lå så nær ved land, at jeg kunne se en høj mand med trekantet hat stå med kikkert for øjet og se ind over land.

"Hvad mon de vil her?" spurgte Edith.

"Det er vist rige englændere fra London," sagde jeg. Vi stod og betragtede det kønne fartøj det meste af en time, og da solen så stod lavt, og luften begyndte at blive kølig, vendte vi tilbage til West-Inch.

Vi passerede gennem den have, hvorfra der fører en låge ud til vejen; den låge, vi stod ved hin aften, da bavnerne blev tændte, og Walter Scott red forbi undervejs til Edinburgh til højre inden for lågen ligger der en stendysse, hvor der i mellemrummene voksede nogle mosser og bregner. Idet vi kom ind gennem lågen, faldt mit blik på denne stendysse, og der så jeg i toppen anbragt en kløvet stok med et brev. Jeg gik nogle skridt frem for at se, hvad det var; men Edith sprang foran, tog brevet af og puttede det i lommen.

"Det er til mig," sagde hun leende.

"Hvem er det fra, Edith?" spurgte jeg.

Hun surmulede, men svarede ikke.

"Hvem er det fra, kvinde?" råbte jeg. "Er det muligt, at du har været lige så falsk mod Jim som mod mig?"

"Hvor du er uforskammet, Jack," svarede hun. "Jeg ville bare ønske, du ville passe dig selv."

"Det kan kun være fra én person," råbte jeg, "og det er denne de Lapp!"

"Og hvis du nu har ret, Jack?"

Kvindens kulde forbavsede og ophidsede mig.

"Du tilstår det!" udbrød jeg. "Har du da slet ingen skam i livet?"

"Hvorfor skulle jeg ikke modtage brev fra denne herre?"

"Fordi det er skændigt."

"Og hvorfor det?"

"Fordi han er fremmed."

"Nej, tværtimod," sagde hun. "Det er min mand!"

9. West-Inch meriter

Jeg husker dette øjeblik så tydeligt. Jeg har hørt af andre, at et stort, pludseligt slag har sløvet deres sanser. Således var det ikke med mig. Jeg så og hørte tværtimod tydeligere end nogen sinde før. Udtrykket i mit ansigt har formodentlig været skrækindgydende, for kusine Edith udstødte et lille skrig og flygtede ind i huset. Jeg fulgte efter hende og bankede på vinduet til hendes værelse, for jeg kunne se, hun var der.

"Gå væk, Jack, gå væk!" råbte hun. "Du vil bare skænde på mig, og det vil jeg ikke have! Gå væk!"

Men jeg vedblev at banke. "Jeg må tale et ord med dig!"

"Hvad er det så?" råbte hun og løftede vinduet lidt op. "Men så snart du begynder at skænde, lukker jeg!"

"Er du virkelig gift, Edith?"

"Ja, jeg er gift. Fader Brennan ved den romersk-katolske kirke i Berwick viede os forrige onsdag."

Jeg huskede så, at hun den dag var kørt over til Berwick, mens de Lapp havde været ude at gå en lang tur, efter hvad han sagde, mellem højene.

"Hvad nu med Jim?" spurgte jeg.

"Jim vil tilgive mig!"

"Du vil knuse hans hjerte og ødelægge hans liv!"

"Nej, nej; han vil tilgive mig."

"Han vil myrde de Lapp. Oh, Edith, hvor kunne du bringe en sådan sorg og skam over os?"

"Nu skænder du jo!" råbte hun, og ned kom vinduet.

Jeg ventede lidt og bankede igen; for jeg havde endnu meget at spørge hende om; men hun svarede ikke, og jeg syntes, jeg kunne høre hende hulke. Omsider opgav jeg det, og jeg var lige ved indgangsdøren, da jeg hørte havelågen knirke. Det var de Lapp selv. Men idet han kom hen ad gangen, syntes han at være enten fuld eller gal. Han mere dansede end gik, han slog knips med fingrene, og hans øjne funklede som et par St. Hansorme.

"*Voltigeurs de la garde!*" råbte han, akkurat som han gjorde, da han var forstyrret i hovedet; "fremad! Fremad!" og han svang lystigt med stokken. Da han så mig, holdt han op, og jeg tror nok, han blev lidt flov.

"God aften, Jack!" udbrød han. "Jeg troede ikke, De var her. Jeg er i strålende humør i aften."

"Det lader til det!" sagde jeg på min kluntede måde. "Men De vil vist ikke være i så godt humør, når min ven Jim Horscroft kommer tilbage i morgen."

"Oh, så han kommer tilbage i morgen. Hvorfor skulle jeg så ikke være glad?"

"Fordi han vil dræbe Dem, hvis jeg kender ham ret."

"Så, så!" udbrød de Lapp. "Jeg ser, at De kender vort giftermål. Edith har fortalt Dem det. Jim kan gøre, hvad han lyster."

"De har givet os en smuk tak for, at vi har frelst Dem."

"Min kære ven," sagde han roligt, "jeg har, som De siger, givet jer en meget smuk tak. Jeg har taget Edith ud af et liv, der var hende uværdigt, og knyttet Dem ved slægtskabsbånd til en adelig familie. Imidlertid har jeg nogle breve at skrive i aften, og resten kan vi tale om i morgen, når Deres ven Jim er her til at hjælpe os."

Han gik hen imod døren.

"Det var altså hende, De ventede på ved grænsetårnet!" sagde jeg, idet der gik et lys op for mig.

"De begynder at blive helt skarpsindig, Jack," sagde han i en satirisk tone, og et øjeblik efter hørte jeg døren til hans værelse blive lukket og nøglen drejet om. Jeg troede ikke, jeg skulle se ham mere den aften; men nogle minutter efter kom han ud i køkkenet, hvor jeg sad hos de gamle.

"Frue," sagde han, idet han bukkede med hånden ved hjertet, "jeg har fundet megen venlighed hos Dem, og jeg skal aldrig glemme det. Jeg troede ikke, jeg kunne være blevet så lykkelig her ude på landet, som De har gjort mig. De vil nok modtage denne lille erindring, og De også, sir, tager nok mod denne ringe gave, som jeg herved har den ære at overrække Dem."

Han lagde to små papirspakker på bordet foran dem, og med tre dybe buk for min moder gik han ud.

Hendes foræring var en broche med en grøn sten i midten og et dusin skinnende hvide ditto omkring den. Vi havde aldrig set sådanne sager før og kendte ikke værdien; men de fortalte os senere i Berwick, at den store sten var en smaragd, og de andre var diamanter, og at hele smykket var mere værd end alle vore får tilsammen. Min kære, gamle moder har nu været død i mange år; men brochen funkler på min ældste datters bryst, når hun skal til selskab, og jeg ser aldrig på den uden at mindes vor logerendes skarpe øjne og lange, spidse næse. Min fader fik et smukt guldur i dobbelt kasse, og stolt var han af det. Jeg ved ikke, hvem af dem, der var mest fornøjet, og de ville ikke tale om andet end de Lapps præsenter.

"Han har givet jer noget mere," sagde jeg omsider.

"Hvad da, Jack?" spurgte min fader.

"En mand til kusine Edith," svarede jeg.

De troede, jeg spøgte, da jeg sagde dette; men da de fik forståelsen af, at det virkelig var sandt, blev de lige så glade og stolte, som hvis hun havde ægtet lorden på godset. Stakkels Jim havde på grund af sit drikkeri og slagsmål ikke noget godt navn i egnen, og min moder havde ofte sagt, at der ikke kunne komme noget godt ud af et sådant parti. Så vidt vi vidste, var de Lapp støt, solid og tilmed velhavende, og hvad hemmelighedsfuldheden angår, så var hemmelige ægteskaber meget almindelige i Skotland på den tid. De gamle var derfor lige så glade, som om deres forpagtningsafgift var blevet nedsat; men det smertede alligevel mig, for det forekom mig, at min ven var blevet grusomt behandlet, og jeg vidste, at han ikke var til at spøge med.

10. Skyggen vender tilbage

Jeg vågnede med et tungt hjerte den næste morgen, for jeg vidste, at Jim snart ville komme, og at det ville blive en sorgens dag; men jeg anede dog ikke, at det skulle gå så galt, som det gik. Jeg skal nu fortælle det hele i rækkefølge.

Jeg stod tidligt op, for det var i læmmetiden, og min fader var allerede ude på marken. Da jeg kom ud i entreen, stod gadedøren åben på vid gab, og ved nærmere eftersyn viste det sig, at både Ediths og de Lapps døre også var åbne. Nu indså jeg, hvad presenterne om aftenen betød: Det var afskedsgaver, og de var borte.

Mit hjerte var bittert mod kusine Edith, da jeg stod og så ind i hendes værelse. At tænke sig, at hun for en fremmed mands skyld kunne forlade os uden så meget som et venligt ord eller håndtryk! Jeg havde frygtet for, hvad der ville ske, når Jim kom hjem; men nu synes jeg, der var noget fejt i således at undgå ham. Dybt såret og bedrøvet skyndte jeg mig ud i det fri for at køle min hede pande.

Da jeg kom op på Currimuir, så jeg det sidste glimt af kusine Edith. Den lille kutter lå endnu, hvor den havde kastet anker; men en båd roede ud til den fra kysten. I agterstavnen så jeg noget rødt flagre – det var hendes sjal. Jeg så båden nå skibet, og så snart folkene var kommet om bord, blev ankeret lettet, sejlene udfoldet, og bort styrede det ud på havet. Jeg kunne endnu se den røde plet på dækket og de Lapp stå ved hendes side. De kunne sikkert også se mig, og de viftede begge længe

med hænderne, men opgav det til sidst, da de så, at jeg ikke ville svare dem.

Jeg stod med armene over kors, så bister i hu som måske aldrig før, indtil kutteren kun sås som en lille, hvid plet ude i morgentågen. Det var over frokosttid, da jeg kom hjem; men jeg havde ingen appetit. De gamle havde taget sig sagen let nok, skønt min moder talte hårde ord om Edith, for de to havde aldrig rigtig sympatiseret.

"Her er et brev fra ham," sagde min fader, idet han pegede på en lille billet på bordet; "det lå i hans værelse. Måske vil du læse det for os."

De havde ikke engang åbnet det, for sandt at sige var ingen af dem stive i at læse håndskrift, skønt de læste trykte sager ganske godt.

Brevet var adresseret til "De gode folk i West-Inch" og lød således:

"Kære venner!

Jeg tænkte ikke, at jeg skulle have forladt Dem så pludseligt; men sagen lå i andre hænder end mine. Pligt og ære kalder mig tilbage til mine gamle kampfæller. Dette vil De uden tvivl forstå inden mange dages forløb. Jeg tager Edith med mig som min hustru, og måske vil De i en mere fredelig tid se os igen på West-Inch. Modtag imidlertid forsikringen om min hengivenhed. Aldrig skal jeg glemme de måneder, jeg har tilbragt i Deres rolige hjem på en tid, da jeg højst havde fået lov at leve en uge, hvis jeg var blevet taget af de allierede. Men grunden hertil vil De måske også erfare en dag.

Deres

Bonaventure de Lissac

Oberst ved Les Voltigeurs de la Garde og adjudant hos Hans Majestæt Kejser Napoleon."

Jeg udstødte et fløjt, da jeg kom til ordene under hans navn, for skønt jeg længe havde været klar over at, vor logerende måtte være en af disse berømte soldater, anede jeg dog aldrig, at der under vort tag boede Napoleons egen adjudant og en oberst ved hans garde.

"De Lissac er altså hans navn," sagde jeg, "og ikke de Lapp. Men han kan takke Gud for, at han slap bort, før Jim lagde sine hænder på ham. Men her kommer han jo selv," tilføjede jeg, idet jeg så ud ad vinduet.

Jeg løb hen til døren for at møde ham. Han kom løbende, idet han svang et papir over sit hoved, og jeg tænkte, at Edith måske havde skrevet til ham og forklaret det hele. Men da han kom nærmere, så jeg, at det var et eksamensbevis, og at hans øjne strålede af glæde.

"Hurra, Jack!" råbte han. "Hvor er Edith? Hvor er Edith?"

"Hvad er det, mand? Hvad har du der?"

"Det er mit diplom, Jack. Jeg kan praktisere, når jag lyster. Jeg vil vise det til Edith."

"Det bedste, du kan gøre, er at glemme Edith." sagde jeg.

Aldrig har jeg set et menneskes ansigt forandres i den grad som hans, da jeg sagde disse ord.

"Hvad mener du, Jack Calder?" stammede han.

Han slap sit kostbare diplom, idet hun talte, og det fløj bort over gærdet og hen over heden, hvor det blev hængende i en busk; men han så slet ikke efter det. Hans øjne var kun fæstet på mig, og jeg så en djævelsk ild funkle i dem.

"Hun er dig ikke værdig," sagde jeg.

Han greb mig ved skulderen og hviskede:

"hvad har du gjort? Vil du drive løjer med mig? Hvor er hun?"

"Hun er rendt med franskmanden, som boede her."

Jeg havde tænkt på at afsløre det forsigtigt; men jeg kunne i øjeblikket ikke finde på nogen bedre måde.

Han stod et par minutter og stirrede hen for sig, mens hænderne knyttedes, og hovedet uafladelig rystede. Så sagde han endelig i en sælsom, skurrende tone:

"Hvornår var det?"

"I morges."

"Var de gift?"

"Ja."

Han tog fat i dørstolpen for at holde sig oppe.

"Noget bud til mig?"

"Hun sagde, du ville tilgive hende."

"Aldrig i evighed! Hvor er de taget hen?"

"Til Frankrig, tænker jeg. Hans virkelige navn er de Lissac, og han er intet mindre end oberst i Napoleons garde."

"Så må han være i Paris. Godt! Godt!"

Han vaklede og var nær ved at falde, og jeg råbte til fader om at komme med cognacsflasken; men Jim tog sig sammen, før den kom.

"Tag en lille tår, mr. Horscroft," sagde min fader. "Det vil give Dem frisk mod."

Jim tog flasken og smed den over havegærdet.

"Det kan være meget godt for dem, som ønsker at glemme," sagde han; "men jeg agter at huske!"

"Gud tilgive dig din syndefulde færd!" råbte min fader højt.

"Og fordi han nær havde slået en officer af Hans Majestæts infanteri ihjel," sagde major Elliot, idet han stak hovedet over gærdet. "Jeg kunne godt have lyst til et lille stænk efter morgenturen; men det er noget nyt at få en hel flaske tæt forbi hovedet. Men hvad er der i vejen, siden De alle står, som om De var til begravelse?"

Med få ord fortalte jeg ham vor sorg, mens Jim med askegråt ansigt stod og lænede sig op mod dørstolpen. Da jeg var færdig, var majoren lige så bitter i sindet som vi, for han holdt meget af både Jim og Edith.

"Ak ja, jeg frygtede noget i den retning siden mødet ved tårnet. Sådan er de franskmænd. De kan ikke lade kvinderne gå i fred men det er dog altid en trøst, at de Lissac har ægtet hende. Nu har vi imidlertid ikke tid til at tænke på vore egne små sorger, når vi har al udsigt til en ny europæisk krig."

"Hvad mener De?" spurgte jeg.

"Napoleon er kommet tilbage fra Elba. Tropperne går over til ham, og Ludvig den Attende er flygtet."

"Du store Gud!" udbrød min fader "så skal vi have hele historien om igen,"

"Ja. Jeg troede, skyggen var borte; men så er den der endnu. Wellington har ordre til at ile fra kongressen i Wien til Nederlandene, da man mener, at kejseren først vil angribe der. Det er en dårlig vind, som ikke gavner nogen. Jeg har ordre til at møde ved det 71. regiment."

Jeg lykønskede vor brave nabo til dette, for jeg vidste, hvor meget det havde tynget ham at han altid skulle regnes for en krøbling.

"Jeg skal møde ved regimentet så snart som muligt, og vi skal være ovre på fastlandet om en måned, og i Paris måske inden to."

"Ved Gud, så vil jeg med, hr. major!" udbrød Jim Horscroft. "Jeg er ikke for stolt til at bære en bøsse, når bare jeg kan komme til at stå over for denne franskmand."

"Min unge ven, jeg vil være stolt af at have Dem under min kommando," sagde majoren, "og hvad de Lissac angår, så vil han være, hvor kejseren er."

"De kender manden," sagde jeg. "Hvad kan De sige mig om ham?"

"Der findes ingen bedre officer i den franske armé. Man siger, at han kunne have været marskal; men han foretrak at være i nærheden af kejseren. Jeg traf ham ved Corunna, da jeg blev sendt som parlamentær for at tale om vore sårede. Jeg kendte ham igen, da jeg så ham."

"Og jeg skal kende ham igen, når jeg ser ham!" sagde Horscroft med det gamle, bistre udtryk i sit ansigt.

Så kom jeg pludselig til at tænke på, hvor indholdsløst mit liv ville blive, når vore to bedste venner var blandt de forreste i kampen. Hurtig som lynet fattede jeg min beslutning.

"Jeg vil også med, hr. major," udbrød jeg.

"Jack! Jack!" sagde min fader og vred sine hænder.

Jim sagde intet, men lagde sin arm omkring min hals. Majorens øjne strålede, idet han sagde:

"Sandelig, jeg vil få et par gode rekrutter. Men der er ingen tid at spilde; vi må være parate til aftenvognen."

Så meget skete der altså på én dag: De Lissac og Edith var borte. Jim Horscroft havde mistet alt, og han og jeg var opsatte på at tage over og kæmpe mod de franske. Det var som en drøm, indtil jeg om aftenen vandrede over til diligencen og så tilbage til forpagtergården og to skikkelser udenfor: Min fader og min moder.

11. Nationerne samles

Jeg kommer nu til den vanskeligste, men måske interessanteste del af min historie.

Det regiment, ved hvilket vi alle tre skulle gøre tjeneste, var det 71. lette infanteriregiment i røde frakker og benklæder, og havde sit depot i Glasgow. Undervejs dertil var majoren utrættelig til at fortælle historier om Wellington og krigen på den pyrenæiske halvø, mens Jim sad i et hjørne med armene foldede på brystet, og jeg er vis på, at han i hjertet dræbte de Lissac tre gange i timen. Jeg for min del vidste ikke rigtig, om jeg skulle være glad eller bedrøvet, for hjemmet er dog hjemmet, og det er ikke nogen munter følelse at være mange mile borte fra sin moder, hvor meget man end strammer sig op.

Vi var i Glasgow den næste dag, og majoren førte os hen til depotet, hvor en soldat med tre snore omkring ærmet lo over hele ansigtet, da han havde set på os og beføIt vore muskler.

"Det er den rigtige slags, hr. major, det er den rigtige slags," blev han ved med at sige. "Med tusinde sådanne karle kunne vi klare os mod Napoleons bedste."

Imidlertid skal jeg ikke trætte læseren med vort korte ophold i Glasgow. Snart kom der efterretning om, at medlemmerne af kongressen i Wien var vendt hjem, hver til sit land, og at alle deres hære dirigeredes mod Frankrig. Vi hørte også om store mønstringer i Paris, om, at Wellington var i Nederlandene, og at vi og preusserne skulle tage mod det første stød. Regeringen udskibede folk og krigsmateriel i største hast, og vi fik også snart vor marchordre. Den tredje juni om natten blev vi

udskibet i Leith og var i Ostende den følgende nat. Det var første gang, jeg havde set et fremmed land, og de fleste af mine kammerater ligeså, for de fleste af os var meget unge i rækkerne. Jeg kan endnu se den lange, gule strandbred og de mange pudsige vejrmøller, noget, vi ikke havde mage til i hele Skotland. Det var en proper by; men beboerne var små, og der var hverken stærkt øl eller havrebrød at få i byen.

Derfra marcherede vi videre til Brügge og Gent, hvor vi stødte til det 52. og 95. regiment, der sammen med os skulle danne en brigade. Videre drog vi til en lille landsby, Ath, ved en flod ved navn Dender, hvor vi blev indkvarteret, hovedsagelig i telte, og hele brigaden fik travlt med at eksercere fra morgen til aften. General Adams var brigadechef, og Reynell vor oberst. Hertugen af Wellington selv var i Bruxelles med hærens hovedstyrke; men vi vidste, at han nok skulle være hos os, når det behøvedes.

Hele denne del af Belgien var oversvømmet med britiske tropper; for garden lå ovre ved Enghien, og der var rytteriregimenter på den anden side af floden. Det var nødvendigt, at Wellington således spredte sine tropper, for det var ikke godt at vide, hvor Napoleon først ville dukke op; men Wellington var lige så klog som han.

Hvad mig angår, så havde jeg det rigtig rart i Ath. Vore telte lå på en landmands mark ved navn Bois, der var en rigtig god mand imod os. Undertiden kom Jim over til mig, og vi sad og fik os en pibe tobak sammen i hr. Bois' store flamske køkken; men han var helt forskellig fra den gamle Jim. Han var nu ligesom af flint; aldrig så jeg et smil i hans ansigt, og kun sjældent hørte jeg et ord fra hans læber. Alle hans tanker drejede

sig om at få lejlighed til at hævne sig på de Lissac, fordi han havde taget Edith fra ham, og han kunne sidde i timevis med hagen støttet i hænderne og stirre ud i det blå. Kammeraterne gjorde nar af ham for dette i begyndelsen; men da de opdagede, at han ikke var til at drive løjer med, så holdt de op med det. Vi stod tidligt op den gang, og hele brigaden var i almindelighed under våben ved solopgang. En morgen – det var den sekstende juni – havde vi lige formeret os, og general Adams var redet tæt hen til det sted, hvor jeg stod, for at give nogle ordrer til oberst Reynell, da de pludselig begge gav sig til at stirre hen ad vejen til Bruxelles. Ingen af os turde dreje vore hoveder; men hvert øje i regimentet vendtes i den retning, og der så vi en officer med en generals adjudants kokarde komme ridende i fuldt firspring på en blakket hest.

Både generalen og obersten galopperede hen for at møde ham, og Adams rev i en fart depechen op. Aldrig så snart havde han kastet et blik på indholdet, før han svang brevet over sit hoved, som om det havde været en sabel og råbte:

"Almindelig parade og afmarch om en halv time!"

Det kan nok være, at der blev almindelig travlhed. Napoleon var den foregående dag gået over grænsen og var allerede dybt inde i landet med 150.000 mand; vi fik i en fart spist vor morgenmad og samlet vore sager sammen, og inden en times forløb havde vi for bestandig forladt Ath og Dender-floden.

Det var en varm solskinsmorgen, og da brigaden trampede hen ad den brede landevej, bølgede støvet fra den som røg fra et batteri. Vi måtte velsigne den mand, som plantede poplerne ved vejens side, for de var bedre for os end drikke. Tværs over markerne, både til højre og venstre, var der andre veje, nogle

nærmere og andre fjernere. Ganske nær ved os marcherede en kolonne infanteri. Det var en brigade af garden; men de var så indhyllede i støv, at vi kun kunne se de ridende officerer, fanerne og bajonetspidserne.

Pludselig hørte vi kanontorden øst for os, dyb og hæs, ligesom et rovdyrs brølen, når det svælger i menneskekød. I samme øjeblik lød der råb bagved os: "Lad kanonerne komme igennem!" Da jeg vendte mig om, så jeg de bageste kompagnier dele sig i midten og krybe ned i grøfterne ved siden af vejen, mens seks svære, hvide heste kom slæbende med bugen næsten ved jorden på en smuk tolv-pundiger. Bagefter kom en anden og så en tredje, i alt fire og tyve, der fo'r forbi os med en frygtelig raslen og larmen, råben og smælden. Bagved red en snes husarer, og så kunne vi slutte geled igen, mens den brummende lyd foran blev tydeligere og tydeligere.

Solen stod næsten lige over vore hoveder, da vi standsede ved en lille by, de kaldte Hal, hvor der var en gammel pumpe, fra hvilken jeg drak en hel chakot fuld af vand, og aldrig har et krus skotsk ale smagt mig så dejligt. Her passerede flere kanoner forbi os og tre regimenter af Vivians husarer, kønne, unge mænd på raske, brune heste, en hel fryd for øjet. Kanonbulderet blev lydeligere end nogen sinde nu, og det kriblede i mine nerver, ligesom det havde gjort for år siden, da Edith og jeg stod og så på kampen mellem handelsskibet og kaperne. Det lød så højt, at jeg troede, slaget stod på den anden side af den nærmeste skov, men vor sergent, en veteran fra Spanien, vidste bedre besked.

"Det er ca. fire geografiske mile borte," sagde han. "De kan tro, vor general ved, der er ingen trang for os nu, ellers fik vi

nok ikke lov at hvile her i hal."

Det viste sig, at han havde ret, for et par minutter efter kom der ordre til, at vi skulle koble geværer og bivuakere, hvor vi var. Der lå vi så hele dagen, mens kanonerne – engelske, hollandske og hannoveranske – uafladeligt strømmede igennem. Den frygtelige djævlemusik blev ved, til den kl. 8 om aftenen helt standsede. Som man kan tænke, var vi meget spændt på at vide, hvad det alt sammen betød; men vi ventede med tålmodighed, da vi vidste, at hertugen af Wellington ville gøre sit bedste.

Den følgende dag forblev brigaden i Hal om morgenen; men hen ad middag kom der en ordonnans fra hertugen, og vi brød atter op og marcherede til en lille landsby, hvis navn jeg ikke husker, og der standsede vi. Det var også i rette tid, for pludselig brød et voldsomt tordenvejr løs, og stærke regnskyl forvandlede alle vejene og markerne til morads. Vi søgte ly i landsbyens lader, hvor vi traf to desertører, som fortalte os en historie, der var lige så trist som vejret.

Napoleon havde slået preusserne dagen i forvejen, og vore folk havde svært ved at klare sig mod marskal Ney, men havde dog til sidst afslået hans angreb. Det kan nok være, at vi stimlede sammen om de to mænd for at høre deres beretning, og de, som kom nær nok til at høre, blev atter pumpet af dem, som stod længere borte. Vi lo, råbte hurra og jamrede, alt efter som sejren og æren havde været på vore folks eller fjendernes side. Men resultatet af det hele var, at hertugen retirerede for at vedligeholde forbindelsen med preusserne, og man mente, at han ville tage stilling og kæmpe et hovedslag, netop hvor vi havde gjort holdt.

Snart så vi, at rygtet talte sandhed, for vejret klarede op ved aftenstid, og vi var alle ude på højderyggen for at se, hvad der gik for sig. Det var en dejlig strækning af korn- og græsland, hvor afgrøden stod i fuldeste flor, og navnlig rugen, som nåede en mand til skuldrene. Et mere fredeligt og herligt landskab kunne ikke tænkes. Men dette smukke landskabsmaleri overtrampedes af en lang række marcherende soldater – nogle røde, nogle grønne, nogle blå, nogle sorte – som intet hensyn tog til guddommens skabende kraft eller menneskenes møjsommelige slid. På de opblødte veje så vi forspandene slæbe på kanonerne og artilleristerne dreje i hjulene for at hjælpe dem frem. Mens vi stod der, tog regiment efter regiment, brigade efter brigade stilling på højderne, og før solen gik ned, lå vi 60.000 mand og spærrede Napoleon vejen til Bruxelles. Men regnen piskede igen ned, og vi fra 71. regiment søgte atter ly for natten i laden, hvor vi havde bedre kvarter end de fleste af vore kampfæller, der måtte ligge i mudderet indtil dagen begyndte at gry.

12. Skyggen over landet

Det ruskregnede endnu den næste morgen; mørke skyer svævede over vore hoveder, og vinden var fugtig og kølig. Det var med en underlig følelse, at jeg åbnede mine øjne og straks tænkte på, at nu skulle jeg med i slag, skønt ingen af os anede, at det skulle blive, som det blev. Vi stod imidlertid alle op ved det første dagskær, og så snart vi åbnede døren til vor lade, hørte vi i det fjerne en dejlig musik. Vi stillede os i grupper for at lytte til den og syntes alle, den var så uskyldig og stemningsfuld; men vor sergent lo, da han så, hvorledes vi fandt behag i den.

"Det er de franskes musik," sagde han; "men hvis I kommer herud, vil I få noget at se, som adskillige af jer måske ikke vil få at se igen."

Vi gik så ned og stillede os på en lille banke udenfor laden. Nede ved foden af skråningen, omtrent et halvt bøsseskud fra os, lå der en gård med tegltag og en hyggelig frugthave foran. I denne gård arbejdede rødklædte soldater flittigt som bier på at lave skydeskår i murene og stænge dørene.

"Det er de lette fodgardister," sagde sergenten, "de vil holde gården, så længe en af dem kan røre en finger. Men se dér ovre, der har vi de franskes lejrild."

Vi kastede blikket tværs over til det lave bakkedrag på den anden side og så tusinde små, gule ildflammer, hvorfra de mørke røgsnirkler hævede sig op i den tunge, grå luft. På den anden side af dalen lå der også en gård, og tæt ved den kom der pludselig en lille gruppe ryttere til syne, som så over til os.

Bagest red et dusin husarer og foran fem officerer, tre med hjelme, én med en lang, rød fjer i hatten og en med en lav kasket.

"Ved Gud!" udbrød sergenten; "det er ham! Det er Napoleon, ham på den grå hest. Jeg tør holde en måneds løn på det!"

Jeg anstrengte mine øjne for at se den mand, der havde kastet den store skygge over Europa i mere end tyve år, og som endog indirekte havde forstyrret freden i vor lille forpagtergård. Så vidt jeg kunne se, var det en lille, kluntet, firskåren mand og han holdt en dobbelt kikkert for øjnene. Jeg stod endnu og stirrede, da jeg mærkede et menneskes ånde ved min side. Det var Jim, og hans øjne glødede som ild.

"Der er han," hviskede han.

"Ja, det er Napoleon," sagde jeg.

"Nej, det er ikke ham, jeg mener. Det er Lapp eller de Lissac, eller hvad han nu hans forbandede navn er. Det er ham."

Nu så jeg ham også. Det var rytteren med den røde fjer i hatten. Selv på denne afstand kunne jeg kende de skrå skuldre og den måde, han bar sit hoved på. Jeg tog om Jims arm, for jeg kunne se, at hans blod kogte ved synet af denne mand, og at han var parat til hvilken som helst dårskab. Men i dette øjeblik syntes Bonaparte at bøje sig over og sige noget til de Lissac, og rytterskaren gjorde omkring og sprængte bort, mens der samtidig lød knaldet af en kanon fra et batteri på højderne. Lidt efter blev der blæst til samling i vor landsby, og vi ilede hen efter vore våben og formerede geled. Geværerne knaldede langs hele linjen, og vi troede, at slaget var begyndt; men det kom fra, at vore kampfæller rensede deres bøsser, fordi der var fare for, at krudtet var blevet vådt.

Vi havde kun set meget lidt til franskmændene, når undtages deres lejrild og nogle få ryttere hist og her; men mens vi stod og ventede, hørtes der pludselig en musikfanfare, og hele den franske hær kom strømmende over den lave høj, som havde skjult dem; brigade efter brigade, division efter division, indtil den brede skråning i hele dens længde og dybde var blå af deres uniformer og strålende af deres våbens glans. Det så ud, som om denne opmarcheren aldrig skulle få ende, mens vore soldater støttede sig til deres geværer, røg på deres piber og lyttede til, hvad de gamle soldater, der før havde kæmpet med franskmændene, havde at fortælle om dem. Da så infanteriet havde formeret sig i lange, dybe geledder, kom kanonerne buldrende ned ad skråningen og blev bragt i stilling. Endelig kom kavaleriet i flot trav, tredive regimenter mindst, med fjerbuske og brystpansere, blinkende sværd og svajende lanser.

"Der har vi de rigtige krigshunde. I midten ser I kejsergarden til hest, mindst 20.000 mand, som ikke har bestilt andet end at kæmpe, siden de ikke var stort højere end mine støvler. De skal nok få jer rekrutter til at ønske jer tilbage til jeres hjemlige kødgryder, før de er færdig med jer."

Han talte ikke ligefrem meget opmuntrende, vor brave sergent; men han havde også været med i alle slagene siden Corunna-slaget og bar syv medaljer på sit bryst, så han måtte nok have lov at tale på sin egen manér.

Da franskmændene var kommet rigtig i stilling i et kanonskuds afstand fra os, så vi en lille gruppe ryttere, strålende af guld, sølv og skarlagen, ride hurtigt rundt mellem divisionerne, og hvor de kom frem, lød der hurraråb til dem. Et øjeblik efter var larmen døet bort, og de to hære stod over for

hinanden i absolut dødsstilhed – et syn, jeg ofte kommer tilbage til i mine drømme. Så blev der pludselig røre blandt soldaterne lige foran os, og en lille kolonne rykkede frem mod gården neden for os. Den var ikke gået halvtreds skridt, før et kanonskud drønede fra et engelsk batteri på vor venstre fløj, og slaget ved Waterloo var begyndt.

Det være langt fra mig at indlade mig på at skildre dette slag. Jeg ville overhovedet aldrig have omtalt det, hvis ikke vore egne skæbner, vi tre jævne folk fra grænselandets skæbner, afhang lige så meget af det som nogen konges eller kejsers. Jeg har sandt at sige lært langt mere om dette slag af bøger end af, hvad jeg selv så, for hvor meget kunne jeg få at se med en kammerat ved hver side og en stor hvid røgsky for enden af min bøsse? Af bøger og andres tale har jeg erfaret, hvorledes det svære kavaleri angreb og overred de berømte kyrasserer, men blev splittet eller nedhugget, før de kunne komme tilbage. Derfra har jeg også lært om de følgende angreb, hvorledes belgierne flygtede, men generalerne Pack og Kempt stod fast. Af egen erfaring kan jeg kun tale om, hvad vi den lange dag så mellem røgskyerne og gevær- og kanonsalverne, og det er det, jeg nu skal fortælle.

Vi stod på højre fløj og i reserve, for hertugen var bange for, at Napoleon skulle omgå os på den side og angribe os i ryggen. Derfor havde vore tre regimenter, en anden engelsk brigade og hannoveranerne post dér. Der var også to brigader let kavaleri; men de franske angreb kun i fronten, og man fik først sent på dagen brug for os.

Det engelske batteri, som affyrede den første kanon, knaldede stadig løs på vor venstre fløj, og et tysk arbejdede

ihærdigt på den højre; men vi var dog ikke dækket mod de franske kugler, for en snes bomber kom susende gennem luften og faldt ned midt iblandt os. Da jeg hørte dem hvine forbi mit øre, dukkede jeg i en fart hovedet ned; men vor sergent prikkede mig i ryggen med sin hellebard og sagde:

"Vær dog ikke så forbandet høflig. Når De bliver ramt, er det tidsnok at bukke én gang for alle."

En af disse kugler masede fem af vore folk sammen til et blodigt miskmask, som jeg så ligge på jorden. En anden gik gennem adjudantens hest og knækkede dens ryg. Tre andre faldt længere til højre; men af forvirringen og skrigene kunne vi forstå, at de havde virket.

"Åh, James, De har mistet en prægtig ganger," sagde major Reed, idet han så ned på adjudanten, hvis støvler og benklæder dryppede af blod.

"Jeg har betalt 50 pund for den i Glasgow," sagde adjudanten; "men tror De ikke, hr. major, at folkene hellere må lægge sig ned nu, da kanonerne kan række?"

"Pyt!" sagde majoren; "de er unge, og det vil gøre dem godt."

"De vil få nok af det, inden legen er omme," brummede den anden; men i dette øjeblik så oberst Reynell, at regimenterne nærmest ved os havde kastet sig ned, og så fik vi ordre til at gøre det samme; men selv da kunne vi af et smertensbrøl af og til forstå, at vi mistede ikke så få.

Der faldt en fin regn, og den fugtige luft holdt røgen lavt, så at vi kun kunne se glimt af, hvad der foregik lige foran os, skønt kanonernes torden sagde os, at slaget var almindeligt over hele linjen, og larmen var så frygtelig, at vi var halvdøve i længere tid efter. Lige over for os stod der en fransk kanon, og vi kunne

tydeligt se folkene betjene den. Det var små, raske mænd med meget stramme benklæder og høje hatte, hvori der sad høje, lige fjer; de arbejdede overordentlig flittigt. Da jeg første gang lagde mærke til dem, var der fjorten mand, og ikke længe efter var der kun fire tilbage; men de arbejdede lige så ihærdigt som før.

Den gård, de kaldte Hougoumont, lå foran os, og hele morgenstunden kunne vi se, at der stod en frygtelig kamp, for det hele var indhyllet i røg, og der lød en sådan jamren og skrigen, som jeg aldrig havde hørt mage til før. Gården var halvt nedbrændt og oprevet af kugler; men 400 gardister holdt den om morgenen og 200 om aftenen, og ingen franskmand satte nogen sinde sin fod over dens dørtærskel. Men hvor de kæmpede, disse franskmænd! De regnede ikke deres liv for mere end snavset under deres fødder.

Således lå vi hele morgenstunden og så på kampen om Hougoumont; men snart indså hertugen, at han intet havde at frygte på den højre fløj, og så besluttede han at bruge os på anden måde.

De franske havde sendt deres tirailleurer forbi gården. De lagde sig i det unge korn foran os og skød på vore kanoner, så at tre kanoner af seks havde mistet hele deres mandskab; men hertugen havde sine øjne alle vegne, og han kom galopperende derhen i det øjeblik – en mager, mørk, senestærk mand med meget klare øjne, kroget næse og en stor kokarde på chakoten. Der fulgte et dusin officerer med ham,, alle så glade, som om det hele kun var en rævejagt; men af de tolv var der ikke én tilbage om aftenen.

"Varmt arbejde, hr. Adams," sagde han, idet han kom til.

"Meget varmt, Deres Excellence," sagde vor general.

"Men vi kan klare os, tænker jeg. Se, se, vi kan ikke lade disse tirailleurer bringe et batteri til tavshed! Driv dog de karle bort, hr. Adams!"

Da først forstod jeg den djævelske fornemmelse, der kan gribe et menneske, når han skal i kamp. Indtil nu havde vi bare ligget og ladet os slagte, hvilket er det kedsommeligste "arbejde". Nu var det vor tur, og, tro mig, vi var parate. Op sprang hele brigaden og styrtede i stormløb mod kornmarken. Tirailleurerne skød på os, da vi kom, men flygtede så bort som en flok korn-krager med hovedet foran og ryggen bøjet. Halvdelen af dem slap bort; men vi indhentede de andre, officeren først, for han var en meget fed mand, der ikke kunne løbe ret stærkt. Det var et rystende syn at se min sidemand stikke bajonetten gennem mandens brede ryg og høre ham brøle som en gal tyr. Der blev ikke givet pardon på denne slagmark. Folks blod var i kog, og det var ikke så løjerligt, for disse hvepse havde stukket hele morgenstunden, uden at vi havde så meget som set dem.

Da vi nu kom på den anden side af kornmarken, fik vi krudtrøgen bag os og så hele den franske hær i stilling foran os med kun to enge og en markvej imellem. Vi opløftede et skingrende råb, så snart vi så dem, og ville have kastet os imod dem, hvis vi havde rådet os selv, for unge soldater er gerne tapre og ikke særlig besindige; men hertugen var fulgt med os, og nu råbte han noget til vor general, og officererne red alle foran fronten og gav med deres våben tegn til, at vi skulle standse. Så lød der hornsignaler, og der blev en puffen og skubben, mens sergenterne kommanderede og bandede, og på

utrolig kort tid var brigaden formeret i tre små karréer, der struttede af bajonetter og således, at den ene kunne fyre forbi hovedet af den anden.

Det var vor frelse, hvad selv en ung soldat som jeg kunne indse, og det var heller slet ikke for tidligt. På vor højre flanke lå der en lav høj, og omme bag fra denne lød der en brusende, dundrende larm, som når Nordsøen ved østlig storm slår imod Berwick-kysten. Jorden rystede ved denne dumpe lyd, og luften fyldtes af den.

"Stå fast, 71. – For Guds skyld, stå fast!" råbte vor oberst bag ved os; men foran os så vi kun den græsklædte bakkeskråning, oversået med tusindfryd og mælkebøtter.

Så pludselig så vi 800 messinghjelme komme frem over bakkekammen, hver med en lang dusk af hestehår vajende bagud; dernæst dukkede 800 brune, barske ansigter op, stirrende frem mellem lige så mange hestes ører. Endelig sås de glinsende kyrasser, svingende sværd, de flagrende manker, prustende næsebor og hovene, der stampede utålmodigt i jorden. Vi affyrede vore geværer mod dem, men kunne ikke se virkningen på grund af krudtrøgen; derimod hørte vi tydeligt kuglernes klask mod deres kyrasser.

Lidt efter lød der signal til, at vi skulle holde inde med skydningen. Da røgen var drevet lidt bort, så jeg omkring tredive heste ligge og sprælle på jorden, ét sted tre op ad hinanden.

Der var også en halv snes dræbte og lige så mange sårede, som for største delen sad og døsede i græsset; men der var dog en såret, som råbte *"Vive l'Empereur!"* af fuld hals. En anden, der var blevet skudt i låret, lænede sin ryg mod sin døde hest og

skød med sin karabin lige så roligt, som om han skød for præmie, og ramte Angus Myres, der kun var to mand fra mig, lige i panden; han rakte allerede hånden ud efter en anden karabin, der lå nær ved; men den kæmpestore John Hodgson sprang frem og stak ham bajonetten gennem halsen.

Jeg troede i førstningen, at kyrassererne var flygtet tilbage, dækket af krudtrøgen; men det var noget, de karle ikke ret gerne gjorde. Hestene gjorde omkring ved vor salve og galopperede forbi to andre karréer, som også skød på dem. Så satte de over et hegn og kastede sig over et regiment hannoveranere, som stod i geled, og behandlede dem på den måde, som de ville have behandlet os. Det var gyseligt at se, hvorledes kyrassererne rejste sig op i stigbøjlerne og nedhuggede de stakkels tyskere, så at der næppe blev mere end hundrede mand tilbage af regimentet. Da de vendte tilbage, råbte de til os og svang deres blodige sabler, for at lokke os til at affyre vore geværer, for så kunne de kaste sig over os, inden vi fik ladet igen. Men vor oberst var for gammel en soldat til at gå på den limpind.

Nu gemte rytterne sig bag bakken igen, og vi vidste meget godt, at hvis vi åbnede karréerne, ville de øjeblikkelig kaste sig over os igen, for et batteri på tolv kanoner kørte op kun nogle få hundrede meter fra os, men således, at vi ikke kunne se dem, og sendte en hel regn af kugler ned over os.

Til at værge sig mod hestfolk er karréen den bedste måde; men det er den allerdårligste til at stå for kanonkugler, hvilket vi snart mærkede, da de begyndte at lave røde striber blandt os. Efter en halv snes minutters forløb flyttede vi vor karré et hundrede skridt til højre; men efterlod 120 mand og 7 officerer

døde på pladsen. Snart fandt kanonerne os igen, og vi forsøgte at opløse karréen; men straks kom der ryttere – denne gang var det lansenerer – over bakken imod os.

Vi blev for resten glade ved at høre hestehovenes trampen, for vi vidste, at det måtte standse kanonilden foreløbig og give os lejlighed til at slå igen. Og vi slog også ganske godt igen den gang, for vi var rasende og koldblodige, og jeg for min del ved, at jeg regnede rytterne for lige så lidt som vore slagtefår hjemme. Efter en tid hører man op med at være bange for sin egen pels, og man føler en trang til at lade en anden undgælde for, hvad man selv har lidt. Den gang hævnede vi os på lansenererne, for de bar ikke kyrasser, og ved den første salve faldt halvfjerds af dem af hesten. Hvis vi kunne have set halvfjerds mødre begræde deres sønner, ville vi måske ikke have følt os så glade for det; men mennesker bliver som dyr, når de er i krig, og har lige så lidt omtanke som to tyrekalve, der er ved at stanges.

Så foretog obersten en fornuftig manøvre, for han gjorde regning på, at dette ville holde kavaleriet borte i nogle minutter. Han opløste karréerne og førte os tilbage til en dybere hulning udenfor kanonernes skudvidde, før de kunne åbne ilden igen. Dette gav os tid til at trække vejret, og vi trængte også til det, for regimentet smeltede hen som en istap i solskin. Men hvor slemt det end var for os, så var det dog værre for en del af de andre. De hollandske belgiere, 15.000 mand, var i fuldstændig opløsning. De franske havde haft flere og bedre kanoner end vi, så at sagerne slet ikke stod så lysteligt for os. På den anden side var Hougoumont endnu i vor besiddelse, og alle britiske regimenter stod fast, om end, sandt at sige, en del af folkene

flygtede, navnlig ganske unge mennesker; men kernen holdt stand. Vi på højre fløj kendte ikke meget til slagets gang i sin helhed; heller ikke vidste vi, at preusserne begyndte at vise sig, og at Napoleon havde sendt 20.000 mand ud imod dem, hvilket gjorde stillingen for os den samme, som da vi begyndte. Dette var imidlertid ganske skjult for os, og der var en tid, da de franske ryttere strømmede ind mellem den øvrige hær og os, og vi troede, vi var den eneste brigade, der holdt stand, og besluttede at sælge vore liv så dyrt som muligt.

Klokken var mellem fire og fem om eftermiddagen, og de fleste af os havde intet fået at spise siden den foregående aften og var tilmed helt våde. Det havde ruskregnet af og til hele dagen; men i de sidste timer havde vi ikke haft tid til at tænke hverken på sulten eller vejret. Nu begyndte vi at stramme vore livremme og spørge om, hvem der var ramt, og hvem der var skånet. Jeg blev glad ved at se Jim helt sort i ansigtet af krudtrøg stå lidt til højre for mig og læne sig til sit gevær. Han så også mig og råbte, om jeg var såret.

"Nej, Jim," sagde jeg.

"Jeg er bange for, at dette her er ikke tjener noget formål," sagde han mørkt; "men det er endnu ikke forbi. Ved Gud, en af os skal lade livet!"

Den stakkels Jim havde grublet så meget over uretten, der var tilføjet ham, at jeg virkelig tror, han var blevet forstyrret i hovedet, for der var sådan et vildt udtryk i hans øjne. Han havde altid taget sig selv småting nær, og siden Edith havde forladt ham, er jeg vis på, at han ikke længere var herre over sig selv.

Det var på dette tidspunkt af slaget, at vi så to kampe mand mod mand, som det nok var temmelig almindeligt i gamle

dage. Mens vi lå i lavningen, kom der to ryttere galopperende hen ad bakken lige foran os. Den første var en engelsk dragon, der lå helt ud over hestens manke, og han forfulgtes skarpt af en fransk kyrasser, en gammel, gråhåret fyr, der red på en stor, sort hoppe. Vore folk opløftede et råb, idet de kom farende forbi, for de anså det for en skam, at en englænder flygtede således; men da de kom nærmere, kunne vi se, at han havde tabt sin klinge og var ubevæbnet, mens den anden pressede ham så hårdt, at han ikke kunne få fat i et våben. Måske tirret ved vore tilråb besluttede han alligevel at vove et forsøg. Hans blik faldt på en lanse ved siden af en død franskmand. Han drejede da sin hest for at lade den anden passere, sprang af og greb lansen. Men den anden var over ham som et lyn; dragonen stak efter ham med sin lanse, men franskmanden slog den til side og huggede ham i skulderbladet. Det var alt sammen gjort på et øjeblik. Franskmanden galopperede tilbage over bakken og viste tænder ad os som en snerrende hund.

Det var den ene; men vi oplevede en anden lidt efter. De havde sendt en skyttekæde frem, hvis ild rettedes snarere mod batterierne til højre og venstre end mod os; men vi sendte to kompagnier af det 95. regiment for at holde dem i skak. Begge parter fyrede med deres rifler og den uafladelige knalden lød underligt i sammenligning med kanontordenen. En officer stod mellem de franske skytter – en høj, mager mand, med en kappe over skuldrene – og da vore folk rykkede frem, løb han ud midt imellem de to parter og stillede sig som en fægter med sværdet op og hovedet tilbage. Jeg kan se ham endnu, som han stod der med det udfordrende udtryk i ansigtet. Ved dette sprang en af vore sekondløjtnanter, en køn, velvoksen ung fyr, frem efter

ham med en af disse underlige, krumme sabler, skytterne den gang bar. De stødte sammen som et par væddere, og de trillede begge omkuld ved sammenstødet; men franskmanden var underst. Vor mand knækkede sin sabel midt over og fik den andens gennem den venstre arm; men han var den stærkeste af de to, og det lykkedes ham at skille sin modstander af med livet ved hjælp af sin knækkede sabel. Jeg troede, at de franske skytter ville have skudt ham ned; men der blev ikke løsnet et skud imod ham, og han kom tilbage til sit kompagni med et sværd gennem sin arm og halvdelen af et andet i sin hånd.

13. Stormen stilnes

Af alle de ting, som synes mig mærkelige i et slag, når jeg nu ser tilbage på det, er der intet mærkeligere end de højst forskellige måder, hvorpå det opfattedes af mine kammerater. Nogle optog det, som om det havde været deres daglige kost, uden at der var nogen forandring at mærke på dem, andre fremmumlede bønner fra det første skud til det sidste, og atter andre svor og bandede, så det var helt uhyggeligt at høre på. Der var en mand, Mirke Treedingham, min venstre sidekammerat, som blev ved at fortælle om sin ugifte tante, Sara, hvorledes hun havde testamenteret en sum penge, der var lovet ham, til et hjem for børn af druknede søfolk. Atter og atter fortalte han mig den historie; men da slaget var forbi, svor han på, at han ikke havde åbnet sin mund hele dagen. Hvad mig selv angår, ved jeg ikke, om jeg talte eller ej; men jeg ved, at min hukommelse var klarere den dag end nogensinde før, og jeg tænkte hele tiden på de gamle derhjemme, på kusine Edith med hendes kokette øjne og væsen, på de Lissac og hans ar, og på alle begivenhederne i West-Inch, der til sidst havde ført os herhen på Belgiens lavland som skive for 250 kanoner.

Under hele denne tid havde bulderet af disse 250 kanoner været frygteligt at høre på; men nu døde det pludselig hen, skønt det kun var som stilheden i tordenvejr, når man har en fornemmelse af, at der snart kommer et endnu vældigere skrald. Der hørtes dog nu en anden larm på den anden fløj, hvor preusserne banede sig vej frem; det var et godt stykke borte. De andre batterier, både de franske og de engelske, tav, og røgen

drev så meget bort, at de to hære kunne se lidt af hinanden. Det så sørgeligt ud i vor feltstilling, for vore rækker var frygteligt udtyndede, mens de franske syntes at være lige så mange som nogen sinde, og dog vidste vi, at de måtte have mistet mange tusinde mand ved deres angreb. Vi hørte livlige hurraråb ovre fra dem, og pludselig åbnede alle tre batterier ild med en larm, der langt overgik det tidligere krigsbulder, og det var ikke så underligt, for kanonerne var nu ikke mere end halvt så langt borte; i mellemrummene og bagved var der en umådelig masse rytteri for at beskytte artilleriet mod angreb.

Da denne helvedeslarm lød i vore øren, var der ikke et menneske lige ned til den mindste hornblæser, uden at han forstod, hvad den betød. Det var Napoleons sidste kraftige forsøg på at knuse os. Der var endnu kun et par timers tid til aften, og hvis vi kunne klare os så længe, ville vi være over det værste. Trætte og forsultne bad vi om, at vi måtte få kræfter til at lade, fyre og stikke, så længe vi kunne stå på vore ben.

Fjendens kanoner kunne ikke gøre os stor fortræd nu, da vi lå næsegrus, og på et øjeblik kunne vi formere karréer med bajonetter som pindsvinepigge, hvis hans rytteri skulle komme igen. Men bag kanontordenen rejste der sig en skarpere og mere skingrende lyd, den mest opildnende og æggende af alle lyde.

"Det er angrebssignalet!" udbrød en officer. "Der er alvor i spillet denne gang."

Mens han talte, så vi et underligt syn. En franskmand i husarofficers-uniform kom galopperende hen imod os på en rødbrun hest. Han råbte: "*Vive le Roi! Vive le Roi!*" af sine lungers fulde kraft, hvilket ville sige så meget som, at han var desertør,

eftersom vi var for kongen, de franske tropper for kejseren. Idet han passerede forbi os, råbte han på engelsk: "Garden kommer! Garden kommer!" Så forsvandt han bag ved os. Han var som et blad, der hvirvles rundt af vinden og varsler om det kommende uvejr. Næsten i samme øjeblik kom en adjudant sprængende hen til os med det mest rødglødende ansigt, jeg nogen sinde har set på et menneske.

"De må standse dem, eller det er ude med os!" råbte han til general Adams således, at hele vort kompagni kunne høre ham.

"Hvordan går det?" spurgte generalen.

"To svage eskadroner tilbage af seks regimenter svært kavaleri," svarede han og begyndte at le som en mand, hvis nerver er overanspændte.

"Måske kunne De have lyst til at være med til vort fremstød? Så vær så artig at betragte Dem som en af vore," sagde generalen, idet han bukkede og smilede, som om han inviterede ham til en kop te.

"Det skal være mig en fornøjelse", sagde den anden og tog hatten af. Et øjeblik efter sluttede vore tre regimenter geled, og brigaden rykkede frem over lavningen, hvor vi havde ligget i karré, og videre til det punkt, hvor vi havde set den franske hær.

Der var kun lidet at se af den nu, kun de røde glimt af ildvåbnene ud fra de tætte røgskyer, der strakte sig i en lang, bølgende linje så langt, øjet kunne nå, og små, mørke skikkelser, der arbejdede som djævle på deres djævelske værk. Men gennem krudtrøgen lød hornsignalerne og trommehvirvlerne højere og højere, blandede med kommandoråb og trampen af tusinder af fødder. Så kom der hundrede mand ved siden af hinanden, marcherende hen imod

os, bagved et andet hundrede og således videre og videre, til der ingen ende syntes at være på den vældige kolonne, der bugtede sig ud af kanonrøgen som en kæmpestor slange. Foran løb små afdelinger tirailleurer, bag ved dem kom trommeslagerne, og endelig kom de alle sammen i en slags trippende march med officererne ved siderne, som svang sablerne og opmuntrede dem. Der var også et dusin ryttere foran; en af dem holdt sin hat højt op på sabelspidsen. Jeg gentager her, at ingen mennesker på jorden kunne have kæmpet taprere, end franskmændene gjorde den dag.

Det var helt forunderligt at se dem, for de gik foran deres egne kanoner, så at de ikke længere havde nogen hjælp fra dem, hvorimod de blev udsat for ilden fra de to batterier, vi hele dagen havde haft på vore fløje, og vi kunne se, at hvert eneste kanonskud gjorde lyst iblandt dem; men hullerne udfyldtes øjeblikkelig, og der var ikke tale om den ringeste vaklen i geledderne. Deres front vendte lige mod os, mens 95. regiment stod ved den ene flanke, og det 52. ved den anden.

Jeg tror, at garden ville have knust os, hvis vi var blevet stående således, for hvorledes kunne en fire mand høj linje modstå sådan en kolonne? Men i dette øjeblik svingede oberst Collurne ved det 52. regiment sin højre flanke omkring, så at den kom hen til siden af kolonnen, og franskmændene måtte gøre holdt deres frontlinje var 40 skridt fra os i det øjeblik, og vi havde et godt overblik over dem. Det var underligt for mig at tænke på, at jeg altid havde anset franskmændene for små mennesker, for der var ikke en af denne første linje, der ikke kunne have løftet mig op så let, som om jeg havde været et barn, og deres store hatte fik dem til at se endnu højere ud. De var

sværtbyggede og hårdføre mænd med barske øjne og stort overskæg, gamle soldater, som havde kæmpet uge ind og uge ud i mange år. Mens jeg nu stod med fingeren på aftrækkeren og ventede på ordre til at fyre, faldt mit blik på den officer, der red med hatten på sin sabelspids, og jeg så, at det var de Lissac.

Jeg så det, og Jim så det også. Jeg hørte et råb og så ham styrte rasende frem mod den franske kolonne, og hurtig som tanken fulgte hele brigaden, officerer og mandskab, hans eksempel og angreb garden i fronten, mens vore kammerater angreb den i flankerne. Vi havde stået og ventet på ordren, og de troede vist alle, at den var blevet givet; men sikkert er det, at Jim Horscroft var brigadens virkelige fører, da vi nu angreb den gamle garde.

Gud må kende alt, hvad der hændte i disse rasende fem minutter. Jeg husker, at jeg rettede min bøsse mod en gardist og trykkede af, og at manden ikke kunne falde, fordi han stod indeklemt i mængden; men jeg så en gyselig plet på hans uniformsfrakke og en tynd røgsnirkel, som om der var gået ild i den. Så fandt jeg mig stødt op mod to kæmpestore franskmænd, og vi var alle tre så indeklemte, at vi ikke kunne løfte vore våben. Den ene af dem, en mand med en meget lang næse, fik sin hånd op til min strube, og jeg følte mig afmægtig som en kylling i hans greb. "Overgiv Dem, usling; overgiv Dem!" råbte han; men pludselig sank han sammen med et skrig, for en eller anden havde stukket ham bajonetten i maven. Der blev ikke fyret ret meget efter den første salve; men der lød brag af kolbeslag, skrig af ramte soldater, og officerernes kommandoråb.

Så pludselig begyndte de at vige. Oh, den glæde vi følte, ved den tanke, at vi dog sejrede! Der var en franskmand foran mig, en mørk mand med skarpe træk. Han ladede og fyrede lige så roligt, som om det kun var for lyst, og gav sig god tid til at sigte eller udsøge en officer til sit offer. Jeg husker, det faldt mig ind, at jeg kunne gøre god tjeneste ved at dræbe så koldblodig en mand. Jeg sprang da ind på ham og stak min bajonet i ham. Uden så meget som et skrig vendte han sig imod mig og skød på mig; men kuglen strejfede kun min kind, hvor jeg endnu har et mærke af den. Jeg snublede over ham, idet han faldt, og da to andre trillede hen over mig, blev jeg halvkvalt i dyngen. Da jeg endelig fik reddet mig ud og renset mine øjne, som var halvfulde af krudt, så jeg, at den franske kolonne var i fuld opløsning og delt i smågrupper, som enten flygtede eller kæmpede ryg mod ryg i forgæves forsøg på at standse vore folk. Mit ansigt var så hedt, som om der lå ildgløder på det; men jeg havde mine lemmers fulde brug. Jeg sprang da over de døde og sønderlemmede mennesker, løb efter mit regiment og sluttede mig til dets højre fløj.

Der traf jeg den gamle major Elliot, humpende af sted, for hans hest var blevet skudt, mens han selv ingen skade havde taget. Han nikkede til mig; men det var for travl en tid til at veksle ord. Brigaden avancerede stadig; men generalen, som red lige foran mig og netop kastede blikket tilbage til vor tidligere stilling, bemærkede:

"Der er ingen almindelig fremrykning; men vi går heller ikke tilbage."

"Hertugen af Wellington har vundet en stor sejr," udbrød adjudanten; men så tilføjede han, idet hans følelser fik bugt

med ham: "Hvis bare det tossehoved ville rykke rask frem!"

Denne uærbødige bemærkning fik hele vort kompagni til at le.

Men nu kunne enhver se, at den franske hær var i opløsning. Kolonnerne og eskadronerne, der havde holdt sig så tappert hele dagen, var nu i uorden, og hvor der havde været tætte afdelinger tirailleurer, der var nu omstrejfende marodører i ryggen. Garden tyndede ud foran os, da vi trængte frem, og vi stødte på tolv kanoner lige foran os; men vi kastede os øjeblikkelig over dem, og jeg så vor yngste løjtnant, nærmest ved ham, som var blevet dræbt af lanseneren, skrive med et stykke kridt på dem: "Tilhører det en og halvfjerdsindstyvende." Det var i dette øjeblik, at vi hørte hurraråb bag ved os og så hele den britiske hær strømme over højderne og kaste sig over fjendens rester. Også kanonerne kom raslende frem, og vort lette kavaleri – så meget vi havde tilbage af det – holdt skridt med vor brigades højre fløj. Det kom ikke senere til noget slag. Fremrykningen foregik uden væsentlig hindring, indtil vor hær stod opstillet på den plads, franskmændene holdt besat om morgenen. Deres kanoner var nu vore, deres fodfolk var flygtninge, vidt spredte ud over landet, og deres tapre kavaleri alene bevarede nogen orden. Så omsider, da natten var ved at falde på, blev vore udmattede og forsultne tropper i stand til at lade preusserne overtage arbejdet videre og stille deres våben i hvil på den slagmark, de havde vundet. Det var så meget, som jeg så eller kan fortælle om slaget ved Waterloo, når undtages, at jeg spiste to pund rugbrød til min aftensmad med så meget salt kød, som man ville lade mig få, og drak dertil et stort krus rødvin, indtil jeg måtte bore et nyt hul i enden af mit bælte, og

så passede det mig som båndet til en tønde. Efter det lagde jeg mig i halmen, hvor resten af kompagniet lå, og inden et minuts forløb sov jeg trygt.

14. Dødens regnskab

Dagen gryede, og det første blege lysskær var lige begyndt at liste sig gennem de lange, tynde sprækker i vor lades mure, da nogen greb mig hårdt ved skulderen, og jeg satte mig over ende. I min søvnige, forvirrede hjerne havde jeg den tanke, at kyrassererne var over os, og jeg greb fat i en hellebard, som stod lænet imod væggen; men da jeg så de lange rækker af sovende, huskede jeg, hvor jeg var. Men det kan nok være, at jeg gloede, da jeg så, at det var ingen anden end major Elliot, som havde vækket mig. Hans ansigt var meget alvorligt, og bag ved ham stod der to sergenter med lange stykker papir og blyanter i hænderne.

"Vågn op, unge mand!" sagde majoren på sin gamle, muntre måde, som om vi var tilbage på Currimuir Hede igen.

"Ja vel, hr. major," stammede jeg.

"Jeg vil gerne have Dem med mig. Jeg har en følelse af, at jeg står i gæld til jer to ungersvende, for det var mig, der førte jer bort fra jeres hjem. Jim Horscroft savnes."

Det gav et sæt i mig ved de ord, for på grund af kamplarmen, sulten og trætheden havde jeg aldrig skænket min ven en tanke siden den tid, da han styrtede sig mod de franske gardister med hele regimentet i hælene på sig.

"Jeg skal ud at lave en liste over vore tab," sagde majoren, "og hvis De bryder Dem om at gå med, skulle det glæde mig meget."

Vi tog altså af sted; majoren, de to sergenter og jeg. Oh, hvor var det et skrækkeligt, skrækkeligt syn! Ja, selv nu efter så mange års forløb vil jeg helst tale så lidt om det som muligt. Det

var stygt at se i kampens hede; men nu i den kolde morgenstund, uden hurraråb, trommehvirvel eller hornmusik, var al glans helt gået af det, og det var som én vældig slagterbutik, hvor stakkels fornuftvæsener, skabt i Guds billede, var blevet oprevet, sønderflænget, knust og nedtrampet i massevis. Der på jorden kunne man læse de forskellige faser i gårsdagens kampe – de faldne infanterister, der lå i karréer, omkring dem rytterne, der havde angrebet dem, og oppe på bakkeskråningen de døde artillerister ved siden af deres ødelagte kanoner. Gardekolonnen havde efterladt en stribe hele vejen over slagmarken som sporet af en snegl, og foran denne stribe lå hele dynger af engelske krigere, tydelige beviser på, hvor hård fægtningen havde været, før fjenden bekvemmede sig til at vige tilbage.

Det allerførste, jeg så, da jeg kom til dette sted, var Jim selv. Han lå lige på ryggen med ansigtet vendt op mod himlen, og al sorg og lidenskab syntes helt forsvundet fra ham, før han gik bort, for han så ud akkurat som den gamle Jim, jeg så ofte havde set i hans seng om aftenen, da vi gik i skole sammen. Jeg havde udstødt et smertensskrig ved synet af ham; men da jeg betragtede hans ansigt og så, hvor langt lykkeligere han så ud i døden, end jeg kunne have håbet nogen sinde at se ham i levende live, så var der egentlig ingen grund til at sørge over ham. To franske bajonetter var gået gennem hans bryst, og han havde fundet døden øjeblikkeligt, uden smerte, hvis man kunne tro smilet på hans læber.

Majoren og jeg løftede hans hoved op i håb om, at der endnu var en gnist af liv tilbage; men alt var forbi. Derimod hørte jeg i samme øjeblik en velkendt røst tæt ved, og da jeg vendte mig

om, så jeg de Lissac læne sig på sin albue blandt en hel klynge døde mennesker. Han havde en stor, blå kappe svøbt omkring sig, og hatten med de høje, røde fjer lå på jorden ved siden af ham. Han var meget bleg og havde mørke rande under øjnene; men ellers så han ud som i gamle dage, med den lange, skarpe næse, det kraftige overskæg og det tætklippede hår, der var tyndt på issen. Hans øjenlåg havde altid været lange, men nu faldt de så langt ned, at øjnene knap var synlige.

"God dag, Jack!" udbrød han. "Jeg ventede ikke at se Dem her, og dog kunne jeg have vidst det, da jeg så Deres ven, Jim."

"Det er Dem, der er skyld i al den sorg," sagde jeg.

"Så, så, så!" udbrød han på sin gamle maner. "Det er alt sammen forudbestemt for os. Da jeg var i Spanien, lærte jeg at tro på skæbnen. Det er skæbnen, som har sendt Dem herhen denne morgen."

"De er skyld i dette menneskes død," sagde jeg, idet jeg lagde min hånd på den stakkels Jims skulder.

"Og han i min; så har vi begge betalt vor skyld."

Han slog i det samme sin kappe til side, og jeg så med rædsel en stor, sort blodpøl ved hans side.

"Det er mit trettende og sidste sår," sagde han med et smil. "Man siger, at tretten er et uheldigt tal. Kan De ikke give mig lidt at drikke af Deres feltflaske?"

Majoren havde lidt cognac og vand. De Lissac drak det ivrigt alt sammen. Hans øjne opklaredes, og en lille smule farve kom tilbage på de blege kinder.

"Det var Jim, som gjorde dette." sagde han. "Jeg hørte nogen nævne mit navn, og straks efter rettede han sin bøsse mod min side. To af mine folk stødte ham ned i samme øjeblik, som han

fyrede. Nå, ja, jeg har ikke betalt Edith for dyrt! Inden en måned vil De være i Paris, Jack. Så vil De nok besøge hende. De vil finde hende i Rue Miromesnil nr. 11, ikke langt fra Madeleine-kirkegården. Fortæl det forsigtigt til hende, Jack, for De kan ikke tro, hvor højt hun elskede mig. Sig hende, at alt, hvad jeg ejer, findes i to sorte kufferter, og at Antoine har nøglerne. De vil nok huske det, ikke sandt?"

"Ja, jeg skal ikke glemme det."

"Og Deres fru moder. Jeg håber, hun havde det godt, da De forlod hende. Og Deres hr. fader; bring dem begge mine udmærkede hilsener!"

Selv nu i døden fornægtede hans gamle galanthed sig ikke; for han gjorde en antydning af et buk, da han sendte hilsen til min moder.

"Men Deres sår er måske ikke så alvorligt, som De selv tror," sagde jeg. "Det er bedst, jeg henter en læge fra vort regiment."

"Min kære Jack, jeg har ikke modtaget og uddelt sår i de sidste femten år uden at forstå, hvornår man er færdig. Men det er lige så godt således, for jeg ved, at alt er forbi for vor lille mand, og jeg vil hellere dø med mine *voltigeurs* end leve og blive en tigger og landflygtig. Desuden er det ganske sikkert, at de allierede ville have skudt mig. Nu bliver jeg altså forskånet for den ydmygelse."

"De allierede, sir," sagde majoren med varme, "ville aldrig gøre sig skyldig i en så barbarisk handling."

Men de Lissac rystede på hovedet med det samme sørgmodige smil.

"De kender det ikke, hr. major," sagde han. "Mener De, at jeg ville være flygtet til Skotland og have forandret navn, hvis jeg

ikke havde mere at frygte end mine kammerater, som forblev i Paris ? Jeg ville dengang gerne leve, for jeg var vis på, at min lille kejser ville komme tilbage. Nu vil jeg helst dø, for jeg er vis på, at han aldrig mere vil komme til at føre en hær. Men jeg har gjort ting, som ikke kan tilgives mig. Jeg var fører for den afdeling, som fangede og skød hertugen af Enghien. Det var mig, som – oh, min Gud! Edith, Edith, elskede!"

Han strakte begge armene ud med alle fingrene rystende og bævende i luften. Så faldt de tungt ned foran ham, og hans hoved sank ned på brystet. Den ene af sergenterne lagde ham stille i udstrakt stilling, og den anden bredte den store, blå kappe over ham. Således forlod vi de to mennesker, som skæbnen så underligt havde bragt sammen, skotten og franskmanden; nu lå de tavse og fredelige tæt ved hinanden på den blodvædede bakkeskråning ved Hougoumont.

15. Slutningen på det hele

Nu er jeg også meget nær ved enden af min fortælling, og glad er jeg ved det, for jeg begyndte at nedskrive disse gamle minder med et let hjerte, idet jeg tænkte derved på en behagelig måde at fordrive de lange vinteraftener; men efterhånden som jeg skred frem, vaktes der i mig tusinde slumrende sorger og halvglemte smertelige minder, og nu er min sjæl lige så meget af lave som skindet af et slet klippet får. Hvis jeg kommer lykkelig til ende med min historie, vil jeg sværge på aldrig mere at sætte pen til papir, for det går så let i begyndelsen, ligesom når man vader i et mudret vand; før man ser sig om, glider man ned i et hul, og så kniber det med at klare sig op igen.

Vi begravede Jim og de Lissac tillige med fire hundrede og en og tredive andre af den franske garde sammen med vore egne infanterister i en enkelt grav. Ak! Hvis man kunne så en tapper mand, som man sår et frøkorn, så ville der sandelig springe en smuk afgrøde af helte op der en skøn dag! Så lod vi for bestandig denne blodige slagmark bag ved os og marcherede med vor brigade videre over den franske grænse på vor vej til Paris.

Under hele min barndom og første ungdom havde jeg lært at betragte de franske som meget onde mennesker, og da vi kun hørte tale om dem i forbindelse med kamp og blodsudgydelse til lands og til vands, var det ikke så underligt, at jeg kom til at tænke, at de var onde af naturen og stygge at komme i nærmere berøring med. Men de havde sandsynligvis hørt os omtale omtrent på samme måde, og de måtte altså have akkurat de

samme tanker om os. Da vi nu marcherede gennem deres land og fik lejlighed til at se deres nydelige, små hjem, de mange, rare mennesker i fredeligt arbejde på markerne, de kønne husmødre ved madgryden eller strikkestrømpen og den gamle bedstemoder i færd med at lære familiens yngste de første trin på livets tornebestrøede vej, så fandt jeg det alt sammen så hjemligt og almenmenneskeligt, at jeg ikke rigtig kunne forstå, hvorfor vi så længe havde hadet og frygtet disse gode folk. Men jeg formoder, at det i virkeligheden var den mand, der stod over dem, vi havde grund til at hade. Nu, da han var borte, og hans store skygge var forsvundet fra landet, var alt lyst og klart igen.

Vi havde en meget behagelig march gennem det yndigste land, jeg nogen sinde har set, indtil vi kom til den store stad, hvor vi tænkte os muligheden af et nyt slag, for der er så mange mennesker der, at blot tyvendedelen kunne danne en smuk hær. Men på den tid havde de indset, at det ville være synd at ruinere hele landet for én mand, og de havde derfor sagt ham, at han måtte skøtte sig selv i fremtiden. Det næste, vi hørte, var, at han havde overgivet sig til englænderne, og vi kom altså til at holde vort indtog i Paris nærmest som venner, hvilket passede mig godt, for jeg havde fået nok af det ene slag, jeg havde deltaget i.

Alligevel var der folk nok i Paris, som endnu elskede Bonaparte, og det var ikke så mærkeligt, når man husker på, hvilken berømmelse han havde bragt riget, og at han aldrig havde sendt sin hær, hvor han ikke selv var med. Befolkningen så vredt nok til os, kan jeg sige, da vi marcherede ind i Paris, og vor brigade var de allerførste, som satte foden i byen. Vi kom over en bro, som de kaldte Neuilly, derfra gennem smukke parkanlæg – Boulogneskoven – og så ind i Champs d'Élysèes.

Der bivuakerede vi, og inden ret længe blev gaderne så fulde af folk af mange forskellige nationer, at det mere lignede en lejr end en by.

Lige så hurtigt, jeg kunne komme af sted, gik jeg med Robert Stewart fra mit kompagni – for vi havde kun lov at gå parvis – til Rue Miromesnil. Stewart ventede i entreen, og jeg blev vist ind i modtagelsessalonen. Så snart jeg satte foden indenfor døren, stod jeg lige overfor kusine Edith, akkurat den samme at se til som i gamle dage, stirrende på mig med disse vilde, kokette øjne. Hun genkendte mig ikke ved første øjekast; men da hun gjorde det, sprang hun øjeblikkelig hen og slyngede armene om min hals, idet hun udbrød:

"Oh, min kære, gamle Jack, hvor du dog ser sød ud i en rød soldaterfrakke!"

"Ja, jeg er soldat nu, Edith," sagde jeg temmelig kejtet, for idet jeg så på hendes smukke ansigt, syntes jeg at se bag det hint andet ansigt, der vendte de brustne øjne op mod himlen på den belgiske slagmark.

"At tænke sig!" udbrød hun. "Hvad er du så blevet til, Jack? General? Kaptajn?"

"Nej, jeg er menig."

"Hvad! Da ikke en af disse almindelige soldater, som bærer bøsse?"

"Jo, jeg bærer bøsse."

"Så er du jo slet ikke interessant," sagde hun, idet hun vendte tilbage til den sofa, hun havde rejst sig fra. Det var et prægtigt værelse, helt igennem silke, fløjl og kostbare sager. Jeg følte en vis lyst til at vende om for at få mine støvler blanket lidt bedre. Da kusine Edith satte sig, lagde jeg mærke til, at hun var helt

sortklædt, og deraf forstod jeg, at hun havde hørt om de Lissacs død.

"Det er mig en trøst at se, at du ved alt," sagde jeg, "for jeg er kejtet til at åbenbare vigtige og smertefulde nyheder. Han sagde, at du skulle have alt, hvad der var i kufferterne, og at Antoine har nøglerne."

"Tak, Jack, tak; men jeg ved det," sagde hun, "det ligner din opmærksomhed at bringe mig nyheder, som jeg har hørt for en hel uge siden. Jeg blev ganske sorgfuld lige straks – ganske sorgfuld. Jeg kommer til at bære sorg alle mine dage. Se bare, hvor skrækkelig jeg ser ud i sorg! Jeg kommer aldrig over det. Jeg må vist dø i et kloster."

"Undskyld, frue," sagde en kammerjomfru, som ydmygt åbnede døren, "grev de Beton ville gerne aflægge visit."

"Min kære Jack," sagde Edith og sprang op, "dette er meget vigtigt. Det gør mig uhyre ondt at måtte afbryde vor samtale; men jeg trøster mig med, at du vil komme og se til mig igen, når jeg bærer mindre sorg; det vil du nok, ikke sandt? Og så vil du også nok huske på at gå ad den anden trappe. Mange tak, tusind tak for dit besøg, kære, gamle Jack; du har altid været sådan en god dreng, der gjorde, hvad jeg bad dig om."

Det var det sidste glimt, jeg nogen sinde fik at se af kusine Edith. Hun stod i Frankrigs sol med det gamle udfordrende blik i øjnene og de samme hvide, skinnende tænder, og således vil jeg altid mindes hende, skinnende, men ubestandig, ligesom en dråbe kviksølv.

Da jeg kom tilbage til min kammerat, så vi en elegant vogn med tilsvarende forspand holde for døren, og så forstod jeg, hvorfor hun anviste mig en anden trappe, for at hendes fine, nye venner ikke skulle ane noget om, hvilke jævne folk hun var oprundet af og havde haft samkvem med i sin barndom. Hun skænkede slet ikke Jim en tanke, ej heller fader og moder, der havde været så gode mod hende. Men det var nu hendes måde at være på, og hun kunne lige så lidt være anderledes, som en kanin kan lade være med at vippe med halen; men alligevel smertede det mig dybt at tænke på det. To måneder senere hørte jeg, at hun havde ægtet den samme grev de Beton, og at hun døde i barselseng et års tid efter.

Hvad os soldater angår, så var vort værk fuldført, for den store skygge var blevet fjernet fra Europa og skulle aldrig mere kastes vidt ud over landene, over fredelige landejendomme og små landsbyer, formørkende livet for folk, der ellers levede så lykkeligt. Jeg vendte tilbage til Currimuir, da jeg havde fået mit afskedspas, og ved min faders død overtog jeg hans gård. Ikke længe efter giftede jeg mig med Lucy Deane fra Berwick, som har født mig syv børn, der alle er højere end deres fader, hvad de er meget stolte af.

Men i den fredelige, ensformige tilværelse, vi nu fører, falder det mig vanskeligt at få de unge mennesker til at tro, at selv her har vi haft vor roman, da Jim og jeg gik på frieri, og den galante franske officer kom over fra hinsides havet.

Et diplomatisk eventyr

Vi var mange, der nåede af gøre Alphonse Lacours bekendtskab på hans gamle dage. Fra revolutionen i '48 eller deromkring, og indtil han døde i det andet år af Krimkrigen, kunne man altid finde ham i det samme hjørne i Café de Provence, for enden af Rue St. Honoré; han kom derned ved ni-tiden om aftenen, og gik igen, når han ikke kunne finde flere at snakke med. Det krævede en vis selvbeherskelse at lytte til den gamle diplomat, for hans historier var højst utroværdige, og han var hurtig til at fange bare skyggen af et smil eller den mindste anelse af et løftet øjenbryn. Så rettede han sin kæmpemæssige, krumbøjede ryg, bulldog-kæben blev skudt frem, og hans r'er begyndte at rulle som på en pauke. Og når han så begyndte på: "Ah, monsieur r-r-r-rit!" eller: "Vous ne me cr-r-r-royez pas donc!", var det på høje tid at komme i tanker om, at man da vist havde en billet til operaen.

Der var historien om Talleyrand og de fem østersskaller, og der var hans overmåde absurde beretning om Napoleons andet besøg i Ajaccio. Så var der det meget omstændelige eventyr (som han aldrig begyndte på før hans anden flaske var blevet trukket op) om Kejserens flugt fra St. Helena – og en om hvordan han boede et helt år i Philadelphia, mens greve Herbert de Bertrand, som var hans udtrykte billede, udgav sig for ham i Longwood. Af alle hans historier var dog ingen mere berygtet end den om Koranen og Udenrigsministeriets kurer. Men da monsieur Ottos memoirer senere blev udgivet, viste det sig

faktisk, at der var et vist grundlag for gamle Lacours utrolige beretning.

"De må vide, monsieur," kunne han begynde, "at jeg forlod Ægypten efter attentatet på Kleber. Jeg ville ellers med glæde være blevet, for jeg var optaget af at oversætte Koranen, og mellem os sagt, var jeg tæt på at konvertere til muhamedanismen, for jeg var dybt berørt af den visdom, der er i deres syn på ægteskabet. De tager dog så utrolig meget fejl i forhold til emnet *vin*, og det var netop dette punkt, den mufti, der søgte at omvende mig, aldrig rigtig kunne forklare mig. Men altså, da gamle Kleber døde og Menou kom til magten, fandt jeg at tiden var inde til at rejse. Det anstår sig ikke for mig at tale om mine egne evner, monsieur, men De vil nok kunne forstå, at et menneske ikke bryder sig om at blive redet af muldyret. Så jeg tog min Koran og mine papirer og rejste til London, hvortil også monsieur Otto var blevet udsendt af Førstekonsulen for at forhandle en fredstraktat; begge landene var trætte af krigen, som dengang allerede havde varet i ti år. Her kunne jeg være uhyre nyttig for monsieur Otto, dels på grund af mit kendskab til det engelske sprog, men også – tror jeg nok jeg tør sige – på grund af min fysik. Det var lykkelige tider, dengang jeg boede på Bloomsbury Square. Klimaet i den herres land er ganske vist – det må enhver dog indrømme – ganske rædselsfuldt. Men hvad skal man sige? Blomster vokser jo bedst, når de får regn. Man behøver blot at pege på den kvindelige del af herrens landsmænd for at bevise dette.

Nå, men monsieur Otto, vor ambassadør, havde altså vældig travlt med denne her traktat, og hans medarbejdere arbejdede døgnet rundt. Vi skulle dog ikke forhandle med Pitt, hvilket nok

var et held for os. Han var et forfærdeligt menneske, denne Pitt – overalt, hvor et halvt dusin af Frankrigs fjender var samlet i færd med at planlægge deres komplotter, så man hans spidse næse midt iblandt dem. England havde dog på denne tid været så hensynsfuld at sætte ham fra bestillingen, så vi havde at gøre med monsieur Addington. Men det var milord Hawkesbury der var udenrigsminister, og det var altså ham, vi skulle forhandle med.

De må forstå, at det jo ikke var nogen børneleg. Efter ti års krig havde begge nationer lagt hånd på mange ting, der før tilhørte modparten eller en af hans allierede. Hvad skulle leveres tilbage? Hvad kunne man beholde? Svarer værdien af denne ø til hin halvø? Hvis vi gør sådan i Venedig, vil I så gøre sådan i Sierra Leone? Hvis vi giver Ægypten tilbage til Sultanen, vil I så levere Kap det Gode Håb tilbage til vore allierede, hollænderne? Og sådan kæmpede og kævlede vi; jeg har set monsieur Otto komme hjem til ambassaden så udmattet, at han sekretær og jeg måtte hjælpe ham det sidste stykke af vejen fra vognen til sofaen. Men til sidst faldt tingene på plads, og den aften kom, da traktaten endelig skulle undertegnes.

De skal vide, at det store trumfkort, vi havde på hånden, og som vi spillede ud, spillede ud, og spillede ud igen ved enhver given lejlighed, mens spillet stod på, var at vi havde Ægypten. Englænderne var meget nervøse ved vores tilstedeværelse dér. For ser De, det gav os fodfæste i begge ender af Middelhavet. Og de følte sig jo ikke sikre på, om ikke denne herlige lille Napoleon, vi havde, kunne finde på at gøre landet til base for et udfald mod Indien. Så hver gang lord Hawkesbury søgte at holde på noget, behøvede vi blot at svare: 'I så fald kan vi

naturligvis ikke være med til, at vi skal rømme Ægypten', og på denne måde fik vi ham hurtigt bragt til fornuft. Det var ved hjælp af Ægypten, at vi opnåede nogle vilkår, der var bemærkelsesværdigt favorable, og især, at vi fik englænderne til at indvillige i at opgive Kap det Gode Håb; vi ønsker nemlig ikke, monsieur, at Deres folk skal have noget som helst fodfæste i Sydafrika, for historien har lært os, at det ene halve århundredes britiske fodfæste er det næste århundredes britiske imperium. Det er skam ikke Deres hær eller Deres flåde, vi er på vagt over for; nej – det er Deres forfærdelige *yngre sønner* og andre folk, der søger at skabe sig en karriere. Når vi franskmænd har fået os en oversøisk besiddelse, så har vi det udmærket godt med at sidde i Paris og glæde os over den. Med jer englændere er det anderledes. I tager jeres koner og børn, og skynder jer så derhen for at se, hvad slags sted det nu kan være, og når først det er sket, kan man gerne med lige så stort held prøve at erobre selve gamle Bloomsbury Square fra jer.

Nå, men det var altså blevet den første oktober; dagen, hvor traktaten endelig skulle underskrives. Om morgenen ønskede jeg monsieur Otto tillykke med, at hans arbejde nu endelig var blevet kronet med held. Han var en lille bleg reje af en mand, hurtig og nervøst anlagt, og han var så henrykt over sin egen succes, at han ikke kunne sidde stille, men hele tiden løb omkring i værelset, sludrende og leende, mens jeg sad på en pude i hjørnet, således som jeg havde lært mig det i Østen. Pludselig kom der et bud ind med et brev fra Paris. Monsieur Otto kastede et blik på det, og så, uden et ord, gav hans knæ efter under ham, og han sank sanseløs om på gulvet. Både kureren og jeg løb hen til ham, og sammen bar vi ham hen på

sofaen. At dømme efter hans udseende kunne han lige så vel være død, men jeg kunne stadig mærke hans hjerte skælve under min hånd.

'Hvad er da dette?' spurgte jeg.

'Jeg ved det ikke,' svarede buddet. 'Monsieur Talleyrand beordrede mig til at ile, som jeg aldrig havde ilet før, for at levere dette brev i hænderne på monsieur Otto. I går ved middagstid var jeg endnu i Paris.'

Jeg ved meget godt, at man med føje vil kunne bebrejde mig dette, men jeg kunne ikke lade være med at se på brevet, idet jeg tog det fra monsieur Ottos ubevægelige hånd. Min Gud! hvilket slag var det ikke! Jeg besvimede ikke, men jeg satte mig ved siden af min chef og brast i gråd. Det var kun nogle få ord, men de fortalte os, at Ægypten var blevet rømmet af vore tropper en måned tidligere. Hele vor traktat var dermed intet, og det eneste, der havde formået vore fjender til at give os gode vilkår, var forsvundet. Om tolv timer ville det have været ligegyldigt. Men på dette tidspunkt var traktaten endnu ikke undertegnet. Vi måtte opgive Kap. Vi blev nødt til at lade England få Malta. Når Ægypten nu var ude af billedet, havde vi intet at tilbyde i bytte.

Men vi franskmænd lader os ikke slå ud så let. I englændere undervurderer os, når I mener, at fordi vi viser følelser, som I hellere skjuler, er vi svage og kvindagtige af natur. Men man kan ikke læse hele vor historie og så stadig tro på den skrøne! Monsieur Otto genvandt altså bevidstheden, og vi lagde råd op om, hvad vi skulle gøre.

'Det er nytteløst at fortsætte, Alphonse,' sagde han. 'Denne englænder vil le ad mig, når jeg beder ham underskrive.'

'Fat mod,' råbte jeg, idet der pludselig dukkede en tanke op i mit hoved – 'Hvordan kan vi vide, om englænderne har hørt om dette? Måske vil de undertegne traktaten, hvis de endnu ikke har hørt det.'

Monsieur Otto sprang op fra sofaen og kastede sig i mine arme.

'Alphonse,' råbte han, 'du har reddet mig! Hvordan skulle de kunne vide det? Vor underretning er kommet fra Toulon til Paris, og derfra direkte til London. Deres må komme med skib gennem Gibraltar-strædet. I dette øjeblik er usandsynligt, at nogen i Paris ved det, undtagen Talleyrand og Førstekonsulen. Hvis vi bevarer denne vor hemmelighed, kan vi stadig nå at få vor traktat undertegnet.'

Åh, monsieur, De kan forestille Dem, i hvilken forfærdelig usikkerhed vi tilbragte dagen. Aldrig, aldrig skal jeg glemme, hvordan vi sad sammen gennem disse uendelige, lange timer; fo'r op ved hvert råb i det fjerne, angst for at det skulle være det første tegn på den fryd, som denne nyhed ville afstedkomme i London. Monsieur Otto blev en gammel mand i løbet af denne dag. For mit eget vedkommende finder jeg det lettere at gå faren i møde frem for at sidde og vente på den. Så hen imod aften gik jeg ud. Jeg vandrede hid og did. Jeg var i monsieur Angelos fægtehaller, i monsieur Jacksons *salon-de-boxe*, i Brooks-klubben og Deputeret-kammeret, men intetsteds hørte jeg noget nyt. Dog, det var stadig muligt, at milord Hawkesbury havde fået nyheden på samme måde som os. Han boede i Harley Street, og det var dér, traktaten skulle endeligt undertegnes klokken otte samme aften. Jeg nødede monsieur Otto til at drikke to glas bourgogne, før han tog derhen, da jeg

ellers frygtede, at hans hærgede ansigt og rystende hænder ville få den engelske minister til at fatte mistanke.

Nå, vi tog altså af sted sammen i en af Ambassadens vogne ved halv-otte-tiden. Monsieur Otto gik ind alene; men kom straks ud igen, idet han undskyldte sig med at skulle hente sin portefølje, med kinderne blussende af glæde, for at fortælle mig, at alt var i orden.

'Han ved intet,' hviskede han. 'Åh, hvis blot den næste halve time var ovre!'

'Giv mig et tegn, når det er overstået,' sagde jeg.

'Hvorfor det?'

'Fordi indtil da vil intet bud komme til at bryde ind. Jeg giver Dem mit ord – jeg, Alphonse Lacour.'

Han greb mine hænder i begge sine. 'Jeg vil finde en anledning til at flytte et af lysene på bordet over i vinduet,' sagde han, og skyndte sig ind i huset, mens jeg igen blev ladt ene tilbage ved vognen.

Så altså, hvis vi blot kunne forsikre os mod afbrydelser i en eneste lille halv time, ville vi have vundet dagen. Men næppe var jeg begyndt at lægge planer, før jeg så lysene fra en vogn, der kom hastende i retning fra Oxford Street. Åh Gud, hvis det nu var kureren! Hvad kunne jeg gøre? Jeg var rede til at slå ham ihjel – ja, ligefrem at slå ham ihjel, hellere end at tillade, at hele vort arbejde skulle blive gjort til intet i dette sidste øjeblik. Tusinder dør i en storslået krig. Hvorfor skulle så ikke én kunne dø for en glorværdig fred? Og hvad så, om de straks sendte mig til skafottet? Jeg gav gerne mit liv for mit land. Jeg havde en lille tyrkisk krumkniv i et bælte om livet. Min hånd lå på dens hæfte,

mens den vogn, der havde alarmeret mig så meget, kørte raslende forbi.

Men der kunne komme andre. Jeg måtte være parat. Men frem for alt måtte jeg ikke kompromittere Ambassaden, så jeg beordrede vor vogn til at køre bort, og fik fat i en anden af den slags I kalder en hyrevogn. Jeg sagde noget til kusken og gav ham en guinea. Han forstod straks, at der var tale om en særlig opgave.

'Du får en guinea mere, hvis du gør, som du får besked på,' sagde jeg.

'I orden, mester,' sagde han, idet han vendte sine sløve øjne mod mig uden spor af overraskelse eller nysgerrighed.

'Hvis jeg stiger ind i din vogn sammen med en anden herre, skal du køre frem og tilbage på Harley Street, og du må ikke modtage ordrer fra andre end mig. Når jeg så stiger ud, skal du køre den anden herre til Watier's Klub i Bruton Street.'

'I orden, mester,' sagde han igen.

Der stod jeg så uden for milord Hawkesburys hus, og De kan tænke Dem, hvor ofte mit blik rettedes mod vinduet på første sal i håb om at se lyset blinke deroppe. Fem minutter gik, og endnu fem. Åh, så langsomt de krøb af sted! Det var en rigtig oktober-nat, rå og kold, med en hvid tåge, der krøb hen over de våde, skinnende brosten, og slørede de matte olie-gadelamper. Jeg kunne ikke se halvtreds skridt i nogen retning, men mine øren anstrengte sig så meget mere for at opfange lyden af klaprende hove eller rumlende hjul. Det er ikke noget muntert sted, monsieur, den Harley Street, selv ikke på en solskinsdag. Husene er skam solide nok og ganske respektable derovre, men de mangler noget kvindeligt over sig. London er en by, der er

bygget til at blive beboet af mænd. Og i denne rå nat, i den klamme og fugtige tåge, med ængstelsen gnavende i mit hjerte, forekom det mig at være den meste kedsommelige og trøstesløse plet i hele den store, vide Verden. Jeg skridtede frem og tilbage, slog hænderne mod hinanden for at holde dem varme, og anspændte stadig mine øren. Og så pludselig, fra den dumpe summen fra trafikken i Oxford Street hørte jeg en lyd skille sig ud og vokse sig højere og højere for hvert øjeblik, indtil to gule lys glimtede gennem tågen, og en let cabriolet kørte hastigt op til udenrigsministerens dør. Den var dårligt nok standset, før en ung fyr sprang ud af den og hastede hen til trappen, mens kusken vendte sin hest og atter raslede af sted ind i tågen.

Ah, det er i sådanne handlingens øjeblikke, jeg er bedst, monsieur. De, som kun ser mig nu, når jeg drikker min vin her i Café de Provence, kan ikke forestille Dem, til hvilke højder jeg kunne løfte mig. I det øjeblik, hvor jeg vidste at frugten af et helt ti-års krige var på spil, var jeg storslået, prægtig! Dette var det sidste franske felttog, og jeg var generalen og hæren i ét.

'Sir,' sagde jeg, idet jeg berørte hans arm, 'er De lord Hawkesburys kurér?'

'Ja,' svarede han.

'Jeg har ventet på Dem i en halv time,' sagde jeg. 'De skal straks følge med mig. Han er sammen med den franske ambassadør.'

Jeg talte med en sådan selvsikkerhed, at han aldrig tøvede et sekund. Da han steg ind i hyrevognen, og jeg fulgte efter ham, skælvede mit hjerte således af fryd, at jeg næsten ikke kunne holde mig tilbage fra at råbe højt. Han var et lille, stakkels

væsen, denne kurer for Udenrigsministeriet, ikke meget større end monsieur Otto, og jeg – ja, monsieur kan selv se mine hænder nu, og tænke sig til, hvordan de så ud, da jeg var syv-og-tyve år gammel.

Jeg havde ham altså i min vogn, spørgsmålet var nu, hvad jeg skulle stille op med ham. Jeg ville ikke gøre ham fortræd, hvis jeg kunne undgå det.

'Dette er en sag af stor vigtighed,' sagde han. 'Jeg har et dokument, jeg må aflevere omgående.'

Vores vogn havde nået den ene ende af Harley Street, og nu, i overensstemmelse med min ordre, vendte den og kørte tilbage igen.

'Hallo?' skreg han, 'Hvad er dette?'

'Hvilket?' spurgte jeg.

'Vi kører tilbage. Hvor er lord Hawkesbury?'

'Vi vil snart møde ham.'

'Lad mig komme ud!' råbte han. 'Der er noget galt her. Kusk, stop vognen! Lad mig komme ud, siger jeg!'

Jeg slyngede ham tilbage i sædet, idet han prøvede at dreje på dørens håndtag. Han brølede efter hjælp. Jeg lagde hånden over hans mund. Hans lod sine tænder mødes gennem siden af den. Jeg tog hans eget tørklæde og bandt ham det for munden. Han kom stadig med mumlende og gurglende lyde, men lyden blev overdøvet af vognhjulenes raslen. Vi passerede nu ministerens hus, og der var stadig intet lys i vinduet.

Kureren sad stille en tid, og jeg kunne se glimtet i hans øjne, idet han stirrede på mig gennem mørket. Han var til dels bedøvet, tror jeg, ved den kraft, hvormed jeg havde kastet ham i

sædet. Og desuden var han ved at overveje, hvad han nu skulle gøre. Endelig fik han munden delvis fri af tørklædet.

'De kan få mit ur og min pung, hvis De vil lade mig gå,' sagde han.

'Sir,' sagde jeg, 'jeg er et lige så honnet og ærligt menneske som De selv.'

'Hvem er De da?'

'Mit navn er uvæsentligt.'

'Hvad vil De da med mig?'

'Det drejer sig om et væddemål.'

'Et væddemål? Hvad mener De? Forstår De da ikke, at jeg er ude i regeringens ærinde, og at De vil komme til at beskue et fængsel indefra for dette?

'Det er jo netop det, der er væddemålet – det, der er sporten i det,' sagde jeg.

'De kan meget vel komme til at finde det en ringe sport, før De er færdig,' skreg han. 'Hvad går Deres sindssyge væddemål da ud på?'

'Jeg har væddet om,' svarede jeg, 'at jeg skal foredrage et kapitel af Koranen for den første, den bedste herre, jeg mødte på gaden.'

Jeg ved ikke, hvad der fik mig på den idé, bortset fra denne oversættelse, jeg altid havde i tankerne. Han greb i håndtaget, og igen måtte jeg kaste ham tilbage i sædet.

'Hvor lang tid vil det tage?' gispede han.

'Det kommer an på kapitlet,' svarede jeg.

'Så et kort et, da, og lad mig så gå!'

'Er det nu også rimeligt?' fremførte jeg, 'Når jeg siger *et kapitel* mener jeg jo ikke det korteste kapitel, men snarere et, der er

mere af sådan *gennemsnitlig* længde.'

'Hjælp! hjælp! hjælp!' hylede han, og jeg blev atter nødt til at rette på hans tørklæde.

'Blot en smule tålmodighed,' sagde jeg, 'så er det snart klaret. Jeg vil gerne foredrage for Dem det kapitel, som De selv er mest interesseret i at høre. De må da indrømme, at jeg prøver at gøre det så behageligt for Dem, som jeg kan?'

Han fik igen sin mund fri.

'Så hurtigt da, hurtigt!' stønnede han.

'Kamelens *sura*?' foreslog jeg.

'Ja, ja.'

'Eller *den rapfodede hest*?'

'Ja, ja. Men så kom dog i gang!'

Vi passerede atter vinduet, og der var intet lys. Jeg satte mig til at foredrage Hestens *sura* for ham.

Måske kender De ikke Deres Koran til bunds, monsieur? Ja, jeg kunne den udenad dengang, som jeg kan den udenad nu. Stilen kan være noget irriterende for folk, der har travlt. Men hvad gør det? Folk i Østen har jo aldrig travlt, og den blev skrevet til dem. Jeg fremsagde altså det hele med al den værdighed og alvor som en hellig bog kan gøre krav på, og den unge englænder vred sig og stønnede.

'*Når hestene, stående på tre ben, og med spidsen af det fjerde ben på jorden, blev samlet foran ham i aftenstunden, sagde han, "Jeg har elsket kærligheden til jordiske ting højere end erindringen om de højeste ting, og har tilbragt min tid med at skue disse heste. Bring hestene til mig." Og da hestene blev bragt til ham, begyndte han at afskære deres ben og –*'

I dette øjeblik sprang den unge englænder løs på mig. Min Gud! hvor lidt jeg kan huske af de næste par minutter! Han var en rigtig bokser, denne lille las af et menneske. Han var øvet i rigtig at slå til. Jeg forsøgte at fange ham med mine hænder. *Pac, pac* – han ramte mig på næsen og øjet. Jeg sænkede hovedet og stødte til ham med det. *Pac,* så kom han nedefra. Men jeg var ham dog trods alt for meget. Jeg kastede mig mod ham, og han kunne ingen steder finde, hvor han kunne undslippe min vægt. Han faldt fladt ned på polsteret, og jeg satte mig oven på ham med en sådan overbevisning, at luften gik ud af ham som fra en sprængt blæsebælg.

Så søgte jeg efter noget, jeg kunne bruge til at binde ham med. Jeg trak snørebåndene ud af mine sko, med det ene surrede jeg hans håndled sammen, med det andet hans ankler. Så bandt jeg tørklædet om hans mund igen, så det eneste han kunne var at ligge og glo på mig. Da jeg var færdig med alt dette, og havde standset blødningen fra min egen næse, så jeg ud ad vognen, og se, monsieur, det allerførste der fangede mit blik var lyset, dette kære lille lys, skinnende ud fra ministerens vindue. Alene, med disse to hænder, havde jeg opnået en hel hærs kapitulation og tabet af en provins. Ja, monsieur, hvad Abercrombie og fem tusinde mænd havde udrettet på stranden ved Abukir, blev gjort ugjort af mig, alene, i en hyrevogn i Harley Street.

Nå, men jeg havde ingen tid at spilde, for monsieur Otto kunne være tilbage hvert øjeblik. Jeg råbte til min kusk, gav ham hans anden guinea, og bad ham fortsætte til Watier's. For min egen del sprang jeg ind i vor ambassadevogn, og et øjeblik efter åbnedes ministerens dør. Han havde selv fulgt monsieur Otto

ned, og var så fordybet deres i samtale, at han gik barhovedet med helt hen til vognen. Mens han stod der ved den åbne dør, hørtes raslen af hjul, og en mand styrtede hen ad fortovet.

'Efterretninger af stor vigtighed til milord Hawkesbury!' råbte han.

Jeg kunne se, at det ikke var min kurér, men en anden. Milord Hawkesbury greb papiret ud af hånden på ham, og læste det ved lyset fra vognlygten. Hans ansigt, monsieur, var så hvidt som denne tallerken, før han var færdig.

'Monsieur Otto,' råbte han, 'vi har undertegnet denne traktat under falske forudsætninger. Ægypten er i vore hænder.'

'Hvad!' råbte monsieur Otto. 'Umuligt!'

'Det er sikkert. Ægypten overgav sig til Abercrombie i sidste måned.'

'I så fald,' sagde monsieur Otto, 'er det jo meget heldigt, at traktaten er underskrevet.'

'Meget heldigt for *Dem*, sir,' skreg milord Hawkesbury, og vendte så tilbage til huset.

Næste dag, monsieur, var dem, De kalder Bow Street Runners efter mig, men de kunne ikke løbe over saltvand, og Alphonse Lacour blev takket af monsieur Talleyrand og Førstekonsulen, før hans forfølgere var nået så langt som til Dover."

En veteran fra '15

Det var en kedelig oktobermorgen, og tunge tågebanker rullede lavt ind over de våde, grå hustage i Woolwich. Nede i byens lange, stenlagte gader var alting gennemtrukket af væde, mudret og trøstesløst. Fra Arsenalets høje, mørke bygning kunne man høre en snurren af mange hjul, den dumpe lyd af kontravægte i bevægelse og kaotisk brummen og støj fra mennesker, der arbejdede. På den anden side af Arsenalet lå arbejdernes boliger; de sodsværtede og ucharmerende rækker svandt i det fjerne set i perspektivet mellem vejen og muren, der efterhånden snævrede sig ind til ingenting.

Der var kun få mennesker på gaderne, for arbejderne var allerede i den tidlige morgenstund blevet opslugt af det enorme, røgsprudende monster, som sugede alle mænd i byen til sig hver morgen for atter at udspy dem hver aften, dødsens trætte og tilsmudsede af arbejdet. Smågrupper af børn strejfede om på gaden på deres vej til skole, eller sneg sig til et kik ind ad fabriksfacadens enkeltfagede vinduer. Kraftige kvinder med tykke, røde arme og smudsige forklæder stod på deres hvidmalede dørtrin, hvor de lænede sig til deres koste og skreg deres morgenhilsener til hinanden tværs over gaden. En af dem, som var kraftigere, rødere og mere smudsig end de øvrige, havde samlet en lille flok veninder omkring sig og talte ivrigt, mens små, skingre fniselyde fra hendes publikum understregede hendes talestrøm.

"Gammel nok te' a' han sku' vide bedre!" råbte hun som svar på et udbrud fra en af tilhørerne. "Hvis a' han itte bru'er sin sunde fornuft nu, bli'r det sgu'tte på denne side Jordan. Al'så, hvor gammel er'ed egnli' han er? Ja, je' har så'gu aldrig ku' finde ud a' det."

"Åh, det er da'tte så svært a' regne ud," sagde en bleg kvinde med et skarpskårent ansigt og vandblå øjne. "Han var me' ve' Waterloo, og han har både pension og en medalje til bevis."

"Det var da godt nok en rærli' masse år siden," indskød en tredje. "Det var før a je' ble' født."

"Det var det femtende år efter a' det hersens århundrede begyndte," råbte en yngre kvinde, der havde stået lænet op ad muren med et bedrevidende smil. "Min Bill sa'e det sel' sidste søndag, hvor a' vi snakkede om gamle fatter Brewster."

"Og hvis a' han så osse har ret, mrs. Simpson, hvor lang tid er'ed så siden?"

"Vi har en og firs nu," sagde den kvinde, der havde startet samtalen, idet hun talte årene på sine grove, røde fingre, "å' dengang var det 'femten. Ti å' ti å' ti å' ti å' ti – åh, det' kun seks og tres år, så er han da alli'vel itte så gammel endda."

"Jah, men han var vel itte nyfødt, da han var me' i sla'et, dit fæhode!", råbte en ung kvinde leende. "Sel' hvis a' han kun var tyve dengang, så ka' han itte være under seks og firs nu – allermindst!"

"Ja, ja, det er han – seksogfirs – li'e på en studs," råbte flere.

"Nå, men je' har al'så fåed nok," bemærkede den store kvinde dystert. "Hvis itte a' hans lille niece eller grandniece eller hva' hun nu er, kommer i dag, er det slut. Så ka' han finde en anden

en te' a' der ka' lave hans arbejde for ham. Én sel' kommer i første række, det mener je' nu."

"Er han da itte stille å' roli', mrs. Simpson?" spurgte den yngste af tilhørerne.

"Ah, bare hør ham nu," svarede hun med hånden halvt løftet og hovedet på skrå i retning af den åbne dør. Fra den øverste etage hørtes en sjokkende, glidende lyd blandet med de hårde kliklyde fra en stok. "Der går han, frem og tilbage. Han kalder det sin vagtrunde. Den hal'e nat er han i gang, det tossede gamle fjols. Her til morgen, klokken seks, står han dér og banker me' stokken på min dør. "Så tørner vi ud, vagt!" råbte han, og mer' te' a' samme skuffe, som jeg itte fattede no'ed a'. Å' så me' al' hans hosten og harken og spytten; man får itte søvn i øjnene, gør man ej! Hør ham bare nu igen!"

"Mrs. Simpson, mrs. Simpson!" råbte en brudt og klynkende stemme deroppe fra.

"De'e' ham!" skreg hun, og rokkede med hovedet med en triumferende mine. "De'e' ganske forargeligt, er'ed. – Ja, herre, mr. Brewster."

"Jeg vil ha'e min morgenration, mrs. Simpson!"

"Den e' li'e straks klar, herre, mr. Brewster."

"Om itte han opfører sig som en lille baby, der skri'er etter sin sut," sagde den unge kvinde.

"Somme tider ku' je' ryste hans knogler løs i ham, ku' je'!" råbte mrs. Simpson ondskabsfuldt. "Men hva' gør man itte for penge?"

Hele kvindekompagniet var netop i færd med at begive sig hen i værtshuset, da en ung pige kom tværs over gaden og frygtsomt berørte husholderskens arm. "Er dette ikke Arsenal

View nr. 56?" sagde hun. "Kan De sige mig, om der bor en mr. Brewster her?"

Husholdersken så kritisk op og ned ad den nyankomne. Det var en pige på omkring de tyve, med et bredt ansigt og ganske køn, opstoppernæse og store, ærlige grå øjne. Hendes kjole med påtrykt mønster, stråhatten (der var udstyret med et bundt skrigrøde papirsvalmuer), og den buket hun havde i hånden – det hele lugtede langt væk af bondeland.

"De er Norah Brewster, sku' je' tro," sagde mrs. Simpson, der atter målte hende med et ikke synderlig venligt glimt i øjnene.

"Ja, jeg er kommet for at passe min grandonkel Gregory."

"Glimrende!" skreg husholdersken og slog med hovedet. "Det var på ti'e a' hans egen familie to' en tørn, for je' har få'd nok. Værsenarti', unge dame! Ind me' de', og lad du bare som du e' hjemme. Der'e' te i tedåsen og bacon i skabet, og den gamle kommer etter de', hvis a' du itte bringer ham hans morgenmad. Je' sender bud etter mi' ting i aften." Og med et nik var hun forsvundet i retning af værtshuset sammen sine sladderveninder.

Således overladt til sig selv, gik pigen fra landet ind i forstuen og tog sin hat og jakke af. Der var en lavloftet stue, hvor ilden spruttede i kaminen og en lille messingkedel hang over den og peb lystigt. En snavset klud lå ud over halvdelen af bordet, hvor der stod en tom brun tepotte, et brød, samt noget groft lertøj. Norah Brewster kastede et hastigt blik rundt, og i løbet af et øjeblik havde hun overtaget sine nye pligter. Før der var gået fem minutter, var teen klar, to stykker bacon sydede på panden, bordet var dækket op, antimakassarerne på de triste brune møbler glattet, og hele rummet havde fået et indtryk af hygge

og ordentlighed. Da det var gjort, så hun nysgerrigt på skilderierne på væggene. En brun medalje med et lilla bånd i en lille, firkantet æske, der hang over kaminen, fangede hendes blik. Under den sad et udklip fra en avis. Hun stillede sig på tæerne, støttede med fingrene på kanten af kaminhylden, og strakte hals for at se nærmere på den, alt imens hun fra tid til anden skottede ned til baconet, der sydede og hvæsede under hende. Avisudklippet var gult af ælde, og indeholdt følgende:

> Afvigte tirsdag fandt en interessant ceremoni sted ved Tredje Garderregiments kvarter, idet korporal Gregory Brewster af kaptajn Haldanes kompagni, i overværelse af Prinsgemalen, Lord Hill, Lord Saltoun, og en forsamling, hvis medlemmer repræsenterede såvel skønhed som tapperhed, fik overrakt en særlig medalje som anerkendelse for sin tapre indsats i det for nylig stedfundne slag i Nederlandene. Man beretter, at den 18. juni – en dato, der altid vil blive husket – holdt fire kompagnier af Tredje Coldstream Guards under kommando af obersterne Maitland og Byng den vigtige position ved gården Hougoumont på den højre britiske flanke. Netop på et kritisk tidspunkt under slaget, opdagede disse at de næsten havde opbrugt alt deres krudt. Da de kunne se generalerne Foy og Jerome Bonaparte på ny samle deres tropper for atter at forsøge et angreb på stillingen, sendte oberst Byng korporal Brewster bagud for at skynde på vognene med ekstra ammunition. Brewster fandt i stedet to krudtkærrer, der tilhørte Nassau-divisionen, og det lykkedes ham ved hjælp af sin musket at true mandskabet til at bringe krudtet til Hougoumont. I hans fravær var hækkene rundt om stillingen

imidlertid blevet sat i brand ved skydning fra et fransk haubitzer-batteri, og det var dermed blevet et særdeles voveligt forehavende at passere disse med et par vogne fyldt med krudt. Den første kærre eksploderede, og føreren blev sprængt i småstykker. Skræmt af sin kammerats skæbne, ville den anden fører vende sin vogn, men korporal Brewster sprang op på bukken, kastede manden ned og fik krudtvognen bragt gennem flammerne til sine kammerater. De britiske styrkers heldige indsats kan meget vel tilskrives denne tapre dåd, for uden krudt ville det ikke have været muligt at holde Hougoumont; og hertugen af Wellington har gentagne gange erklæret, at hvis Hougoumont eller La Haye Sainte var faldet, ville det have været ham umuligt at holde sin stilling. Længe må den heroiske Brewster leve, så han kan glæde sig over den medalje, han så tappert har fortjent, og altid med stolthed kunne se tilbage til den dag, da han – i sine kammeraters overværelse – modtog denne anerkendelse af sit mod fra Rigets første mands ophøjede hænder.

Den ærefrygt, hun altid havde næret for sin krigeriske slægtning, blev yderligere forøget ved læsningen af dette gamle udklip. Han havde været hendes helt siden barndommen, og hun huskede, hvordan hendes fader altid talte om hans mod og styrke; om hvordan han kunne slå en stud ned med et slag af sin knytnæve, eller bære et fedt får under hver arm. Ganske vist havde hun aldrig mødt ham, men et groft maleri på væggen derhjemme viste ham som en drabelig mand med et firkantet, glatbarberet ansigt og en stor bjørneskindshue, og det var dette syn, hun altid så for sig, når hun tænkte på ham.

Hun stod stadig og stirrede på den brune medalje og spekulerede på, hvad de ord, der stod indgraveret langs kanten – "*Dulce et decorum est*" – kunne betyde, da der pludselig hørtes lyden af en stok og sjokkende fødder på trappen. Og der i døren stod den mand, der så ofte havde været genstand for hendes tanker.

Men kunne det virkelig være ham? Hvor var den martialske holdning, det glimtende øje, krigeransigtet, hun havde forestillet sig? Indrammet af dørkarmen stod en stor, duknakket gammel mand, mager og rynket, med rystende hænder og ben, der bevægede sig uden noget tilsyneladende formål. En sky af dunet hvidt hår, en næse med fremtrædende røde blodårer, to tykke måtter til øjenbryn og et par let spørgende, vandede blå øjne – dette var, hvad der mødte hendes blik. Han stod bøjet fremover på en stok, mens hans skuldre steg og faldt i takt med hans besværede, raspende åndedrag.

"Jeg vil ha'e min morgenration," bad han, idet han humpede hen til sin stol. "Kulden bider mig, hvis jeg ikke får den. Se bare mine fingre!" Han holdt sine krogede hænder frem, ganske blå i spidserne, rynkede og knudrede, med store, fremstående knoer.

"Den er straks færdig," svarede pigen, idet hun stirrede på ham med undren i blikket. "Ved du ikke, hvem jeg er, grandonkel? Jeg er Norah Brewster fra Witham."

"Rom er varmt," mumlede den gamle mand for sig selv, rokkende frem og tilbage i sin stol, "og snaps er varmt, og der er kød i suppe. Men alt hvad jeg kan få er te og brød. – Hvad sagde du, du hed?"

"Norah Brewster."

"Tal noget højere, min tøs. Folks stemmer er ikke mere så høje som de var engang."

"Jeg er Norah Brewster, onkel. Jeg er din grand-niece, og jeg er kommet hertil fra Essex for at bo hos dig."

"Du må være bro'r Jarge's pige. Gu'fa'er, at lille Jarge sku' ha' en pige!" Han kluklo hæst for sig selv, og de lange, tynde sener på hans hals dirrede i takt.

"Jeg er din broder Georges sønnedatter," sagde hun og vendte et stykke bacon.

"Jarge var så'gu noget for sig selv!" fortsatte han. "Ved Jesum, man ku' itte snyde Jarge. Han fik en hvalp af mig, da jeg lod mig hverve. Du har vel itte hørt ham snakke om dén for nylig, hva'?"

"Jamen, bedstefar George har været død de sidste tyve år," sagde hun og skænkede te.

"Åh, det var en smuk hvalp – og velopdragen osse, ved Jesum! Hør, jeg fryser, fordi jeg ikke har fået min ration. Rom er godt, og det er snaps osse. Men det er godt nok med te, hvis der ikke er noget af det andet."

Han åndede tungt, mens han fortærede sin mad. "Du er ellers tidligt på den," sagde han så. "Vognen må været afgået forgårs nat."

"Hvilken vogn, onkel?"

"Vognen – diligencen, du er kommet med."

"Åh nej, jeg tog morgentoget."

"Du gode Gud, hvad må man ikke høre! Du er itte bange for disse nymodens tingester? Tænke sig, bare sådan uden videre at tage toget! Ork, sikken en verden, vi lever i!"

Der var stille et par minutter, og Norah sad og rørte i sin te, mens hun skjult kastede sideblikke på sin bordfælles blålige læber og gumlende kæber.

"Du må have set en del i din tid, onkel," sagde hun. "Det må være en lang, lang tid for dig at se tilbage på."

"Nah, så længe har det nu heller itte været. Jeg bliver halvfems til næste kyndelmisse; men jeg syn's nu ikke det er så længe siden, jeg lod mig hverve. Og det slag, det kunne have været i går. Åh, hvor gør det godt at få sin ration!" Han så faktisk bedre ud nu, end da hun så ham første gang. Hans ansigt havde fået farve, og hans ryg havde rettet sig.

"Har du læst det der?" spurgte han med et nik op mod avisudklippet.

"Ja, onkel, og jeg er sikker på, at du er stolt af det!"

"Åh ja, det var en stor dag for mig! En stor dag! Prinsregenten var der, og mange andre gode mænd! 'Ræggementet er stolt af dig,' si'r han. 'Og je' er stolt af ræggementet,' si'r je' så. 'Det var forbandet godt svaret!' si'r han så til lord Hill, og så lo de begge to. – Men hva' glor du ud af vinduet for?"

"Åh, onkel, der kommer et regiment soldater ned ad gaden med musik og det hele."

"Et ræggement, hva'? Hvor er mine briller? Gu'fa'er, je' kan høre musikken helt klart. Der er pionererne, og tambourmajoren. Hva' nummer har de, min pige?" Hans øjne skinnede, og de knoklede gule fingre borede sig ind i hendes skulder som kløerne på frygtelig gammel fugl.

"Jeg kan ikke se noget nummer, onkel. Der står et eller andet på deres skuldre. Oxfordshire, tror jeg."

"Åh ja!" brummede han arrigt. "Jeg har godt hørt, at de har afskaffet numrene og givet dem såno'en nymodens navne. Jesum! Der kommer de. Det er vist mest unge mennesker, men de ka' da stadig finde ud af at marchere. De har det rigtige sving, det har de, ja!" Han glanede efter dem, indtil det sidste geled var forsvundet omkring hjørnet, og den afmålte lyd af deres march var døet bort i det fjerne.

Han var netop vendt tilbage til sin stol, da døren blev åbnet, og en herre trådte ind.

"Nå, mr. Brewster! Har vi det bedre i dag?" spurgte han.

"Kom baresens ind, doktor! Ja, je' har'ed bedre. Men det bobler no'et nede i mit bryst. Det er nok alle de dersens tuberkler. Ku' je' bare komme af med alt det dersens slim, så vi' je' ha'e det retig godt. Har De ikke noget, der kan tage det dersens slim?"

Lægen, en ung mand med et alvorligt ansigt, tog om det furede, blå-årede håndled. "De må passe på," sagde han. "og være forsigtig." Den lille livsflod syntes kun at bæve i stedet for at banke under hans finger.

Den gamle mand klukkede.

"Bro'r Jarge's pige er kommet for at passe på mig. Hun skal nok sørge for, at jeg ikke deserterer eller gør andre ting, jeg ikke må. – Åh, pokkers osse, jeg vidste, der var noget galt!"

"Med hvad?"

"Med de dersens soldater. De så dem vel, doktor? De ha'de glemt deres geværer. Ikke én af dem havde gevær med." Han kvækkede og klukkede over sin opdagelse i lang tid. "Det ha'de Hertugen aller tilladt!" mumlede han. "Pokkerme nej! Hertugen vi' ha' sagt no'et til dem."

Lægen smilede. "De ser ellers ud til at have det udmærket," sagde han. "Jeg kikker ind en gang om ugen eller deromkring, og ser hvordan det går." Norah fulgte ham til døren, og han vinkede hende med udenfor.

"Han er meget svag," sagde han sagte. "Hvis han bliver svagere, må De sende bud efter mig straks."

"Hvad er der galt med ham, doktor?"

"Halvfems år – det er, hvad der er galt med ham. Hans årer er de rene kalkrør. Hans hjerte er indskrumpet og slapt. Manden er slidt op."

Norah stod og så efter lægens livlige skikkelse, der forsvandt ned ad gaden, og spekulerede over dette nye ansvar, hun havde taget på sig. Da hun vendte sig om, stod der en høj, brunlødet artillerist med tre gyldne vinkler, der viste, at han var sergent, og en karabin i hånden, ved siden af hende.

"Godmorgen, miss," sagde han og satte en tyk finger til den flotte hue med de gule bånd. "Der skulle bo en gammel herre her ved navn Brewster, som var med ved Waterloo?"

"Det er min grandonkel, sir," sagde Norah og slog øjnene ned for den unge soldats ivrige og kritiske blik. "Han er inde i dagligstuen."

"Kunne jeg få lov at tale med ham, miss? Eller jeg kan komme igen senere, hvis det passer bedre."

"Nej, jeg er sikker på, at han blive glad for at se Dem, sir. Han er lige her inde, hvis De vil følge med. Onkel, der er en herre her, der gerne vil tale med dig."

"Jeg er stolt over at møde Dem, sir – stolt og glad!" råbte sergenten, idet han tog tre skridt ind i værelset, satte geværet ved fod og løftede hånden med håndfladen udad som hilsen.

Norah stod ved døren med både mund og øjne på vid gab, og tænkte på om hendes grandonkel i sin storhedstid mon havde set ud som denne pragtfulde skabning, og om denne til sin tid mon ville komme til at ligne hendes grandonkel.

Den gamle missede med øjnene ad sin gæst og rystede langsomt på hovedet. "Sid ned, sergent," sagde han og pegede med stokken på en stol. "De er mig noget ung for Deres striber. I Guder, det er blevet lettere at få tre af dem nu om stunder end det var i min tid. De menige artillerister var gamle soldater, og ma' fik de grå hår før striberne."

"Otte år i tjenesten, sir," sagde sergenten. "Navnet er MacDonald – sergent MacDonald af Batteri H, Artilleridivision Syd. Jeg er blevet udpeget som talsmand for kammeraterne i artilleristernes kvarter for at fortælle Dem, at vi er stolte af at have Dem her i byen, sir."

Gamle Brewster klukkede og gned sig i sine knoklede hænder. "Det var det, Prinsen sagde," råbte han, "'ræggementet er stolte af Dem', sagde han. 'Og je' er stolt af ræggementet', sagde je'. 'Et glimrende svar', sagde han, og ham og lord Hill lo."

"Underofficersmessen ville blive stolte og beærede, hvis De ville aflægge os et besøg," sagde MacDonald, "og når som helst De kommer, vil De altid finde en pibe tobak og en grog klar."

Den gamle mand lo, så han begyndte at hoste. "Nå, så de vil gerne se me', hva'? Møghunde!" sagde han. "Nå ja, når det bli'r lidt varmere i vejret kan det være, je' falder forbi. – For højt på strå til at nøjes med et skafferi, hva'? Man har en messe ligesom officererne. Akkeja, verden er af lave!"

"De var med ved fronten, sir, var De ikke?" spurgte sergenten med respekt i stemmen.

"Fronten?" råbte den gamle med skærende foragt. "Je' har ve' Gud aldrig båret en chakot i mit liv. Je' tjente i Garden, gjorde je'. Tredje Garderegiment – dem, de kalder Skotske Garderegiment nu om stunder. Gu'fa'er, de er alle marcheret hinsides – hver evige eneste en – lige fra gamle oberst Byng til de unge knægte, der rørte trommen – og her sidder je' – en desertør, det er, hva' je' er, sergent, en desertør. Je' er *her*, når je' sku' være *der*. Men det er nu ikke min skyld, for je' er rede til at komme, når der går bud efter mig."

"Vi må alle stille til parade, når tiden er inde," svarede sergenten. "Hør, De vil vel ikke prøve min tobak, sir," fortsatte han, og rakte en sælskindspung frem mod den gamle.

Gamle Brewster tog en sortsvedet lerpibe op af lommen og begyndte at stoppe den. Pludselig faldt den ham ud af hånden og lå knust på gulvet. Hans læber begyndte at dirre, næsen rynkede sig sammen, og han begyndte at græde med et barns lange, hjælpeløse hulk. "Je' har ødelagt mi' pibe!" græd han.

"Så, onkel, så-så!" sagde Norah og bøjede sig over ham, idet hun klappede hans hvide hår på samme måde som man trøster et barn. "Det betyder ikke noget. Vi kan snart få en ny til dig."

"Tag det nu blot roligt, sir," sagde sergenten. "Her er en træpibe med ravmundstykke, som De nok vil gøre mig den ære at tage imod. Jeg ville blive virkelig glad, hvis De ville tage mod den."

"Jesum!" råbte han, og hans smil brød gennem tårerne fra det ene øjeblik til det andet. "Det e' en smuk pibe. Se bare mi' nye pibe, Norah. Je' vil vædde med, at Jarge aldrig har ejet sådan en som denne her. Hør, har De Deres bøsse med Dem, sergent?"

"Javel, sir. Jeg var netop på vej hjem fra skydebanen, da jeg fandt på at kigge ind."

"Lad me' prøve å holde den. Gu'fa'er, det er ligesom i gamle dage, når man har fat i sådan en musket igen. Hvordan er'ed nu, hva', sergent? Spænd hanen – efterse fængkrudtet – præsentér gevær – hov, sergent. Åh Herre Jemini, je' tror, je' har brukken Deres gevær midt over!"

"Det er helt i orden, sir," sagde artilleristen leende. "De trykkede på denne her, og fik åbnet kammeret. Det er sådan vi lader dem nutildags, ser De."

"Lader dem i den forkerte ende! Nå, det må je' nok sige! Og heller ingen ladestok! Je' ha'de godt nok hørt om det, men je' har aldrig troet på'ed før nu. Men det kan ikke måle sig med Brune Bessie. Når der virkelig bliver no'et at bestille, så ska' De se, så finder de go'e gamle Brune Bessie frem igen."

"Ja, de har ellers brug for noget afløsning nede i Sydafrika for tiden," udbrød sergenten nu. "Jeg så i morgenavisen, at regeringen har givet efter for disse boere. De var meget ophidsede over det i underofficersmessen, kan jeg godt sige Dem, sir."

"Jamen Herre Jemini! Det ville Hertugen da aller ha' tilladt; Hertugen ville ha' sagt no'et te dem, ville han!"

"Åh ja, det ville han, sir," råbte sergenten, "gid Herren måtte sende os en som ham igen. Men jeg har trættet Dem nok for i dag. Jeg kikker ind en anden dag, og så tager jeg et par kammerater med, hvis jeg må, for der er ikke én af dem, der ikke ville være stolt over at have mødt Dem."

Og så forlod den store sergent dem med endnu en hilsen til den gamle veteran og et glimt af en hvid tandrække til Norah,

og lod kun et minde om en blå uniform med gyldne tresser blive tilbage.

Der gik dog ikke mange dage før han var der igen, og hele den vinter var han en hyppig gæst i Arsenal View. Der kom så en tid, hvor man efterhånden kunne blive i tvivl om, hvilken af de to indvånere i nr. 56 hans visitter gjaldt, og det var ligeledes svært at sige, hvem af dem, der imødeså hans komme med størst længsel. Han tog også andre med sig, og snart var en pilgrimsfærd til gamle fatter Brewster noget man *måtte* gøre, hvis man ville være med på noderne. Artillerister, sapører, dragoner og andre kom bukkende og skrabende ind i den lille stue, med raslende våben og klirrende sporer, strakte deres lange ben tværs over kludetæppet, og søgte i deres lommer efter den knude tobak eller pakke snus, de medbragte som tegn på deres agtelse.

Det var en kold vinter, med hele seks uger i træk, hvor sneen blev liggende, og Norah havde en svær opgave med at holde liv i det gamle, af tiden nedbrudte legeme. Fra tid til anden svigtede hans forstand, og så hørte man ikke et ord fra ham i dagevis, andet end et dyrisk brøl, når det var tid til hans måltider. Han var et hvidhåret barn, med alle et barns bekymringer og følelser. Da det atter blev varmt i vejret, og knopperne atter grønnedes på træerne, fik det også blodet til at tø i hans årer, og han kunne finde på at slæbe sig helt hen til døren for at bade sig i det livgivende solskin.

"Det er så opmuntrende for me'," sagde han en morgen, netop som han stod der i den lune maj-sol. "Men det er hårdt arbejde å holde fluerne på afstand. De bli'r dristige i det hersens vejr, og de plager me' meget."

"Jeg skal nok holde dem borte fra dig, onkel," sagde Norah.

"Det går nok, min pige. Det hersens solskin får me' til å tænke på al den herlighed, je' har i vente. Du ku' gerne læse lidt i Bibelen for mig. Det finder je' vidunderligt beroligende."

"Hvilket sted vil du høre, onkel?"

"Åh – no'et om de dersens krige."

"Krige?"

"Ja, no'et om krigene! Helst det gamle testamente, der er mere saft og kraft i efter min mening. Når præsten er her, vil han hellere tale om noget andet; men je' vil ha'e Joshua eller også er det lige meget! De der israelitter, de var go'e soldater – go'e, store soldater, allesammen."

"Jamen, onkel," bønfaldt Norah ham, "der er jo ene fred og ro i det hinsides."

"Absolut ikke, min pige."

"Åh jo, onkel, helt sikkert!"

Den gamle korporal bankede irriteret sin stok i gulvet. "Je' si'er dig, at det er der ikke, min pige. Je' har selv spurgt præsten."

"Nuvel, og hvad sagde han så?"

"Han sagde, at der ville komme en sidste kamp. Han havde oven i købet et særligt navn for den, havde han. Arm... Arm..."

"Armageddon."

"Ja, det var li'e hva' præsten sagde det hed. Og je' vil tro, Tredje Garderegiment vil være me' der. Og Hertugen – Hertugen vil have et par ord med i legen."

En ældre herre med gråt kindskæg gik gennem gaden og så op på husnumrene. Idet hans øjne faldt på den gamle mand, gik han lige hen imod ham.

"Goddag!" sagde han; "De er måske Gregory Brewster?"

"Sålunde er mit navn, sir," svarede veteranen.

"Og De er så den samme Brewster, har jeg forstået, som står opført i det Skotske Garderegiments annaler som en af dem, der var til stede ved slaget ved Waterloo?"

"Ja, det er'ed, sir; men vi kaldte det nu Tredje Garderæggement i de dage. Det var et prima ræggement, var det, og de mangler kun mig nu for at kunne mønstre alle mand hinsides."

"Men dog, men dog! Det kommer de dog vist til at vente længe på," sagde herren hjerteligt. "Men jeg er oberst for Den Skotske Garde og jeg ville gerne veksle et par ord med Dem."

Gamle Brewster fo'r op af stolen med hånden til kaninskindshuen. "Åh, jamen Gud velsigne mig!" råbte han, "jamen dog! jamen dog!"

"Skulle vi ikke bede den herre indenfor?" spurgte den praktiske Norah indefra.

"Naturligvis, sir, naturligvis; kom indenfor, sir, hvis a' je' må være så fri." I sin ophidselse havde han glemt sin stok, og idet han ledte obersten ind i stuen, vaklede han og strakte afværgende hænderne frem for sig. I næste øjeblik havde obersten grebet ham til den ene side og Norah til den anden.

"Så sagte, så sagte," sagde obersten, idet han støttede den gamle, til han var kommet hen i sin lænestol.

"Takker særdeles, sir, det var li'e ved at gå galt. Men gu'fa'er, det er næppe til at tro. At tænke sig, mig, en korporal fra sidelinjen, og De, hele bataljonens oberst i samme stue. Jamen dog, jamen dog!"

"Vi er skam ellers vældig stolte af Dem i London," sagde obersten. – "Så De var faktisk en af dem, der holdt Hougoumont." Han så på de knoklede, rystende hænder med deres store, knudrede knoer, den senede hals, og de runde skuldre, der bevægede sig i takt med, at den gamle hev efter vejret. Kunne dette virkelig være den sidste af disse helte? Så så han på de halvfulde pilleglas, de blå flasker med liniment, kedlen med den lange tud og alle de andre ynkelige detaljer, der tilsammen udgjorde et sygeværelse. "Det havde nok været bedre, om han var død under de brændende bjælker i den belgiske gård," tænkte obersten.

"Jeg håber, De har det godt og hyggeligt her," bemærkede han, efter at have siddet tavs i nogen tid.

"Jo tak, sir. Ja, man har jo no'et vrøvl med tuberklerne – en del vrøvl med tuberklerne, ja. Vil De tro, det hele kommer an på at holde slimet i ave. Ja, og så må je' ha' mine rationer – ja – je' fryser, hvis a je' ikke får dem. Og fluerne! Je' har ikke kræfter til at slås med dem."

"Hvordan med hukommelsen?" spurgte obersten.

"Nåh, der mangler skam ikke noget dér. Je' ku' gi' dem navnene på hver evige eneste mand i kaptajn Haldanes kompagni."

"Og slaget – husker De det?"

"Je' ser det for mig, hver gang a je' lukker mine øjne. Gu'fa'er, sir, De vil ikke tro, hvor tydeligt det står. Dér har vi vores linjer, mellem glasset med de smertestillende piller og snustobaksdåsen. Kan De forestille Dem det? Og så er pilleæsken dér til højre Hougoumont – det var der a vi var – og Norahs fingerbøl er La Haye Sainte. Sådan var'ed, sir, og her var

vores kanoner, og bagved reserverne og belgierne. Åh, de belgiere!" Han spyttede rasende ind i ilden. "Så er der de franske, her hvor min pibe ligger; og derovre, hvor je' har lagt min tobakspung, kom prøjserne op mod vores venstre flanke. Herre Jemini, det var et smukt syn at se røgen fra deres kanoner!"

"Og hvad husker De så bedst i denne forbindelse?" spurgte obersten.

"Nåja, je' tabte tre halfcrowns på det, gjorde je'," mumlede gamle Brewster. "Je' får dem nok aldrig igen. Jeg lånte dem til Jabez Smith fra bageste geled, da vi var i Bruxelles. 'Kun til lønningsdag, Greg,' sagde han. Men han blev stukket ned a' en lansener ved Quatre Bras, og je' ha'de ikke så meget som en lap papir til at bevise, hvad han skyldte mig. Så de tre halfcrowns ser je' nok aller mere."

Obersten rejste sig leende fra sit sæde. "Gardens officerer så gerne, at De købte Dem lidt til at forsøde tilværelsen en smule," sagde han. "Det er ikke fra mig, så De behøver ikke takke mig." Han tog den gamles tobakspung og lod en knitrende ny pengeseddel glide ned i den.

"Takker ydmygst, sir. Men der var en lille gunstbevisning, je' gerne ville bede om, oberst."

"Sig frem, min ven."

"Når je' nu bli'er kaldt hinsides, oberst, ville De så nægte mig et flag på kisten og en salut? Je' er jo ikke civilist; je' er gardist – den sidste fra det gamle Tredje Garderegiment."

"Jeg skal sørge for det, min ven," sagde obersten. "Far nu vel; jeg håber at jeg aldrig vil høre andet end godt om Dem."

"Se, det var en venlig mand, Norah," kvækkede gamle Brewster, idet de så obersten gå forbi udenfor vinduet, "men gu'fa'er, han var ikke værdig at holde oberst Byngs stigbøjle for ham!"

Den næste dag ændrede den gamle korporals tilstand sig pludselig til det værre. Selv solens stråler, der strømmede ind gennem vinduet syntes ikke at være i stand til at opvarme det henvisnede legeme. Lægen kom og rystede tavs på hovedet. Hele dagen lå han hen, kun de blå læber, der bevægede sig når han trak vejret, og synkebevægelser i hans magre hals viste at han stadig var i live. Norah og sergent MacDonald havde siddet hos ham hele eftermiddagen, dog uden at han viste tegn på at være sig deres tilstedeværelse bevidst. Han lå fredeligt hen, med halvt lukkede øjne og med hænderne under kinden som en, der er meget, meget træt.

De havde ladet ham være ene i nogen tid og sad i køkkenet, hvor Norah var ved at tilberede teen, da de pludselig hørte et råb, der gav genlyd gennem hele huset. Højt og klart og gennemtrængende ringede det for deres ører – en stemme, der var fuld af styrke, energi og ildfuld lidenskab. "Garden skal bruge krudt!" lød det; og så igen, "Garden skal bruge krudt!"

Sergenten sprang op fra sin stol og løb derind, fulgt af den skælvende Norah. Der stod den gamle mand, de blå øjne glimtede, det hvide hår strittede til alle sider, hele hans skikkelse knejsede – et ørnehoved med flammende blik. "Garden skal bruge krudt!" brølede han igen, "og ved Gud, de skal få det!" Han strakte sine lange arme i vejret og faldt så sammen med en jamren i sin stol. Sergenten bøjede sig ned over ham, og hans ansigt formørkedes.

"Åh, Archie, Archie," hulkede den forskrækkede pige, "hvad er der sket med ham?"

Sergenten vendte sig bort. "Jeg tror," sagde han så, "at Tredje Garderegiment atter kan mønstre fuldt mandskab."

Om "Den store skygge"

Forfatter: Arthur Conan Doyle (1859-1930).
Org.udgaver: *"The Great Shadow"* udkom første gang som føljeton i *The Globe*, Toronto 1. oktober til 5. november 1892. *"A Foreign Office Romance"* udkom første gang i *"The Indianapolis News"* Indianapolis 10. november 1894. *"A Straggler of '15"* udkom første gang i *"Black & White"*, London 21. marts 1891.
Denne udgave efter: Arthur Conan Doyle: *Den store Skygge*. Oversat af M. Laursen, E. Jespersens Forlag, Kjøbenhavn u.å. (1904 iflg. Dansk Bogfortegnelse). *"Et diplomatisk eventyr"* og *"En veteran fra '15"* er oversat af Kim N. Jensen.
Oversætter: Martinus Laursen (1862-1909), Kim N. Jensen (1955-.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration af Arthur Twidle (1865-1936) i *"The Great Shadow and Uncle Bernac"*, Smith, Elder & Co. (Arthur Conan Doyle Author's Edition) 1903; *"'Great Britain, I believe,' said he, facing us."*.

ISBN 978-87-7979-800-7

2. ebogsudgave, erstatter ISBN 978-87-7979-048-3

© 2022 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk